

Riksdagens protokoll

2008/09:101

Torsdagen den 16 april

Kl. 12.00 – 16.55

Protokoll
2008/09:101

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 8 april.

2 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelse:

Interpellation 2008/09:435

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:435 Försäkringskassans information om utebliven utbetalning

av Matilda Ernkrans (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 28 april 2009.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 14 april 2009

Socialdepartementet

Cristina Husmark Pehrsson (m)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditions- och rättschef

3 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Propositioner

2008/09:99 till finansutskottet

2008/09:100

Förslagspunkt 1 till finansutskottet

Förslagspunkterna 2–14 till konstitutionsutskottet

Propositionen i övrigt till finansutskottet

2008/09:179 till justitieutskottet

4 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2008/09:SfU8

5 § Kommittéberättelse 2009

Föredrogs
konstitutionsutskottets betänkande 2008/09:KU19
Kommittéberättelse 2009 (skr. 2008/09:103).

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 11 §.)

Polisfrågor

6 § Polisfrågor

Föredrogs
justitieutskottets betänkande 2008/09:JuU22
Polisfrågor.

Anf. 1 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s):

Herr talman! Jag tänkte börja med en liten påminnelse. Den är riktad till Moderaterna. Som vi ser det har frågorna om rättsväsendet och framför allt om polisen varit av särskilt stort intresse för Moderaterna. Jag vill därför påminna om att Moderaterna gick till val bland annat på kraftigt ökade resurser till polisen med målet att vi 2010 skulle ha 20 000 poliser.

Jag vill också påminna om att det var vi socialdemokrater och den förra regeringen som tog initiativ till att öka polisutbildningen och också förlägga utbildningen till ytterligare ett par ställen i Sverige – Umeå och Växjö. Som vi ser det har det varit mycket framgångsrikt. Under den förra mandatperioden fick vi 4 000 nyutbildade poliser.

Polisen är av stort intresse för väldigt många medborgare i samhället. Man kan säga att den är av stort intresse för alla medborgare i samhället. Det har tydligen också blivit mycket mer intressant att diskutera polisen och polisfrågor.

För staten är polisen viktig. Det är den största myndigheten som staten förfogar över. Den kräver förmodligen också mest pengar. Det är egentligen den enda myndigheten som har monopol på att använda våld för att fullgöra sina uppgifter.

Polisen är också viktig därför att den ska garantera samhällsmedborgarnas trygghet. Den ska garantera att vi kan fungera i ett demokratiskt samhälle. Det krävs både resurser och lämplig lagstiftning för att det ska fungera.

En fråga som har varit aktuell under ganska lång tid är polisens yttre organisation. Vi har tidigare, ska jag erkänna, varit något tveksamma till resonemanget om en enmyndighetsmodell. Men vi anser nu att frågan har fått ökad aktualitet, detta naturligtvis med hänsyn till hur polisen kan disponera sina resurser. Dagens modell med 21 länsmyndigheter tycker vi har blivit alltmer otymplig, och resurserna krymper relativt sett för polisen för att man ska kunna fullgöra sina viktiga arbetsuppgifter. Vi inser också att det krävs väldigt noggranna förberedelser och överväganden för att ställa om en så stor organisation.

Jag och andra har ställt frågor till justitieministern i detta ämne. Vi har då fått beskedet att det inte är aktuellt att göra någonting under pågående mandatperiod eftersom polisen har så mycket annat att göra. Polisen kommer alltid att ha väldigt mycket annat göra. Det är inte specifikt för denna mandatperiod – inte för 2009, inte för 2008 och inte för nästa år. Någon gång måste vi börja. Med det resonemanget anser vi att det aldrig är rätt tidpunkt att starta en sådan översyn. Vi vill att regeringen nu tar initiativ till att starta en översyn av polisens organisation. Det är en jättestor organisation med 26 000–27 000 anställda. Det behövs en grundlig analys. Det behövs ett genomarbetat förslag om man kommer till slutsatsen att vi skulle behöva slå ihop dessa 21 myndigheter. Det ska ske omsorgsfullt och tillsammans med den personal som polisen förfogar över. Därför föreslår vi att regeringen tar initiativ till att starta en sådan.

En annan viktig fråga som vi har debatterat är polisens utbildning. Jag vet inte hur läget ser ut i dag. Jag tror att det var för ganska precis ett år sedan som Polisförbundet anordnade en konferens om polisutbildningsfrågorna. Då hakade nästan alla, förutom Moderaterna som var tveksamma, på en sådan ordning. Så småningom tror jag att jag ska ställa följande fråga till Moderaternas företrädare: Hur ser läget ut i dag?

Jag vill ändå påminna om den utredning som Agneta Stark påbörjade men som lades ned vid årsskiftet efter regeringsskiftet. Detta resulterade i en ny utredning, en ny utredare och nya direktiv. Jag tror att justitieministern och regeringen med denna manöver möjligen avsåg att man skulle komma fram till ett annat resultat när det gällde utredningens slutsatser.

Vi hade förespråkat en högskoleutbildad polis som är väl meriterad för olika slags mer komplicerade uppgifter. Vi hade under lång tid diskuterat frågan om en högskoleutbildad polis och om en förlängd polisutbildning.

Om jag ska vara lite vårdslös, vilket man kanske får vara ibland, kändes det som om Moderaterna tyckte att det skulle räcka med stora och starka poliser – kraftiga kvinnor och män som är ute och slåss med buset. Det tror inte vi. Så är det inte.

Med våld ska man försöka lösa så få saker som möjligt. Våld ska användas bara i yttersta nödfall. Därför är muskelkraft inte något som står i första rummet.

Den utredning som Anders Danielsson överlämnade för drygt ett år sedan ligger och pyr någonstans. Någon av er i den borgerliga kretsen måste veta var den finns. Vad händer med den? Den har remitterats. Mer än 70 myndigheter och organisationer har tillstyrkt att Danielssons förslag ska resultera i en proposition med förslag till en ny utbildning som ska vara högskoleinriktad. Jag har läst sammanställningen av remissytt-

randena, och alla förordar en högskoleutbildad polis. Jag vill gärna att ni kommenterar detta. Varför dröjer det med besked åtminstone om vad man gör i denna fråga?

Även om detta betänkande primärt inte rör polisens ekonomi är den väldigt betydelsefull för polisens verksamhet och för alla de områden som jag har tagit upp här.

Vi har sett hur polisens ekonomi har försämrats. I dag vet vi att den anslagskredit som man fått och som är på nästan 800 miljoner förmodligen inte kommer att räcka till. I tilläggsbudgeten i går kunde vi läsa att polisen nu får ytterligare 150 miljoner. Man har också fått ett löfte om att ta med sig ett anslagssparande från år 2008. Men det kan vi i stort sett glömma, för det rör sig om bara drygt 60 miljoner. I en budget på 17 ½ miljard är det en bagatell.

Om man räknar framåt – det måste också ni i alliansen göra – ser man att polisens underskott i slutet av mandatperioden och i början av år 2011 kommer att ha växt till det enorma beloppet 5 000 miljoner. Det är så mycket att till och med jag som riksdagsledamot och räknekunnig har jättesvårt att föreställa mig hur mycket pengar det egentligen är. Men här gör regeringen ingenting.

Är det målet om 20 000 poliser som man har bestämt som är det absolut viktigaste? Nya polisaspiranter får nu varje polismyndighet varje halvår. Vad kommer de att få göra? Ja, en del av dem får göra det som administrativ personal tidigare har gjort – personal som har fått gå därför att man i sin budget inte haft utrymme för att ha kvar dem. Det måste vi få ett besked om. Vi vill inte ta över en polis som, höll jag på att säga, närmast är i konkurs på hösten 2010 när vi ska ta över; det förstår ni väl. Det är ju ganska jobbigt.

Vi har också varit inne på ytterligare några områden. Helt kort vill jag kommentera några av dem. Först gäller det ordningsvakterna. Det har varit väldigt mycket stök i fråga om ordningsvakterna och nästan, kan man säga, en del övergrepp från ordningsvakter framför allt riktade mot kroggäster. Det behövs nog en genomgång av regelverket för ordningsvakter och för deras relation framför allt till dem som är deras uppdragsgivare, i första hand krögarna.

På den punkten tycker vi att man borde se över regelverket och be regeringen om ett förslag, för annars finns risken att ordningsvaktskårens anseende sjunker och att ordningsvakterna inte blir den komplettering till polisen som vi anser vara nödvändig och som vi tycker är väldigt viktig för att det ska fungera till exempel i nöjesvärlden här.

En annan fråga med bäring på organiseringen av polisen är det vi tagit upp om förundersökningar. För några år sedan genomförde man en genomgående reform. Man försökte där få ned antalet förundersökningsledare för att öka kompetensen hos dem som jobbar med och som har anförtrodd förundersökningsledningsuppdrag. Alltgenom har det där, såvitt jag förstår, varit lyckat. Men vi tror att man skulle kunna gå längre och öka kompetensen hos förundersökningsledarna så att dessa kan ta över en del av det som åklagarna i dag håller på med så att de senare får hantera de mest komplicerade fallen. Det handlar alltså om att öka polisens kompetens när det gäller förundersökningsledning för att därmed på ett mycket bättre sätt kunna nyttja resurserna.

Herr talman! Avslutningsvis yrkar jag bifall till reservationerna 1 och 10 som vi har gemensamt med v och mp. Givetvis står vi bakom alla våra reservationer, men för att inte onödigtvis irritera kammaren i beslutsarbetet nöjer vi oss med nämnda yrkande.

Prot. 2008/09:101
16 april

Polisfrågor

Anf. 2 LENA OLSSON (v):

Herr talman! Ledamöter och publik! Givetvis står jag bakom alla våra reservationer, men för tids vinnande yrkar också jag bifall endast till reservationerna 1 och 10.

Vi debatterar nu ett motionsbetänkande om polisen. Vänsterpartiet anser att polisen har en mycket viktig uppgift. Polisen ska förebygga brott och upprätthålla lag och ordning. Polisen ska också ge våra medborgare service och trygghet, i hela landet.

För oss i Vänsterpartiet är det oerhört viktigt att polisen har en bra utbildning. Dagligen ställs polisen inför möten med människor i olika slags krissituationer.

För närvarande finns det tre polisskolor i landet. I det här sammanhanget vill jag också säga att för att landsbygden ska kunna få tillgång till välutbildade poliser är det väldigt viktigt att distansutbildningen fungerar och får bli kvar.

I framtiden vill vi i Vänsterpartiet tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet – på Polisförbundets konferens, som K G Abramson berättade om, fick vi medhåll från både Kristdemokraterna och Folkpartiet – se en förändring av polisutbildningen. Vi anser att denna utbildning måste vara en reguljär högskoleutbildning.

Polisens uppgifter blir mer och mer komplicerade – det vet vi alla – och yrket ställer allt högre krav. Detta är något som också Polisförbundet prioriterar. Frågan om att ändra polisberedningen är utredd och klar. Remissinstanserna var, precis som tidigare här har sagts, till övervägande del positiva. Så vad väntar ni i majoriteten på?

Vänsterpartiet, och många med oss, undrar när det kommer förslag om en ny polisutbildning. På en fråga har jag från justitieministern fått svaret att det blir hösten 2010. Det är det senaste jag har hört, men man kan undra. Utredningen var klar för ett år sedan. Ska det behöva ta så väldigt lång tid att få fram detta – om nu viljan finns hos majoriteten?

I Socialdemokraternas, Vänsterpartiets och Miljöpartiets gemensamma reservation 10 i betänkandet skriver vi att polisutbildningen ska vara en treårig högskoleutbildning som ska bedrivas på flera utbildningsorter i landet. Det är nödvändigt att förändra utbildningen, inte minst för att stärka polisens yrkesroll. Att kunna tillgodoräkna sig akademiska poäng som även kan ligga till grund för andra utbildningar kommer att betyda mycket, inte minst för forskning och utveckling när det gäller polisrollen.

En förändring av utbildningen kommer även att underlätta rekrytering av personer med annan etnisk bakgrund än svensk. Även om det redan i dag är många kvinnor, vilket vi tycker är glädjande, som studerar till polis kan denna utveckling säkert befästas med en förändring av utbildningen.

Dessutom, herr talman, vill jag säga att det är bra att studera tillsammans med andra studenter. Det bidrar till att polisen blir en mer integrerad del av samhället.

Polisen har ju fått stora resurstillskott under senare år. Det kan man säga att alla partier i denna kammare ligger bakom. Men nu aviseras stora underskott för polisens verksamhet under åren framöver, vilket är något väntat eftersom det enligt alliansregeringen ska finnas 20 000 poliser. Det verkar vara det överordnade målet.

För oss är det väldigt oroande att nu se att polisen själv står inför stora underskott under åren framöver om medel inte tillskjuts. Personligen tror jag att jag kommer att få höra om hur Vänsterpartiet vill spara på polisen. Men låt mig påminna om hur det har sett ut och om vad vi historiskt sagt ifall ni i majoriteten inte riktigt har koll på det.

Vänsterpartiet konstaterar att det har varit ett flertal år med överskott; så har det sett ut. Men nu ser det helt annorlunda ut. Visserligen är dagens debatt inte en budgetdebatt – det vet jag. Ändå måste det konstateras att departementet inte verkar ha den kontroll som krävs när det gäller hela rättsväsendets ekonomi.

Man kan ställa sig frågan: Håller ni på att tappa greppet när det gäller prognoser framöver? Vi från Vänsterpartiet har efterlyst en mer synlig polis i hela landet utan att säga vad det skulle innebära i antal poliser. Vi har sagt att vi vill ha en genomlysning eller en utredning av hur effektivt polisen använder sina resurser. Det har jag återkommit till i varenda budgetdebatt. Vi har också från Vänsterpartiets håll sagt att om det visar sig att det behövs ytterligare resurser är vi beredda att ompröva vårt beslut i denna fråga.

Vi har även sagt att det är nödvändigt med en balans i hela rättskedjan. Vi vet nu med facit i hand hur det exempelvis har sett ut hos åklagarna. Att hålla benhårt fast vid hur stort antal poliser som vi ska ha utan att ha koll på effektiviteten tycker jag inte är en så bra och klok politik. Det här bekräftas av att man själv ger Ekonomistyrningsverket i uppdrag att titta på frågan. Det tycker jag att man kanske skulle ha börjat med.

Vi är alltså väldigt allvarligt bekymrade över den situation som hela rättsväsendet nu står inför med de prognoser som finns för de närmaste åren. Många av de poliser som jag har pratat med aviserar nu att de ska sköta det som de civilanställda har gjort, och de riskerar att få gå. Man kan fråga sig: Vad har ni åstadkommit?

Herr talman! Jag vill ta upp en annan fråga, som även Karl Gustav Abramsson berörde, och det gäller ordningsvakter. Den tas upp i vår reservation 14. Det kommer med jämna mellanrum rapporter att ordningsvakterna brister i sitt sätt att agera. Justitiekanslern granskade saken för en tid sedan, och slutsatserna innehåller många allvarliga konstateranden som bekräftar de farhågor som vi från Vänsterpartiets sida har haft. Det handlar om alltför många fall av övervåld som inte leder till åtal. Svartarbeten inom branschen är omfattande. Lojaliteten med företagen kan ofta innebära olämpliga ageranden.

Vi menar att det finns ett akut behov av att se över anställningsförhållandena och ställa krav på att personalen är anställd av auktoriserade bevakningsföretag eller organiserade av auktoriserade ordningsvaksföreningar i stället för de företag som behöver själva bevakningen – detta för att skapa bättre strukturer och bättre kontroll och utbildning. Ordningsvaksutbildningen, som jag vill återkomma till, borde vara betydligt längre än vad den är i dag. I själva verket skulle man önska sig att det var en påbyggnad på en grundläggande väktarutbildning.

Till sist, herr talman, vill jag komma till frågan om en sammanhållen myndighet för polisens yttre organisation. Vi står inför det faktum att vi bör tillsätta en utredning som tittar på det här problemet. Det är lite spretigt, och vi får i så fall återkomma med önskemål, som från vår sida är att man tittar på frågan.

Anf. 3 MEHMET KAPLAN (mp):

Herr talman! Jag ska börja med att yrka bifall till reservation 17 som vi har tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet.

Jag tycker att de två tidigare talarna har varit väldigt tydliga när det gäller bland annat den ekonomiska biten. Jag ska ta upp en annan aspekt av frågan, och det gäller barnsexturism.

Det är lite beklämmande att se hur majoriteten räknar upp många olika åtgärder som svar på de motioner som vi har angående att man bör utöka arbetet internationellt, både inom EU och utanför EU, i frågan hur bemöta och bekämpa barnsexturismen.

Låt oss titta på vad som har gjorts. Det är förvisso en uppräkningslista på bra saker, men vi ser samtidigt att man inte riktigt kommer åt problemen. Den här frågan dyker upp med jämna mellanrum i den svenska debatten. Det finns organisationer som driver på. Vi kommer alla ihåg de filmer som uppmärksammades, bland annat Lukas Moodyssons film, och som gjorde att hela samhället debatterade frågan om minderåriga som utnyttjas i slavliknande förhållanden både här hemma i Sverige och i andra länder i vår omgivning. Dessutom finns det fortfarande en trafik av män som åker till Sydostasien för att köpa sig och utnyttja barn.

Då tycker jag att det vore på sin plats att man tar lite mer allvarligt på de här frågorna än att räkna upp vad som redan görs och lämna motionerna därhän. Det här är ändå en fråga om den grupp av människor i vårt samhälle – och då talar jag om den globala byn världen – som är mest utsatt. De har ingen som för deras talan. Nu menar inte jag att regeringen och majoritetens företrädare här i kammaren inte vill göra mer, utan det är inriktningen på arbetet som är problemet. Hur ska man kunna hantera frågan, och på vilket sätt tror man att verktygen är effektiva?

På initiativ av Ecpat har de svenska polissambandsmännen under 2007 genomgått en utbildning om just barnsexhandel. Miljöpartiet lyfte fram denna fråga, och vi anser att denna utbildning bör permanentas och bli en naturlig del av polissambandsmännens utbildning, men där är majoriteten kallsinnig. Ecpat är ändå den organisation som har, vill jag påstå, mer koll än någon av oss här i kammaren. När den lyfter fram en sådan här fråga borde man lyssna med båda öronen.

En annan fråga som jag vill ta upp finns i reservation 22. Det är nämligen så att vi från oppositionens sida väcker frågan hur man ska kunna hantera de olika så kallade brottskoderna. Det som inte syns finns inte. Det gäller inte bara tittuleken med barn utan i allra högsta grad myndigheternas hantering av olika ärenden. Om vi inte ser att en typ av brott registreras så att det blir synligt är det väldigt svårt att ta till effektiva metoder. Det gällde tidigare hatbrott med homofobiska, islamofobiska och antisemitiska förtecken, där det var väldigt svårt att belägga att ett brott skulle bestraffas i den högre straffskalan, alltså hårdare bestraffning, i och med att det fanns ett skäl som hade en djupare, kanske mer detaljstuderad och planerad bakgrund. Efter det att vi under förra man-

datperioden, Miljöpartiet tillsammans med Vänsterpartiet i samarbete, fick den socialdemokratiska regeringen att införa de här brottskoderna har vi sett att det i dag är mer synligt. Om en kvinna med en sjal blir bespottad eller om man drar av henne sjalen och kvinnan anmäler det går det i dag att kryssa i en ruta att det är ett hatbrott, med till exempel islamofobiska förtecken som i det fallet.

Som majoriteten har skrivit i betänkandet har vi dag över 400 olika koder för den här typen av utmärkning av viss specifik brottslighet. Att inte där kunna ta in ytterligare en tycker vi är märkligt. Likaså tycker vi att det är märkligt att man bara hänvisar till att vi redan har så många eller att det här bör få ha sin gilla gång när det gäller hur en myndighet ska hantera frågorna.

Vi hade under förra mandatperioden mycket tydliga åsikter om vilka typer av koder som skulle införas, och när det gjordes blev det också till nytta för en brottsbekämpande myndighet. Vi anser att regeringen bör ge Brottsförebyggande rådet i uppdrag att upprätta statistik över sexualbrott mot barn som har begåtts utomlands, till exempel genom att brottet ges denna brottskod. Vi anser vidare att möjligheten till information om förövare när det gäller dessa brott bör förbättras. Enligt vår mening är denna information en förutsättning för att kunna förebygga brott.

Problemet i ett djupare perspektiv är när vi inte har bakgrunden till vad som har hänt och omfattningen av de olika brottstyperna rent statistiskt sett. Då blir det mycket svårare att motivera dem som ska bekämpa brotten men också dem som ska anmäla dem. Man anser att det bara är ett litet träd i stället för att se dungen eller skogen.

Jag vill avsluta anförandet, herr talman, med att lyfta fram en annan viktig fråga. Det handlar om hur vi ska kunna hantera polissambandsmännens uppdragsbeskrivning. Sambandsmän kanske låter väl abstrakt, men de är alltså den länk som svensk polis har till övriga instanser för att vidareförmedla olika typer av information. I det här fallet handlar det återigen om barnsexturism. När det är prioriterade brott, som vi från oppositionen anser att det bör vara, tycker vi att deras utbildning och typen av uppdragsbeskrivning bör förtydligas. Det är synd att majoriteten inte heller i den här frågan har visat något större intresse. Det ska bli intressant att få höra från företrädare för majoriteten på vilket sätt man avser att jobba i den här specifika frågan.

Anf. 4 JOHAN PEHRSON (fp):

Herr talman! Vi diskuterar nu i riksdagen den svenska polisen kort och gott.

Vi kan vara stolta, tycker jag, över den svenska polisen. Vi är dessutom ganska hyggligt överens om hur den ska jobba, med vad den ska jobba och på vilka villkor. Många av oss härinne har lång erfarenhet av att följa och vara med och utveckla svensk polis arbete. De flesta av oss har besökt tusentals poliser genom åren på olika nivåer. Vi har genom åren i riksdagen sett justitieministrar komma och gå, inriktningar på verksamheten likaså. Ett antal rikspolischefer har också passerat.

Vi har en polis i Sverige som relativt sett är okorrupt. Det är en polis som är förebild för väldigt många andra poliser ute i världen, och därför är också många duktiga svenska poliser ute i världen för att just berätta om vad bra polisverksamhet kan vara och hur den kan se ut.

Vi har en polis som jobbar alltmer internationellt, inom Europol och inom Interpol. Vi har sambandsmän, som har diskuterats här nu, ute i världen.

Det kommer att bli en viktig del av den valrörelse vi har framför oss i Sverige och Europa hur vi ska utveckla inte minst det europeiska polis-samarbetet, hur svensk polis ska få jobba med andra poliser, vad man ska få göra och hur man ska jobba tillsammans för att bekämpa den brottslighet som finns och sprids över gränser i Europa hur som helst.

Vi ser en polis som jobbar allt bättre tillsammans med andra myndigheter för ett tryggare Sverige. Det tycker jag är väldigt bra. Vi har all anledning att vara stolta, herr talman.

Det är dock ingen helt felfri polis. Vi har sett hur det ibland dyker upp allvarliga missförhållanden och helt oacceptabla attityder hos enskilda polismän, och vi vet att detta är ärenden som behandlas i personalansvarsnämnden på ett förutsägbart och förhoppningsvis alltid korrekt sätt. Men generellt sett ska vi vara stolta.

Svensk polis styrs ytterst av oss härinne. Det är ju ingen annan som ytterst bär ansvaret för vad som händer med polisen ute i vardagen. Vi har inte ett direkt ledarskapsansvar för detta, för det finns yttre befäl, länspolismästare, rikspolischefer och justitieministrar, men vi sätter ramar. Och det är ytterst vår lagstiftning, våra budgetanslag och de regeringar som vi i olika majoriteter burit upp genom åren som har valt inriktningen på brottsbekämpningen för ett tryggare Sverige, för tryggare medborgare.

Det finns dock några saker som berörs i betänkandet, i stort och smått, vill jag understryka. Vi berör numerären, som påverkar antalet poliser. Vi pratar om hur den är organiserad. Det spelar roll. Har man alla poliser på Arlanda är det lite svårt att nå ut i verksamheten.

Vi berör vilka metoder polisen ska få använda, hur metodiken ska utvecklas. Ska man jobba som man vill eller ska man jobba centralt bestämt för att underlätta samarbetet mellan poliser i olika län, till exempel? Vilka verktyg ska polisen få använda när de jagar de människor som förpestar tillvaron, kränker mänskliga rättigheter och i värsta fall leder människor in i fördärv och död? Vilka verktyg ska polisen ha när de jagar dessa ofta grovt kriminella? Det bestämmer vi härinne.

Vilken utbildning ska svensk polis ha som grund och vilken vidareutbildning bör de ha rätt till? Det kan vi också bestämma och diskutera.

Den ekonomiska medelstilldelningen, som jag återkommer till, har också varit uppe. Det är väl klart att det spelar roll hur mycket pengar man får och hur mycket pengar man gör av med.

Vilken forskning som finns om svensk polis är också jätteviktigt. Jag vet att majoriteten härinne, alla riksdagens ledamöter vill jag påstå, i alla fall i justitieutskottet, tycker att polisen ska styras av kunskap och fakta och inte bara av gissningar och tyckanden.

Vi vet att det spelar roll vilka tekniska hjälpmedel polisen har. Där är det, för att ta en detalj direkt, fantastiskt att vi nu äntligen ser att vi kanske går mot en datorisering av svensk polis, också i yttre tjänst. Det har gått 30 år sedan datorerna kom till Sverige. De har ännu inte kommit till alla poliser. Det är helt fantastiskt. Det är en sådan ineffektivitet att man blir mörkrädd. Men det vi har hört från rikspolischefen senast är att

han nu har tagit regeringens och vår ambition här i kammaren på allvar. Nu ska datoriseringen genomföras också hos svensk polis, och det snart.

Herr talman! Ekonomin i vårt land är pressad av den internationella konjunkturkollapsen, och det får effekter på all statlig verksamhet. Det innebär självklart också att svensk polis just nu har smala budgetmarginaler. Jag tycker att det vore konstigt om det skulle vara på något annat sätt, att vissa myndigheter skulle ha fri dragningsrätt eller ha marginaler som man i stort sett måste kämpa för att göra av med.

Jag tycker att ni som lyssnar på den här debatten ska ta lätt på oppositionens, den splittrade oppositionens vill jag säga, överbudspolitik. Man har trots allt tydligen egna sedelpressar och pengar till det mesta, kanske till och med en sedelpress i riksdagsbanken under locket, som man ska ha för att kunna sätta av mer pengar också till polisen. Men vi härinne som bär ansvaret måste också prioritera växtkraft, social omsorg, investeringsvilja, förutsättningar för jobb, forskning och infrastruktur. Dessutom vill jag understryka, herr talman, att regeringen i budgeten i går presenterade mer resurser till polisen, inte minst för att man just ska ha råd att anställa de poliser som nu utbildas.

Jag vill tacka Vänsterpartiet för deras partiella ärlighet när de här redovisar att majoritetens regering har satsat stora anslag på just svensk polis. Det är värt att lyfta fram. Tack för det, Vänsterpartiet!

Vi i majoriteten i den här kammaren har tagit initiativ till en väldigt omfattande effektivitetsgranskning av hela rättsväsendet i allmänhet och kanske polisen i synnerhet. Den rapport som kom från Ekonomistyrningsverket i vintras visar på att det har gjorts vissa framsteg, men att det fortfarande finns klara problem när det gäller medelstilldelning och hur man kontrollerar hur pengarna används i svensk polis.

Några av oss som var med under förra mandatperioden kommer ihåg att Riksrevisionen kom med en rapport som var förödande. Jag minns att den nuvarande oppositionen, som nu kräver åtgärder, sade att det var kanon. Nu har vi en rapport som säger att det har blivit betydligt bättre, även om jag vill citera en av de ansvariga för Ekonomistyrningsverkets rapport. Det verkar svårt att uppnå kostnadsmedvetenhet, säger man om den svenska polisen.

Det tycker jag också talar för att den politiskt ansvariga ledningen för svensk polis, det vill säga majoriteten här i kammaren, också ska se till att man inte bara skjuter till pengar utan att kontrollera att de används på absolut bästa sätt.

Dessutom vore det minst sagt klädsamt om oppositionen ville ägna sig åt lite självkritik. Ni har ju försökt styra svensk polis i tolv år. Det var en tid när det verkligen inte upplevdes som om det var någon fri dragningsrätt på pengar inom svensk polis. Det var en tid när vi dessutom i stort sett hade lika många poliser när ni slutade regera som vi hade när ni började tolv år innan. Det skilde väl ett par hundra stycken.

Nu har vi flera tusen fler poliser i vårt land. Det är poliser i Nyköping, i Örebro, i Göteborg, i Gävle – från norr till söder och från öster till väster. De kommer ut på våra gator och ser till att vi får ett tryggare Sverige. De jobbar mer förebyggande, mer med utredningar och kan dessutom slå direkt mot den grova brottsligheten.

Detta är poliser som gör nytta i vardagen, och därför är numerären, förutom ekonomin, så viktig. Vi har tagit ansvar för att utbilda poliser. Vi

har inget intresse av att se till att svensk polis ska bli arbetslös i allmänhet och framför allt inte när vi har den svåra internationella kris som nu slår mot Sverige. Nu är det viktigt att säkra medel för att kunna ha duktiga offentliganställda i jobb. Det är därför regeringen satsar på kommuner och annan viktig offentlig verksamhet. Det är därför vi också satsar på polisen.

Jag noterar dock att det finns andra partier som vill spara på polisen trots att man tycker att pengarna inte räcker.

Så har vi det här med organisationen, mina vänner. Den svenska polislagen i sin nuvarande form firar 25 år i år. Den är väl inte i alla delar är helt tillfyllest med tanke på de samhällsförändringar som har inträffat. Vi tar upp detta i betänkandet och pekar noga på hur vi tycker att inte minst samverkan har förbättrats vad gäller polisen, både internationellt och med andra myndigheter och när det gäller samarbete med andra viktiga instanser. Detta berörs i flera motioner. Det kan gälla beredskapspolisen, och det kan gälla väktare och ordningsvakter.

Där pågår ett arbete, och jag vädjar till oppositionen att försöka ha lite tålamod. Det är komplicerat att sätta gränserna: Vad ska en ordningsvakt få göra? Hur mycket ska de kontrolleras? Ska polisen bli en examensskola för ordningsvakter? Det vore kanske inte helt lyckat. Vi bereder detta, och vi kommer att återkomma.

Samverkan med andra myndigheter och aktörer utvecklas alltså i den svenska polisorganisationen. Jag nämnde förut det internationella perspektivet, vilket också är väldigt bra. Här pågår, vilket berörs i betänkandet, samarbete för att se till att fler poliser kan bekämpa gränsöverskridande brott tillsammans, inte minst på nordisk nivå, som är en särskild del i betänkandet.

Polisens interna organisation består de facto av 21 olika myndigheter som har exakt samma uppgift fast med lite olika geografiskt områdesansvar. Jag tycker att det är bra att vi får en betydligt starkare samsyn kring att man kanske behöver vidta någon förändring. Nu tycker jag att vi ska vänta in riksdagspartiernas partistämmor, landsmöten och kongresser. Vi i alliansen jobbar på det demokratiska sättet att vi lägger fram förslag från oss som har förmånen att vara riksdagsledamöter till våra partistämmor så att medlemmarna kan vara med och säga vad de tycker.

Att förändra svensk polis är nämligen en ganska omfattande process. Då måste man känna att den är väl förankrad. Man ska ha hela det politiska systemet och också medlemmarna med sig. Det hoppas jag att det finns respekt för. Jag vet inte hur förankringsprocessen går till i oppositionspartierna, om ni har tagit beslut på era stämmor om ni ska vara för den ena eller den andra polisorganisationen, men vi jobbar i alla fall så – mycket nära medlemmarna och med förankring för att vara säkra på att det breda stödet finns.

Men det är klart att det finns argument för en förändring, och den ser som sagt flera av oss i majoriteten som är här i kammaren.

Herr talman! Jag vill också lyfta fram att vi gör saker för att bekämpa den grova organiserade brottsligheten. Detta lyfts fram i betänkandet. Det blir en mer centraliserad styrning, för det är nödvändigt.

Vi lyfter även fram den metodutveckling som har skett, en metodutveckling som jag vill understryka inleddes under den förra regeringen.

Man såg att det var viktigt att samla ihop metodutvecklingen och se till att polisen jobbar mer likartat och mer fokuserat.

Förr var det så att man tillät tusen blommor att blomma, som det lät från en tidigare polischef, men man kände att man behövde styra upp detta mer. Sedan gick det ibland lite långt, kan jag tycka, med pinnjakt hos andra ledande polischefer. Det var extremt kontrollerat och styrt – så och så många alkoholblås, så och så många ordningsböter och så och så många kontroller av ditten eller datten.

Jag tycker att man ska ge ansvar till svensk polis: Ert uppdrag är att minska brottsligheten och öka tryggheten. Det kan man mäta på andra sätt, till exempel med undersökningar, med hur många brott som faktiskt anmäls och hur många brott som leder till åtal och fällande domar. Det är bättre.

Här har vi gått i takt. Vi har fortsatt det arbete som den förra regeringen inledde för att utveckla bättre och samlade metoder, inte minst genom den polisavdelning som finns på RPS.

Jag ser att min anmälda tid börjar naggas i kanten, herr talman, men jag ska snart avsluta.

Utbildningen var uppe här. Den bereds också. Jag tycker att man ska vara lite försiktig med sådant prat som vi hörde tidigare, att någon skulle vilja ha poliser med bara stora muskler, förvisso jämställt med både män och kvinnor, vill jag understryka. Men jag tycker att de poliser som utexamineras i dag och som jag träffar är otroligt duktiga och väldigt välutbildade. De möts dock av ett uppdrag som i väldigt mycket är ett hantverk. Att vara polis kräver erfarenhet. Av erfarenhet kan man få ett bättre omdöme. Jag hoppas att vi under den här mandatperioden, som vi har lovat, får lägga fram en polisutbildning som är förändrad till det bättre.

Jag ska kort nämna något om verktygen. De har också utvecklats. Hur ska polisen få jobba? De ska ha rätt sätt att utreda, rätt sätt att planera sin verksamhet, men vilka verktyg får de ha i ett skarpt läge?

Under den förra mandatperioden var Folkpartiet och flera andra i alliansen med och lade fram förslag om förbättrade regelverk för att kunna använda hemlig rumsavlyssning, så kallad buggning. Vi skapade skarpare regler för telefonavlyssning. Vi skapade skyddsidentitet för poliser för att kunna jobba mer undercover och så vidare.

Nu har vi gått vidare med utökat förverkande, och vi jobbar vidare med provokation och infiltration för att polisen ska kunna ha de verktyg som krävs när det gäller den riktigt grova brottsligheten och möta de personer som helt saknar empati för människor som drabbas av deras kriminalitet. Det handlar om människor som går förlorade i narkotika, som utpressas, som kan mördas. Här krävs att polisen har de bästa verktygen. Detta redovisas i betänkandet, och där hoppas jag också att det finns en bred enighet. Det finns inga reservationer anmälda från oppositionen.

Herr talman! Detta är ett brett betänkande om svensk polis som vi huvudsakligen kan vara stolta över. Jag kan notera att de flesta av reservationerna – jag hoppas att jag får diskutera några med oppositionen – handlar om det faktum att det finns kriminella personer som reser utomlands för så kallad barnsexturism. De köper, våldtar och utnyttjar barn i andra länder. Detta är fruktansvärda brott. Det är fruktansvärt tragiska människor som håller på med detta, och det förtjänar allt förakt, höll jag på att säga. Vi ska göra allt vad vi kan för att motverka detta, men jag

kan konstatera att när oppositionens företrädare ska reservera sig, om vi pratar om svensk polis i ett brett perspektiv, handlar 6 av 22 reservationer om detaljer kring detta arbete.

Jag tycker i och för sig att det är intressant och viktigt, och vi gör vad vi kan för att förstärka sambandsmännen, förstärka biståndsarbete på detta område och annat, men det är en väldig detaljkunskap man går in och granskar på områden där jag inte tycker att vi har att lägga oss i exakt *hur* polisen ska jobba. Vi ska styra de stora linjerna, och det är majoritetens stora ambition.

Anf. 5 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja ha ett förtydligande av Johan Pehrson. Jag kanske hörde fel, men Johan Pehrson sade att vi har en relativt okorrupt polis i Sverige. Innebär det att det finns korrumperade poliser i Sverige? Johan Pehrson får gärna utveckla varför han sade så.

Sedan ett år sitter jag i Personalansvarsnämnden och ser en del av de misslyckanden som enskilda polismän och anställda inom polisen gör. Vi ska komma ihåg att polisen har ungefär 27 000 anställda i dag. De civila räknas också in i dem. Om man ska dra slutsatser av de fall vi får till PAN har vi en väldigt hög moral och bra etik inom polisen.

Det är mycket få fall där PAN måste ingripa med varningar och ibland något avskedande. Det handlar mest om misslyckanden på det privata området som påverkar polisarbetet. Det handlar också om hur man hanterar skjutvapen. Jag vet inte om det har med korruption att göra.

Jag vill säga det för att klarlägga att jag tycker att svensk polis sköter sig väldigt bra.

Johan Pehrson talar om att vi står för en överbudspolitik. Det tycker jag inte. Om man från majoritetens sida säger att vi ska ha 20 000 poliser måste vi ha pengar till de poliserna. Bevisligen har vi inte pengar att avlöna de 20 000 poliserna och förse dem med vapen, skyddsutrustning, uniformer, bilar och lokaler. Det fattas vid mandatperiodens slut 4–5 miljarder.

Vad ska svensk polis göra för att klara av problemet när man saknar så mycket resurser?

Anf. 6 JOHAN PEHRSON (fp) replik:

Herr talman! Det är bra att vi här har en företrädare för Personalansvarsnämnden som har att ta i dessa få men tragiska fall. Det finns också i Sverige poliser som har begått misstag, ofta till följd av personliga tragedier. Jag delar den uppfattningen.

Jag har inte sagt något annat än att svensk polis är fantastisk. Vi har anledning att vara stolta. Det är viktigt att vi framhåller det från både majoriteten och oppositionen. Det gläder mig att den samsynen finns.

Inledningen av mitt anförande handlade just om att reservationerna handlar om rätt många detaljer. Det måste jag tolka som att det inte finns några stora stridigheter om hur svensk polis ska ledas, vilken värdegrund de ska ha och hur och på vilka villkor de ska arbeta. Jag är glad för det.

När det gäller ekonomin har vi nu att ta ansvar i den tuffaste internationella lågkonjunkturen – för att inte säga kollapsen – i mannaminne. Jag tror inte att någon i kammaren har upplevt en sådan lågkonjunktur som

nu piskar Sverige och som leder till sådana utmaningar för våra trygghetssystem och vår välfärdssektor; dit hör också polisen.

Det finns inga sedelpressar att ta fram så att vi kan säga att nu skjuter vi till rakt av och i morgon lägger vi 1, 2, 3, 4 eller 5 miljarder på svensk polis. Det finns inte, mina vänner. Ni som lyssnar ska inte tro på oppositionen när de påstår sig ha de pengar som de efterlyser.

Jag vill vädja om det rimliga i att man inte utbildar poliser för att göra dem arbetslösa i en tid när det är viktigt att vi stöttar den offentliga sektorn. Det är inriktningen på regeringens politik. Det framgick i budgetdebatten i går.

Anf. 7 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik:

Herr talman! Alliansregeringen har ju bestämt att vi ska ha 20 000 poliser vid nästa års halvårsskifte. De ska ha lön. De ska, som jag sade, ha fordon, lokaler, uniformer, skyddsutrustning och så vidare. Bevisligen räcker inte de pengar som regeringen och riksdagsmajoriteten har anvisat. Rikspolisstyrelsens egna prognoser visar att det kommer att fattas ungefär 5 miljarder 2011. Det är jättestora pengar. Det behövs enorma ingrepp i polisorganisationen och polisverksamheten för att klara av det.

Jag är inte säker på att vi skulle ha någon fördel av att ha 20 000 poliser om vi inte kan klara organisationen och betala för den. Det kanske skulle vara färre poliser som kan sättas i riktigt polisarbete i stället. Jag vill att Johan Pehrson utvecklar det ytterligare.

Johan Pehrson berörde också utbildningsfrågan. Det känns som om vi är överens. Vem är det som har satt käppar i hjulet? Kommer det en proposition våren 2010? Kommer det en proposition hösten 2010? Vilka kommer att stå bakom den? Finns det några tankar om hur man ser på den svenska polisutbildningen i framtiden? Det kommer förmodligen att ta tid att göra om detta så att det blir riktigt och anpassas till de 20 000 poliser som redan finns i organisationen. Jag vill att Johan Pehrson avslöjar vad det blir för spännande proposition om polisutbildningen.

Anf. 8 JOHAN PEHRSON (fp) replik:

Herr talman! Jag tackar Karl Gustav Abramsson för hans fortsatta intresse för en budget i balans. Det är verkligen viktigt att höra oppositionens företrädare prata om ansvarsfullhet när det gäller att hantera statens ekonomi. Jag tycker att vi ska ta fasta på det i alla utskott och i allt arbete här i riksdagen.

Jag förstår att K G Abramsson är ivrig, men vi tänker, som man brukar, komma med budgetpropositionen för nästa år i höst. Jag kan försäkra K G Abramsson att vi kommer att se till att det finns resurser så att de poliser som vi nu utbildar kan anställas på de villkor som vi är överens om i Sverige mellan fack och arbetsgivare.

Jag tycker att man ska vara noga med att fundera på historien. Ni bar ansvaret i tolv år. Det blev ett par hundra fler poliser. Vi såg att detta inte räckte. Sverige är ett stort land. Sverige är ett fantastiskt land. Vi vet att fler synliga poliser är ett av de bästa sätten att förebygga brott ur polisiärt perspektiv. Det ska utredas brott, det ska klaras upp brott och människor ska lagföras. Då krävs det många poliser.

Det låter nu som om Socialdemokraterna är öppna för att vi ska ha färre poliser i Sverige. Det känns väldigt defensivt. Jag beklagar det.

Vi återkommer till diskussionen om numerär vid annat tillfälle.

Frågan om utbildning hänger också lite ihop med ekonomin.

Jag håller med om att utredningen har tagits emot väl av de flesta re-missinstanserna. Jag tycker själv att det finns mycket klokt i den. Jag mö-ter också många poliser som säger att det nog är jättebra med alla sats-ningar på rättsväsendet och nya verktyg och att de ser fram emot detta. Just polisutbildningen är inte den stora utmaningen. Man känner inte att de som kommer är utbildade, men däremot har de svårt att köra bil och svårt att känna sig säkra i gatumiljön. Där har vi den stora utmaningen.

Man kanske ska fundera på andra sätt än vad utredningen föreslog för att man ska få lite mer praktik.

Låt oss återkomma. Jag tror att vi kommer att få se detta under man-datperioden. Det är i alla fall mitt mål.

Anf. 9 LENA OLSSON (v) replik:

Herr talman! Johan Pehrson säger att man ska handskas varsamt med statens pengar. Nu är vi inne i en djup ekonomisk kris. Är det de signa-lerna du vill sända till exempelvis polisen att vi är inne i denna djupa kris så att de inte kan förvänta sig så mycket pengar att vi fixar 20 000 poli-ser?

Jag vill återkomma till sedelpressarna. Jag vet inte om du var i kam-maren i går under vårpropositionsdebatten. Sedelpressarna går ju också åt andra hållet när det gäller er. Det handlar om skattesänkningar med ca 100 miljarder, mest för dem med de högsta inkomsterna. Vi skulle kunna fixa rättsväsendet med ett fingerknäpp om man inte hade sänkt skatterna så dramatiskt.

Er finansminister säger att vi ska vara rädda om statens finanser. Det blir ju konstigt när man ger Ekonomistyrningsverket i uppdrag att titta på hur effektivt man använder sina pengar. Hade det inte varit bättre att börja i den änden och titta på hur effektivt polisen använder sina medel?

Du tackar mig här för att jag har sagt att man har tillskjutit medel. Men det var ju inte bara er jag tackade. Jag tackade också oss själva som parti som var med och såg till att tillsammans med socialdemokratin och Miljöpartiet tillsätta en utbildning av 4 000 poliser.

Anf. 10 JOHAN PEHRSON (fp) replik:

Herr talman! Jag tycker att Lena Olsson berör mycket viktiga saker här. Hur ska ekonomin förvaltas och skötas hos svensk polis? Jag kan då notera att Lena Olssons parti nu i opposition har en annan inställning till de organ som har att granska effektiviteten i staten. När du hade för-månen att vara i majoritet tyckte Vänsterpartiet minsann att det var ganska bra så som det var, och man ville inte se till att vi gick vidare med den rapport som fanns från Riksrevisionen då.

Nu tittar Ekonomistyrningsverket på detta och har en hel del allvarlig kritik. Jag tycker att man måste ha med sig detta. Vi i majoriteten ser nu till att styra den svenska polisen via Justitiedepartementet och våra rege-ringsföreträdare där. I den formella styrningen och de månatliga kontak-terna med cheferna gör vi detta för att se till att pengarna ska användas på ett mycket ansvarsfullt sätt.

Frågan om de civilanställda har tagits upp här. Jag tror att den kom-mer upp i debatten senare också. Och ska jag vara självkritisk – det för-

söker jag också vara – kan jag säga att jag tyckte att vi möjligtvis hade ett par kronor för mycket i anslag till polisen i början av mandatperioden, för det ledde till en väldigt kraftig ökning av antalet civilanställda. Det var bra, för det fanns så att säga ännu inga poliser att anställa.

Om man nu växlar några av de kanske hundratals för att inte säga tusentals fler civilanställda som finns nu jämfört med hur många det fanns när mandatperioden började är det klart att det inte behöver vara dåligt för verksamheten. Också den civila verksamheten och administrationsstödet utvecklas och blir mer effektiva.

Det är bara att konstatera att Vänsterpartiets lösning igen på eventuella tillkortakommanden vad gäller ekonomin i all offentlig verksamhet är höjda skatter. Det är en annan debatt och en annan fråga. Men för Folkpartiets och alliansens del är inte det vägen framåt. Vi tror inte att vi i den internationella chockkonjunktur vi befinner oss i ska sätta i gång att höja skatten på till exempel arbete. Det vore katastrofalt.

Anf. 11 LENA OLSSON (v) replik:

Herr talman! Jag fick i alla fall säga det då: Man har bemödat sig om att i denna kris sänka skatten med ungefär 100 miljarder, som man skulle ha kunnat använda till hela rättsväsendet, kommuner och landsting. I en undersökning från SKL bekräftar man också att ungefär 80 procent av landets medborgare tycker att man kan betala en större summa i skatt om man får en bättre välfärd.

Frågan blir då följande. Du är inne på det här med civilanställda, fler poliser och att man ska synas mer. Och så stirrar man sig totalt blind på siffran 20 000. Det ser ju ut som om ni själva börjar backa här. Nu återspeglar ni den ekonomiska krisen, och det börjar låta lite luddigt ute i kanterna. Man ska synas. Men bekräftelsen från mitt eget hemlän säger att poliser ska sitta i receptioner och ska vara häktesvakter. Jag kan personligen inte se att man därmed kommer att synas så mycket mer ute i samhället, så det skulle jag vilja ha en kommentar till.

När det gäller utbildningen har jag pratat med ganska många poliser. Jag har en hel del i min egen bekantskapskrets. Man tycker att den här polisutbildningen är alldeles för kort med tanke på vilket jobb man har. Man skulle faktiskt behöva längre tid, och man efterfrågar handledning. Här fungerar det inte med handledning. Om man har väldigt många nya poliser på en ort, vem är det då som ska handleda alla dessa poliser?

Du sjöng *Snälla snälla* här en gång i talarstolen. Det var ju väldigt snyggt, måste jag säga! Men efter era skattesänkningar och med tanke på hur det ska gå för rättsväsendet får halva befolkningen sjunga *Somliga går med trasiga skor*.

Anf. 12 JOHAN PEHRSON (fp) replik:

Herr talman! Om vi ska ta allvarligt på det här, vilket jag vet att Lena Olsson gör – det gör jag också – kan jag säga att det är många människor som upplever att det gör ”ont, det gör ont, det gör ont”. Så som den internationella konjunkturen nu drabbar Sverige, där människor går från jobb till varsel till arbetslöshet, är det fruktansvärt.

Jag vill säga att all den kraft som regeringen lägger på att möta detta handlar om att se till att människor så långt som möjligt kan ha kvar sina jobb. Man ska kunna ha drägliga förhållanden under tiden, och vi vill se till att vi snart får fram de nya jobben så att människor kan gå tillbaka till riktiga jobb.

Jag vill understryka den ekonomiska teori som åtminstone vi i Folkpartiet och, vill jag påstå, hela alliansen står helt bakom, nämligen att vi tror att man kan få mer välfärd genom att människor kommer i arbete och sysselsättning. Det är så att säga inte högre beskattning som med automatik leder till att det blir mer pengar i statskassan. Vi vet om att högre skatt kan driva ut kunskap, kapital och människor från vårt land. Då blir det färre skattebetalare och mindre pengar till sjukvård, arbetsmarknadspolitik och polis.

Jag tycker att det är viktigt att komma ihåg en sak. Jag ska gärna efter den här debatten gå in och titta – vi kanske kan göra det tillsammans, Lena Olsson – exakt hur många civilanställda polisen i dag har hemma i ditt län jämfört med hur många de hade när den här regeringen tillträdde. Jag tror faktiskt att det är fler civilanställda som i dag jobbar, hjälper till och ger viktig stöttning till polisen i ditt län. Enligt de senaste uppgifter jag såg för hela landet är det betydligt fler nu, och då är det rimligen så också för ditt län. Den där argumentationen förstår jag inte riktigt.

Vi ska ha många duktiga civilanställda som dels sköter viktig administration inom polisen, dels gör andra viktiga, tycker jag i alla fall, uppgifter inom polisen som experter. Det är bra för polisen som helhet.

Vi måste hålla oss till sanningen. Så länge det är fler civilanställda inom svensk polis än när vi tillträdde kan man inte kalla det en minskning och en katastrof. Då måste det ha varit en tokkatastrof när vi tillträdde.

Anf. 13 KRISTER HAMMARBERGH (m):

Herr talman! Det här motionsbetänkandet som handlar om polisen är i sig, trots att det inte utgår ifrån en proposition utan behandlar motioner från allmänna motionsperioden, väldigt viktigt, därför att den här diskussionen är viktig.

Poliserna är en av våra absolut viktigaste yrkesgrupper. Det är ett väldigt svårt jobb. Det innebär trygghet för många, därav kraven från den här regeringens och den här majoritetens sida på fler synliga poliser.

Det är ett svårt jobb att göra svåra utredningar. Vi har haft ett antal spektakulära utredningar där poliserna har varit väldigt duktiga, men samtidigt begås det många andra brott som ständigt utreds.

Polisen är viktig. Därför har polisen varit en hög prioritering för den här regeringen och är en fortsatt hög prioritering – därav löftet om 20 000 poliser till 2010. Det är också ett löfte som kommer att realiseras och införlivas, trots diskussionen här i dag.

Lite märkligt kan jag tycka att det är, herr talman, men det är väl så: När vi står här i talarstolarna gäller det att skapa konfliktnivåer som, när man väl tittar i pappren, inte alls stämmer. Går man igenom de reservationer som finns från oppositionen ser man mer en bekräftelse av regeringens politik än vad som sägs i kammaren i dag. Går man igenom de

förslag som har lagts fram genom åren, inte minst när det gäller ekonomin, ser man en helt annan bild än den som ges i dag i kammaren.

Men det är ju lite grann politikens roll. Det gäller att ta till överord, för annars är det ingen som lyssnar på en.

Låt oss se hur utvecklingen nu ser ut inom polisväsendet i Sverige och släppa katastrofbilden. Då kan vi konstatera, nu när antalet nya poliser i den utökade polisutbildningen kommer till, att vi har 599 fler poliser nu än vid maktskiftet. 599 poliser är ute och jobbar. Vi har 371 fler civilanställda, trots den diskussion som har funnits om att vi skulle ha fått färre. Det här är fakta. Det är verklighet. Det har inte minst bekräftats av riksdagens utredningstjänst. Jag kan gärna lämna över detta material, speciellt till Karl Gustav Abramsson.

448 har dessutom anställts sedan årsskiftet, nya polisaspiranter som snart är ute i arbete, och prognosen är att vi den 31 december 2010 har 20 100 poliser.

Så är verkligheten, och så är det även i K G Abramssons hemlän, där han ju är ordförande i polisstyrelsen. Där har det skett en ökning. Det är 28 fler poliser i Västerbotten liksom fler civilanställda om man räknar årsarbeten, det vill säga ytterligare två årsarbeten, trots det sätt vi strukturerat dem på. Regeringens åtgärder har alltså varit positiva även för K G Abramsson när han arbetat som ordförande i polisstyrelsen i Västerbotten.

Sedan har vi naturligtvis diskussionen om pengar. Självklart måste det finnas resurser för att kunna betala polisens löner och utrustning. Vad har den nuvarande regeringen då gjort? Jo, den nuvarande regeringen har till dags dato anslagit 1,3 miljarder mer till polisen under denna mandatperiod. Och den här budgeten är inte den sista, men vi budgeterar inte för fyra år i taget utan vi budgeterar när medlen ska börja användas. I en ansträngd situation är det naturligtvis svårare för regeringen, precis som det hade varit för varje annan regering, att komma med stora tillskott till hösten. Men vi ser alla nödvändigheten av det.

Däremot har jag svårare att förstå retoriken hos oppositionen. Om man tittar på de förslag som lagts fram står där något helt annat än vad som sägs. Förvisso erkänner Lena Olsson från Vänsterpartiet att hon egentligen vill spara kraftigt på polisen, men nu säger hon ändå att hon möjligen kan ompröva det. Hittills har vi inte sett någonting av det. Vi får väl se när det blir verklighet. Faktum är dock att hon ställer upp det ganska fantastiska kravet att både ha fler synliga poliser och kapa bort 250 miljoner från budgeten. Det är en svår ekvation, men det är möjligt att den fungerar i Vänsterpartiets Sverige. Över huvud taget går det inte att hitta en gemensam bild hos oppositionen. Att de skulle kunna regera tillsammans förefaller därför vara långt från verkligheten, åtminstone som det ser ut just nu. Vi får väl se om de lyckas skriva ihop sig.

Socialdemokraterna har hattat lite grann under denna mandatperiod. De har både sparat kraftigt och sedan lagt på någon liten extra slant för att det ska se bättre ut i budgeten. Om vi analyserar Socialdemokraternas budgetförslag för polisen kan vi konstatera att du nu är skyldig pengar, K G Abramsson. Polisen hade varit i en än värre situation om vi hade följt era förslag. Det första året skulle ni nämligen spara 343 miljoner, och sedan började ni lägga till. Det blev 110 plus och därefter ytterligare 100. Om man räknar med det anslag som kom i går är K G Abramsson

totalt sett skyldig 283 miljoner kronor. Så mycket mindre pengar skulle polisen ha haft med Socialdemokraternas förslag jämfört med det som regeringen anslagit.

Självklart är det oppositionens roll att kritisera regeringen, men jag tycker att man ska vara så pass ärlig i den politiska diskussionen att man åtminstone redovisar de egna förslagen även om man är i opposition.

Nu är det inte bara pengar det handlar om, vilket inte minst Johan Persson tagit upp, utan det handlar också om effektivitet. Vi har rätt att genom stora anslag kräva att myndigheter är effektiva. Det finns anledning att rikta kritik mot en del polismyndigheter som jag tycker i stor utsträckning saknar förmåga till långsiktig planering av sin ekonomi och därför försätter sig i en svår situation.

Diskussionen om att omorganisera polisen är viktig. Jag är glad att Socialdemokraterna nu har anslutit sig till de idéer vi moderater tidigare lagt fram om att ha en polismyndighet, på samma sätt som de anammat våra förslag om jobbskatteavdragen. Vi vet att om vi lägger fram förslag skriker Socialdemokraterna och säger nej, men så småningom tycker de som vi. Den enda slutsatsen är i regel att de säger att de själva tidigare borde ha kommit på det eller gjort lite mer av det. Någon annan skillnad finns egentligen inte.

I dag ökar polisens effektivitet. Det ska vi vara glada för. Man har fått mer att göra inom rättsväsendet, men som Jan Andersson, generaldirektören vid Brå, säger har de brottsutredande myndigheterna ökat produktionen – ett märkligt ord kan man tycka. De har lyckats göra mer än tidigare. Vi har en högre andel personupplärade brott, en mycket kraftig ökning. Vi har fler fall som i dag går från polis till åklagare. Det är en ökning från 200 000 till 210 000. Detta tyder på en allt högre effektivitet inom rättsväsendet.

Domstolsväsendet har anammat propåerna från regeringen och har i dag de lägsta balanserna under hela 2000-talet. De har börjat jobba av det arv som efterlämnades av den tidigare regeringen med det sätt som man då organiserade det hela på.

I går, samtidigt som det kom mer pengar till polisen, presenterades det nya samverkansrådet mot den grova organiserade brottsligheten. Nu bildas aktionsgrupper. Det kommer ytterligare 200 poliser. Tjänster söks av dem som ska jobba mot den grova organiserade brottsligheten. Det är en av våra största utmaningar under de kommande åren. Det är ett sätt att arbeta inom polisen som gör att vi kommer åt den grova organiserade brottsligheten i hela landet, en helt annan idé än den som tidigare lanserades av Thomas Bodström, som innebar att man skulle ha en central enhet. Nu kommer man att finnas överallt. Jag märker att det är viktigt, inte minst i min hemstad, där Hells Angels försöker etablera sig.

Herr talman! Polisen är en av våra viktigaste samhällsfunktioner. Situationen är svår när det gäller att skapa de resurser som vi vill skapa för polisen, men denna majoritet kommer att göra allt både för att öka effektiviteten och kraven på polisen och för att se till att de blir fler – precis som vi har lovat.

I detta anförande instämde Inge Garstedt (m).

Anf. 14 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik:

Herr talman! En del av det du säger, Krister Hammarbergh, är förmodligen sant. Men när du säger att vi har 599 fler poliser nu än när ni tog över makten skulle jag vilja fråga: Vilka hade satt de elever på skolbänken som nu är färdiga poliser, så att de skulle komma ut under den här perioden? Var det inte den socialdemokratiska regeringen som hade beslutat om det? Polisutbildningen är två och ett halvt år, inklusive aspiranttjänstgöringen. Försök hålla dig till verkligheten, Krister Hammarbergh.

Jag är glad över att vi har fler poliser i Västerbotten – absolut. Det är ett glesbygdslän. I min hemkommun har vi 0,7 invånare per kvadratkilometer, men också där ska vi ha polisiär service. I Sorsele är det ännu värre. Det är klart att det då spelar stor roll att man har fler poliser än man kanske skulle behöva ha om de vore samlade runt torget i Vilhelmina. Så är det.

Norrbotten är väl försörjt med poliser om jag förstått det rätt. Hur många fler är de än i Västerbotten? Är det 70 eller 80 fler, eller vad kan det vara? Västerbotten är ett lika stort län med lika många invånare som Norrbotten. Det kanske är något fel med själva resursfördelningen mellan polismyndigheterna.

Jag har två frågor. För det första: En myndighet talades det om. Okej. När kommer förslaget till utredning om att slå ihop 21 myndigheter till en? För det andra: Jag tyckte att Krister Hammarbergh nämnde något om vårpropositionen och den organiserade brottsligheten samt aktiviteterna mot den ökade brottsligheten. Rikspolisstyrelsen och Ekobrottsmyndigheten har sagt att de inte har pengar för att kunna göra ett bra jobb på det området. Varifrån kommer pengarna?

Anf. 15 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik:

Herr talman! Det kom 150 miljoner kronor i går till just den verksamheten. Därmed har vi klarat av fråga två.

Jag blir lite bekymrad över att vi i riksdagens kammare ska göra omfördelningar mellan två län. Jag tror inte att norrbottningarna blir särskilt imponerade över K G Abramssons önskan att omfördela resurser från det ena glesa länet till det andra. Med den nuvarande regeringens politik blir det mer polisresurser i både Västerbotten och Norrbotten. Det är möjligt att om Socialdemokraterna hade suttit kvar vid makten skulle K G Abramsson gjort allt han kunnat för att plocka bort poliser från Norrbotten och placera dem i Västerbotten, men det tycker jag hade varit en felaktig politik.

När det gäller polisutbildningen var det som sades som att koka soppa på en spik. Det är helt riktigt att den förra regeringen tillsatte en utredare, men vi tyckte att utredningsuppdraget – inte resultatet av det – var för tunt och för snävt. Det handlade bara om hur man skulle göra om polisutbildningen till en högskoleutbildning. Det sades ingenting om kraven på framtidens poliser. Det sades ingenting om innehållet, för det hade utredaren inte fått i uppdrag att titta på.

Vi vill göra saker ordentligt. Därför fick Anders Danielsson det utvidgade uppdraget. De flesta är positiva till det. Vi är många som är positiva. Förslagen kommer, men det hela ska göras på ett ordentligt, inte på ett slarvigt, sätt.

Anf. 16 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik:

Herr talman! När jag sade att Norrbotten har fler poliser menade jag inte att vi skulle göra en omfördelning. Det är inte så att jag tror att vi löser några problem genom att skicka poliser från Norrbotten till Västerbotten, utan nu ser jag över hela polisväsendet. Resursfördelningen styrs av Rikspolisstyrelsen, och jag utgår från att de har gjort i alla fall det mesta rätt.

Svara på frågan varifrån pengarna till den särskilda aktionen mot den ökade organiserade brottsligheten ska tas, Krister Hammarbergh! 150 miljoner räcker inte till att betala ens tiondelar av det anslagsöverskridande som man har fått tillåtelse att göra. 4 ½ procent i anslagskredit innebär 800 miljoner 2009. Sedan ökar det här år efter år. Man har inte pengar till detta. Man har ökat anslaget till Regeringskansliet för EU-ordförandeskapet med 80 miljoner, men polisen, som ska sköta den enorma bevakning som ska ske under det här halvåret, får 150 miljoner för att betala av på en anslagskredit på 800 miljoner. Det är i princip vad det är fråga om. Det tycker jag är absolut fel, och det tycker jag att Krister Hammarbergh ska utreda.

Läs Agneta Starks utredning, Krister Hammarbergh! Den hade mycket mer än att peka på en akademiserad polisutbildning. Den tog väsentligen upp andra frågor. Men det är precis som jag sade i mitt inledningsanförande: Moderaterna trodde att det skulle komma ett förslag som byggde på uppfattningen att det inte duger med en högskoleutbildad polis – här ska vi ha någon annan inriktning på utbildningen, men fortfarande är det muskelkraft som ska gälla! Tyvärr är det den uppfattning man får när man hör Moderaterna prata om den framtida polisutbildningen.

Upp till bevis! Vad blir det? Ni är ensamma i alliansen om att vara tveksamma till en akademiserad polisutbildning. Ni sade det för ett år sedan på en konferens vi hade: Det här är inte rätt, det stämmer inte!

Anf. 17 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik:

Herr talman! Karl Gustav Abramsson är tvungen att tala om vad andra tycker, för han har tydligen inga egna uppfattningar. Vad vill Socialdemokraterna?

Nej, Moderaterna är inte tveksamma. Men vi tyckte precis som de andra allianspartierna att det fanns anledning att vända på några fler stenar för att göra en bra polisutbildning. Sedan kan man stå och försöka ge sken av att det är på annat sätt. Men raljera inte över seriositeten i det vi vill göra på ett bra och vettigt sätt! Det är härskarteknik.

Vad gjorde den förra regeringen för polisutbildningen, om ni ska vara självkritiska? Jo, ni stängde polisutbildningen. Därför fick vi kris under ett antal år. Jag vet inte om Karl Gustav Abramsson är medveten om att den här regeringen på kort tid ökade antalet utbildningsplatser i polisskolan dramatiskt för att vi skulle kunna nå målet 20 000. Nu har vi gått ned på normala tal igen. Men det är inte den förra regeringen som har åstadkommit det. Försök inte ge sken av att ni driver en annan politik än den ni verkligen driver! Du är fortfarande skyldig 283 miljoner kronor. Så mycket ligger du back jämfört med regeringen när det gäller anslagen till polisen. Allt annat tal är oseriöst.

Anf. 18 LENA OLSSON (v) replik:

Herr talman! Jag ska försöka framstå som mer seriös. Det är ganska vanligt att Krister Hammarbergh raljerar lite, så att säga.

Jag ställer samma fråga till dig som jag ställde till Johan Pehrson. Vi har en ekonomisk kris som till exempel er egen finansminister hänvisar väldigt mycket till. Man måste vara rädd om statens medel och kommuner och landsting måste prioritera etcetera, sägs det. Däremot har man råd att sänka skatterna med 100 miljarder. De pengarna skulle ni ha haft nytta av nu, för ambitionen är inte så hög om man anslår 150 miljoner till polisorganisationen. Samtidigt vill man ha 20 000 poliser. Det blir problem. Det blir inte bara problem hos polisen, som Krister säkert vet, utan det blir problem i hela rättskedjan. Det hänger ihop på något vis. Jag skulle gärna vilja ha en kommentar till det.

Du kan också passa på att svara på om ni inte övertog ett rättsväsen som var i ekonomisk balans 2006. Jag behöver svar på det också.

När det gäller utredningen om en ny polisutbildning har Beatrice Ask svarat att detta ska komma 2010. Men jag kommer inte ihåg exakt när. Var det på våren, sommaren eller hösten? Det kanske Krister kan svara på.

Anf. 19 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik:

Herr talman! Det här är ingen ekonomisk-politisk debatt, men jag måste ändå konstatera att jag tror att en chockhöjning av skatterna i det här ekonomiska läget skulle få absolut förödande konsekvenser. Det gäller självklart att ha en klok ekonomisk politik. Men man kan inte sticka under stol med att det är en svår situation för statliga myndigheter. Varenda krona måste granskas innan det kommer anslagsökningar. Sedan ser vi olika behov. Men vi har inte som ambition att sänka polisanslaget kraftigt, minska antalet poliser och samtidigt chockhöja skatterna. Det är det budskap som Lena Olsson för fram. Vi vill behålla de skattenivåer som finns nu och se till att vi får fler poliser som anställs.

Får jag påminna Lena Olsson om en sak? När ni satt tillsammans med Socialdemokraterna lät ni de riktigt förmögna personerna i landet få välja om de ville betala förmögenhetsskatt eller inte. Jag vet inte om ni tyckte att det var rättfärdigt.

Jag har inget annat svar än justitieministern när det gäller när polisutbildningen kommer i kraft. Jag anser att det svaret duger väl.

Anf. 20 LENA OLSSON (v) replik:

Herr talman! Jag ställde en fråga om polisutbildningen, och hon nämnde på ett ungefär när, men jag kommer inte ihåg om det var höst eller vår. Tydligt vet inte Krister Hammarbergh det heller.

Vi har förut suttit och styrt tillsammans med socialdemokrater och miljöpartister och lagt 15 budgetar. Jag måste säga att man kan vara nöjd med resultatet. Vi överlämnade i alla fall ett rättsväsen i balans.

Ni håller hårdnackat fast vid siffran 20 000 poliser, men du vet fortfarande inte vad din finansminister kommer att hitta på till exempel i höst. Kan du stå här och garantera att ni kommer att satsa stort på rättsväsendet i dess helhet? Det behövs också. Ska man ha de här 20 000 poliserna ska

man också kunna betala för dem, och då måste man också kunna betala för de verkningar som sker i resterande delar av rättskedjan.

Jag tog i mitt anförande upp – och vi har sagt det från Vänsterpartiets sida flera gånger – att vi vill ha en utredning om hur effektivt man använder resurserna inom polisen. Vi har också sagt att vi har tänkt pröva frågan om det behövs mer resurser till polisen. Jag har inte någonsin stått i den här kammaren och sagt: Nada, något mer blir det inte.

Det blir mer om det behövs. Men det behövs väl inte om man går med stora överskott? Det är så man får göra som kommunpolitiker.

Anf. 21 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik:

Herr talman! Man kan ställa frågor om det mesta i en replik. Det verkar som att konfliktytorna är väldigt små när man är tvungen att ställa mig till svars för att man inte kommer ihåg svaret på en muntlig eller skriftlig fråga som man har ställt till Beatrice Ask. Jag är tydligen skyldig att leverera det svar som Lena Olsson själv inte kommer ihåg. Hösten 2010, är i varje fall svaret.

Det är viktigt att man är ärlig i politiken, Lena Olsson. Jag tror att man måste jobba på flera ledder. Det kommer att behövas ökade resurser. Jag kan inte stå och lova kronor i den här svåra situationen. Det kan ingen. Men vi kan vara klara och tydliga och ge ett ärligt besked. Vi vill åt det här hållet. Vi ska ha 20 000 poliser och har ambitioner att höja anslaget. Men exakt med hur mycket och när är svårt att veta i den här konjunktursituationen. Det vet Lena Olsson.

Vad hon också vet är att hon själv har föreslagit kraftiga reduceringar av polisen: 250 miljoner för innevarande år, 570 miljoner för föregående år och 155 miljoner för året dessförinnan, alltså totalt nästan 1 miljard kronor. Det är klädsamt att inte kritisera en motståndare för att denne gör någonting som är tvärtemot det man själv vill göra. Det blir väldigt konstigt.

Anf. 22 KARIN NILSSON (c):

Herr talman! Vi debatterar i dag ett betänkande som behandlar 60 motioner med 80 motionsyrkanden om polisfrågor från den allmänna motionstiden. Justitieutskottets ledamöter från oppositionspartierna har valt att stödja sina partivänners motioner med 22 reservationer.

Det visar på ett mycket stort intresse i riksdagen för polisens verksamhet. Regeringen har också satsat stort på polisens verksamhet. Det visar inte minst målsättningen att nå upp till 20 000 poliser till år 2010.

I inledningsskedet vill jag också passa på att kommentera Karl Gustav Abramssons och Lena Olssons antydning att fokuseringen på de 20 000 poliserna skulle innebära att den civilanställda personalen trängs undan och att de kommer att få göra de civilanställdas jobb, exempelvis receptions- och häktesvaktsjobb.

För att visa att jag inte tycker att den risken är så uppenbar har jag med mig ett utredningsmaterial från riksdagens utredningstjänst. Det visar på antalet anställda inom polisen vad gäller både poliser och civilanställda.

Vi kan titta i tabellen på antalet anställda. Nu är det givetvis inte exakt samma siffror som för antalet årsarbetskrafter. Det fanns ett rejält

dopp år 1998. Därefter får jag berömma oppositionen, den tidigare regeringen, för att man ökat på antalet poliser och civilanställda. Men den riktigt stora ökningen har skett sedan år 2006.

Om jag bara räknar siffrorna för 2006–2008 har enligt utredningstjänsten antalet anställda poliser ökat med 1 175 poliser. Tittar jag på antalet civilanställda har det ökat från år 2006 till den 30 juni 2008 med 1 264 personer. Det är stora ökningar på bara på två och ett halvt år.

Jag har väldigt svårt att säga att det finns en övertro på att poliser ska finnas och att man på så vis tar arbetsuppgifter från de civilanställda. De har också blivit betydligt fler under de senaste åren.

Från år 1998 räknat är det 5 000 fler poliser och 3 000 fler civilanställda. Det har ökats på rejält. Ni får gärna ta del av underlaget om ni inte tror på siffrorna. Det har serverats väldigt mycket siffror i debatten från båda sidor.

Utformningen av den framtida polisutbildningen är en annan viktig fråga såväl för polisens arbete inom Sveriges gränser som för deltagandet inom det europeiska och internationella samarbetet. Vad jag har förstått kommer förslaget att presenteras under mandatperioden. Det får alltså inte genomslagskraft i verksamheten förrän under nästa mandatperiod.

Herr talman! Att riksdagsledamöter är tyngda av arbete i andra utskott och därför inte insatta i allt som sker inom justitieutskottets ansvarsområde är helt naturligt. Det är därför självklart att de har massor av idéer och frågeställningar som de vill motionera om. Det som förvånar mig i det här betänkandet är att Socialdemokraternas, Vänsterns och Miljöpartiets ledamöter i utskottet har valt att reservera sig till förmån för i stort sett alla sina partivänners motioner.

Som ledamot i justitieutskottet är det lättare att känna till, eller möjligtvis läsa innantill i bakgrundsmaterialet, och se när motionärernas förslag slår in redan öppna dörrar. Här har oppositionens ledamöter i många fall valt att reservera sig till förmån för förslag som är under beredning, är beslutade i kammaren eller rent av verksställda i alliansregeringens regi.

Som exempel kan nämnas en partimotion där Socialdemokraterna har Mona Sahlin som undertecknare. Den handlar om att Socialdemokraterna vill att regeringen återkommer med förslag till en lagstiftning för att fler yrkeskategorier med tjänstebefattning ska ges rätt att utföra alkoholutandningsprover på fordonsförare då färjor angör svenska hamnar.

Det intressanta i sammanhanget är att riksdagen förra våren fattade beslut som innebär att tjänstemän vid Tullverket och Kustbevakningen från den 1 juli 2008 har rätt att ta alkoholutandningsprover och göra ögonundersökningar för att ingripa mot rattfylleri.

För mig personligen var det beskedet under förra året särskilt intressant då jag själv hade en motion om ökade polisiära befogenheter för tullens tjänstemän, och jag fick mitt förslag delvis tillgodosett genom beslutet.

I augusti 2008 presenterades promemorian *Alkoholutandningsprov i svenska hamnar* som bland annat innehåller förslag om att polismyndigheter ska kunna förordna en väktare i ett auktoriserat bevakningsföretag eller en ordningsvakt att ta utandningsprover i form av sållningsprover. Förslaget i utredningen bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Herr talman! Borde inte oppositionens företrädare kunna hålla med om att det är rimligt att promemorian ges tid till beredning? Dessa motioner måste anses vara tillgodosedda och kunna avslås.

Herr talman! En annan s-reservation handlar om att beredskapspolisen borde kunna utnyttjas bättre och vid fler situationer än vad som sker i dag, och man ger ett antal exempel. I reservationen skriver ledamöterna till förmån för en s-motion trots att en ny förordning om beredskapspolisen trädde i kraft så sent som i år, den 1 januari 2009.

Det gav Rikspolisstyrelsen ökade möjligheter att kalla in beredskapspolisen till tjänstgöring i fredstid i fler samhällsstörande sammanhang än tidigare. Det är sammanhang som överstämmer väl med vad som nämns i motionen och reservationen. Att ansvaret för insatserna ligger hos Rikspolisstyrelsen och endast får utföras av polisbefäl framgår tydligt av skrivningarna.

Jag tycker givetvis att det är trevligt att oppositionen är inne på samma spår som alliansregeringen redan har stakat ut och följt. Men varför då inte avstå från att reservera sig och inse att frågan är avklarad?

Reservationen om vapenlagen kommer att få sitt svar senast den 25 juni 2009 då Sveriges internationella åtagande ska redovisas. Det innebär ett avslag till på en reservation.

Reservationen som handlar om människohandel med barn för sexuella syften och barnsexturism har också fått ett uttömmande svar i betänkandet. Frågan är oerhört viktig. Det är vi allihop överens om.

Alliansregeringen vidtar flera insatser för minskad organiserad brottslighet och människohandel genom förebyggande och brottsbekämpande insatser i ursprungs- och destinationsländer.

Det sker bland annat genom

- mobilisering mot grov organiserad brottslighet
- handlingsplan mot sexuell exploatering av barn
- handlingsplan för att bekämpa prostitution och människohandel för sexuella ändamål.

Handlingsplanen omfattar fem insatsområden: ökat skydd och stöd till utsatta, stärkt förebyggande arbete, stärkt kvalitet och effektivitet i rättsväsendet, ökad nationell och internationell samverkan och ökad kunskap.

Det finns en handlingsplan för att utveckla och effektivisera det internationella brottsförebyggande och brottsbekämpande samarbetet runt Östersjön, inom EU och i ett större internationellt perspektiv.

Det handlar också om att stärka det nordisk-baltiska samarbetet och samverkan inom EU med bland annat Interpol samt stödet till och dialogen med UNODC och andra multilaterala organisationer när det gäller arbetet mot människohandel inom ramen för hanteringen av konflikt- och krissituationer.

Det gäller också utarbetande och undertecknande av Europarådets konvention om skydd för barn mot sexuell exploatering och sexuella övergrepp.

Sverige deltar således i ett omfattande internationellt samarbete inom EU, Europarådet och FN:s olika organ för att bekämpa våld och sexuell

exploatering av barn. Denna fråga kommer också att vara en prioriterad fråga för EU:s ministerråd då det träffas under det svenska ordförandeskapet hösten 2009.

Jag inser att jag inte kommer att kunna analysera 22 reservationer på samma sätt som jag gjort med dem som jag nu har räknat upp. Det skulle ta flera timmar i anspråk, och vi skulle dra över vår voteringstid och påverka allt annat som planeras här i kammaren i dag.

Herr talman! När jag läser igenom justitieutskottets betänkande, reservationerna och de korta sammanfattningar av motionerna som ryms inom denna papperslunta på 80 sidor som vi hade att behandla kan jag bara konstatera att Justitiedepartementet och landets polisorganisationer på alla nivåer jobbar med att utveckla verksamheten. De befinner sig i ett skede där förändringar utreds, bereds, genomförs, just har trätt i kraft och kommer att utvärderas.

Herr talman! Utifrån detta konstaterande kan jag bara instämma i justitieutskottets ställningstagande och yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna.

Anf. 23 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik:

Herr talman! Jag ska fatta mig kort och bara ställa en fråga till Karin Nilsson. Jag hör att hon är irriterad över att vi har synpunkter på vad regeringen håller på med. Hon tycker att vi slår in öppna dörrar. Det är väl inte riktigt rätt, och i så fall är vi väl i ganska gott sällskap, eller hur?

Också under tidigare mandatperioder har oppositionen velat understryka och förstärka, och det är väl närmast så man ska se det. I de fall där det redan pågår någonting eller där någonting till och med redan är genomfört är det lite grann fråga om påminnelser om att här ska man jobba och göra någonting mer.

Karin Nilsson tar upp beredskapspolisen. Den fick sina befogenheter den 1 januari 2009. Däremot står det ingenting om vad beredskapspoliserna ska kunna användas till och vilka utökade befogenheter Rikspolisstyrelsen har för att kunna använda dem.

Jag tror att Karin Nilsson får tänka efter lite grann. Johan Pehrson, och flera andra, var inne på att det är oppositionens uppgift att försöka påminna och hålla i gång en diskussion. Annars finns det risk för att man glömmer bort någon viktig fråga.

Anf. 24 KARIN NILSSON (c) replik:

Herr talman! Jag är ny i sammanhanget som riksdagsledamot, så jag var inte med under den tidigare perioden och såg när mina partivänner gjorde dessa markeringar. Men jag uppfattar detta mer som markeringar än som konstruktivt framarbetade förslag eftersom frågorna är under beredning och det så tydligt framgår i de dokument vi har – i materialet och betänkandet – att mycket är under arbete och under utredning. Det visar att det faktiskt inte kan skyndas på särskilt mycket mer genom att man skriver en reservation till fördel för en motion.

Beslutet om beredskapspolisen verkställdes den 1 januari 2009. Det finns ju möjlighet att låta saker få börja gälla innan man börjar ställa ytterligare nya krav. Mycket av materialet med 22 reservationer innebär att man slår in öppna dörrar. Det finns säkert reservationer som kan vara befogade också, men de jag fastnade mest för här var inte sådana. Det

Anf. 25 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik:

Herr talman! Jag kan inte riktigt förstå irritationen. I så fall skulle det väl räcka med att någon från majoriteten också skötte debatterna i kammaren. Om man nu är överens i alliansregeringen och i alliansgruppen i riksdagen kanske någon enda borde tala för alla.

Som jag sade tycker vi att det är viktigt att påminna om det som pågår och att sätta blåslampa på vissa ställen på dem som ska göra jobbet.

Jag vill också påminna Karin Nilsson om att alla riksdagsledamöter inte känner till allt om vad som pågår. Jag tror inte ens att Karin Nilsson vet det. Därför är det viktigt att man kan bli påmind om detta. Jag tycker att vi ska ha en öppen och fri diskussion. Om vi sedan tuggar om vissa saker må det förlåtas oss. Vi ska vara generösa när vi kommer tillbaka nästa höst och låta er prata om vad som helst, när som helst och nästan hur som helst också!

Anf. 26 KARIN NILSSON (c) replik:

Herr talman! Det där sista ska vi bli fler om förstås. Alla ledamöter i riksdagen är självfallet inte insatta i allt som sker, och de är nyfikna på vad som sker; det inledde jag mitt anförande med att säga. Det tycker jag är självklart. Motioner ska vi ha i mängder, för det visar att man vill ha svar på sina frågor.

Men detta betänkande på 80 sidor innehåller faktiskt många svar på just dessa frågor. Då är också ett instämmande utan en reservation en åsiktsyttring. Därför känner jag att svaren i sig hade kunnat tala för att man hade ansett sig ha fått många av sina motioner besvarade även om det sedan heter att de avslås.

Anf. 27 INGER DAVIDSON (kd):

Herr talman! Brottsligheten måste mötas på två fronter. Det viktigaste är det förebyggande och långsiktiga arbetet, där vi kristdemokrater ständigt lyfter fram familjens, förskolans och skolans roll som samhällets viktigaste brottsförebyggande resurser. Ju sämre vi lyckas med att förmedla normer och etik till våra barn och unga, desto fler poliser, åklagare, domare och fängelseplatser kommer vi att behöva.

Men det är förstås en utopi att vi skulle klara oss helt utan de instanserna. Därför är det den andra fronten – ett stabilt och robust rättsväsen – som kan möta brottsligheten med snabba reaktioner och en rättskedja som fungerar hela vägen. I den har polisen en självklar, central och mycket viktig roll.

Vi har redan hört det många gånger här, men alliansregeringen *har* gjort stora satsningar på polisen, så jag säger det en gång till: Vi har satsat 1,3 miljard under den period som vi har suttit vid makten.

Krister Hammarbergh har gått igenom siffrorna ganska noga, och vi kan alla läsa om dem i protokollet sedan. Men jag har något att säga till Karl Gustav Abramsson. Du dribblade med en del siffror här – alltifrån 2 till 5 miljarder – och lite olika årtal också. Det stämmer att om inga ytterligare satsningar på polisen skulle göras skulle den enligt egna beräkningar i slutet av 2012 ligga back med ungefär 5 miljarder. Men varken

du eller jag tror att ingen vill göra större och fler satsningar på polisen innan dess.

Men det viktigaste är inte antalet poliser och inte heller varje krona i resurser. Det viktigaste är självfallet hur arbetet utförs och hur de satsade resurserna används. Att vi får en mer synlig polis som genom sin närvaro skapar trygghet bland medborgarna och som kan förebygga brott och framför allt ingripa snabbare när brott begås är det som är det avgörande. Förtroende skapas i mötet och det informella samtalet mellan allmänhet och polis. Därför är det just synligheten som är avgörande för att öka människors trygghet.

Känslan av trygghet är viktig i ett samhälle. Man ska möta polisen ofta – på gatan, i skolan, på fritidsgården, i centrum och utanför restaurangen. Då känner man sig trygg. Så upplever många människor det i dag.

Runt Stockholm har flera nya poliskontor öppnats de senaste åren. Jag är säker på att det kommer att visa sig i brottsstatistiken så småningom. En annan nyhet här i Stockholm är de mobila poliskontor som ställs upp på tider och platser där erfarenheten visar att det brukar vara stökigt.

Skolan är också en viktig arena för polisen. Varje skola och fritidsgård i hela landet borde ha en egen kontaktpolis som eleverna lär känna och får förtroende för. Det ska vara en person som man kan vända sig till med förtroende om något händer eller om man misstänker att någonting är på gång.

Förutsättningarna för allt det här är förstås att det finns tillräckligt många poliser som kan vara i yttre tjänst och därmed också tillräckligt många civilanställda som sköter det inre arbetet. Det senare är en viktig fråga att bevaka framöver även om det, som vi har hört nu flera gånger, ännu inte är något problem på den fronten.

Över huvud taget behöver brottsförebyggande och brottsutredande insatser bli mer lokalt anpassade, anser vi i Kristdemokraterna. När lokala handlingsplaner för det brottsförebyggande arbetet tas fram efterlyser polisen ofta en dialog med det övriga samhället, inte minst med lokala politiker. För att det samarbetet ska fungera är det viktigt att man har en gemensam problembild. Vilka områden är mest brottsbelastade? Var ska en ny polisstation hamna? Var och när behövs särskilda punktinsatser från polisens sida? Hur kan brottsoffer och vittnen bäst stödjas? Hur kan ideella organisationer och volontärer dras in i arbetet på ett bättre sätt? Och hur ska polisens tillgänglighet och möjlighet att utreda brott bli bättre?

Allt detta är frågor som kan och ska ventileras i ett råd med deltagande från samhällets alla aktörer om vi ska komma till rätta med brottsligheten på ett bättre sätt. Det är ett arbete som pågår på vissa håll, men det behöver utvecklas betydligt mer.

Det finns många exempel på att ett genomtänkt och konsekvent arbete ger resultat. Den så kallade Kronobergsmodellen är ganska känd vid det här laget. Den går ut på att polisen tillsammans med fältassistenter, nattvandrande föräldrar med flera riktar in sig på att minska olaglig försäljning av alkohol till ungdomar och därmed också minska brottsligheten eftersom alkohol och brott ofta hänger ihop. Man gör helt enkelt så att varenda gång en person under 18 år påträffas med alkohol förverkas den

direkt. Förhör hålls med ungdomarna för att få fram bevis mot langare snabbt. Polisen tar alltid kontakt med föräldrarna. Det sista är inte minst viktigt.

Den här modellen har gett resultat och används nu på flera håll i landet. Den utvärderas också vetenskapligt.

Ett annat exempel som jag vill lyfta fram är det systematiska arbete som Polismyndigheten i Stockholms län genomför mot våld i offentlig miljö, bland annat överfallsvåldtäkter. Genom att kartlägga våldsutsatta områden, öka polisens och volontärers närvaro där och genom samarbete med Södersjukhusets mottagning för våldtagna kvinnor kan fler brott klaras upp och gärningsmän gripas.

Polisens nationella utredningskoncept, PNU, är också på väg att införas i hela landet. Det innebär bland annat bättre brottsplatsundersökningar och att brottsutredningar ska göras i nära anslutning till brotten. Den enskilde polismannen ska också få en återkoppling från förundersökningsledningen om vad som händer. Det är något som många har efterlyst, eftersom det gör den egna insatsen mer meningsfull.

Samtidigt med att det här lokala utvecklingsarbetet stärks pågår också en förstärkning som kan ses som en viss centralisering. Det är arbetet mot den grova organiserade brottsligheten. Polisen ska bland annat utveckla ett nära samarbete med åtta andra myndigheter för att komma åt olika delar av den brottslighet som kriminella gäng ägnar sig åt.

Det är alltså en positiv utveckling på gång när det gäller att förstärka och utveckla arbetet inom polisen samtidigt som antalet poliser blir fler.

Herr talman! Poliser hamnar ofta i svåra situationer som de med liten eller ingen betänketid måste hantera. Skällsord och fysiska attacker är inte ovanliga. Det kan finnas en viss förståelse för att en enskild polis förivrar sig i en akut situation, men det finns inget försvar för att poliser använder rasistiska och andra kränkande tillmälen mot allmänheten eller använder mer våld än situationen kräver.

Att poliser ska avlägga en yrkesetisk ed efter utbildningen, som Polisförbundet har föreslagit, tycker jag är värt att överväga. Den värdegrund som nyligen har utarbetats inom polisen måste få genomsyra hela organisationen och hållas levande genom att ett ständigt samtal förs inom poliskåren om bemötandefrågor och förhållningssätt grundade på genomtänkta etiska värderingar. Det är nödvändigt om det höga förtroende som polisen har hos allmänheten ska kunna upprätthållas.

Som vanligt i ett motionsbetänkande som det här avstyrks ett antal motioner. Det behöver inte innebära, som vi redan har hört, att innehållet är dåligt. Det handlar oftast om att arbete i en eller annan form redan pågår. Ibland kan det finnas olika åsikter om hur snabbt man ska gå fram i en viss fråga. Sådant diskuteras faktiskt även inom regeringspartierna.

En sak som tas upp i betänkandet och där vi kristdemokrater anser att lagen behöver ändras är möjligheten för polisen att narkotikatesta förare i samband med att man gör alkotester även om det inte föreligger någon misstanke om brott. Det är inte ovanligt med drogpåverkade förare i trafiken, och de utgör en minst lika stor fara som alkohelpåverkade. Därför vill vi att möjligheten till så kallade sållningsprov bör prövas också när det gäller narkotika. Det är någonting som vi kommer att arbeta vidare för.

Jag vill sluta med att säga att jag blir rätt upprörd när Mehmet Kaplan påstår saker om arbetet mot barnsexturismen. Han påstår att det inte skulle göras någonting och att vi bara räknar upp en massa saker. Det vi räknar upp är saker som görs och som alldeles nyligen har införts. Jag tänker särskilt på polissambandsmännen och deras utbildning. De får en skraddarsydd utbildning som Rikspolisstyrelsen ansvarar för, men även Utrikesdepartementet är inblandat i den. Till och med deras medföljande, alltså familjerna, får utbildning i viss utsträckning för att de ska kunna fungera på ett bra sätt i den annorlunda miljö som de hamnar i.

Sedan 2007 har vi också sett till att det i grundutbildningen ingår frågor om barnprostitution och barnsexturism. Det här kan man inte bara vifta bort och säga att det inte görs någonting. År 2007 ligger inte så långt tillbaka i tiden. Det här ska självfallet utvärderas, men det är en fråga som jag är väldigt engagerad i. Jag hoppas att man kan komma ännu längre. Där vill jag gärna samarbeta, både med Mehmet Kaplan och med andra. Men jag vill att rätt ska vara rätt. Det har vidtagits ett antal åtgärder på det här området.

Herr talman! Med detta vill jag yrka bifall till förslagen i betänkandet av avslag på motionerna.

(forts. 8 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.55 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

7 § Frågestund

Anf. 28 TREDJE VICE TALMANNEN:

Vi ska nu övergå till dagens frågestund, och jag vill hälsa statsråden och ministrarna välkomna fram.

Ungdomsarbetslösheten

Anf. 29 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Fru talman! Jag ska rikta min fråga till näringsminister Maud Olofsson. I en riksdagsdebatt 2006 lovade Maud Olofsson att Sverige skulle sluta harva i bottenligan i Europa och i stället bli ett av de fem länder som har lägst ungdomsarbetslöshet. Så sade Maud Olofsson 2006. Resultatet vi ser nu enligt gällande EU-statistik är att Sverige har den näst högsta ungdomsarbetslösheten i Europa. Vi ligger alltså näst sist här. Vi kan säga att det Maud Olofsson sade 2006 å det gruvligaste har kommit på skam.

Dessutom tycker jag att vårbudgeten i går var en stor besvikelse. Det talas om arbetsmarknadspolitiska insatser. Av de 10 miljarderna går ingenting till ungdomarna, utan det går till a-kassa och till att täcka upp lönen för dem som jobbar i företag som går i konkurs.

Jag skulle vilja fråga Maud Olofsson: Varför lyssnar inte regeringen på sin egen myndighet Arbetsförmedlingen som har pekat på vilka stora behov det finns av insatser för de unga som är arbetslösa ute i landet? De säger själva att de nästan inte har någonting att erbjuda ungdomarna som är arbetslösa.

Anf. 30 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Låt mig först tacka för frågan och tacka för att Socialdemokraterna nu också engagerar sig i ungdomsarbetslösheten. Jag tror att det är nödvändigt att vi anstränger oss till det yttersta för att ge ungdomar en bra start när det gäller att komma in på arbetsmarknaden. Det är också därför som vi har gjort de kraftfulla insatserna bland annat inom skolan för att förbättra kvaliteten där för att ungdomarna ska ha en bättre möjlighet att få jobb efter avslutad utbildning. Det är därför vi är så angelägna om att man ska komma in på en högre utbildning och att vi ska ha hög kvalitet där. Men det är också därför som vi har sänkt arbetsgivaravgifterna för unga, och i dag är det 12 procent billigare att anställa en ung person inom både privat och offentlig sektor.

Jag noterar att Socialdemokraterna tänker ta bort den möjligheten och i stället införa en ungdomsskatt. Vi tror inte att det är rätt väg, därför att vi tror att vi måste prioritera ungdomarnas möjlighet att komma in på arbetsmarknaden. Därför är det viktigare att sänka arbetsgivaravgifterna och fortsätta att hålla fast vid det, för man måste få en chans att börja sitt yrkesliv med att komma in på olika arbetsplatser.

Anf. 31 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Fru talman! I vanlig ordning vill jag naturligtvis tacka näringsministern för svaret, men det är också förvånande, måste jag säga, att näringsministern fortfarande tror på sin egen politik. Det som skulle minska arbetslösheten låg också till grund för det ganska tuffa uttalandet 2006 där det sades att vi skulle hamna i toppen av EU. Den politiken har ju inte fungerat. Det är den politiken som har satt Sverige på topplistan över den högsta ungdomsarbetslösheten. Tittar man sedan på de 24 000 som går i det särskilda ungdomsprogram som ni kallar jobb- och utvecklingsgarantin för ungdomar ser man att 75 procent över huvud taget inte får någon aktivitet utan går passivt arbetslösa. Endast 3 procent har någon form av utbildning som ska leda till ett jobb.

Är inte detta ett misslyckande? Och varför tar man inte chansen i vårbudgeten att göra någonting åt ungdomsarbetslösheten offensivt precis som er egen myndighet vill att ni ska göra? Varför håller ni fast vid en politik som har placerat oss i bottenligan?

Anf. 32 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Vi måste väl ändå erkänna att det är en annan situation nu jämfört med vad det var 2006! Då hade vi precis haft en lång högkonjunktur, och den fortsatte. Trots det hade vi bland de högsta ungdomsarbetslöshetstalen i Europa. Nu är vi inne i en global finanskris, och det är

klart att situationen är totalt annorlunda för ungdomar, precis som den är för alla andra. Men trots det är det lika viktigt att kämpa för att ungdomarna ska komma in, och det är därför vi också sänker arbetsgivaravgiften för unga. De ska bli mer attraktiva på arbetsmarknaden. Det är klart att om det är 12 procent billigare att anställa en ung person under 26 år är det fördelaktigt för både offentlig sektor och för privata arbetsgivare att göra det. Jag tror att också många ser att det är en fördel om man kan få unga att komma in på arbetsplatser.

Sedan måste vi förstärka med utbildning. Det gäller högre utbildning, lärlingsutbildning, yrkeshögskola och så vidare, därför att vi också måste rusta våra ungdomar så att de är anställningsbara när de kommer ut från skolan. Det är det vi jobbar för fullt med.

Deltagandet i valet till Europaparlamentet

Anf. 33 BODIL CEBALLOS (mp):

Fru talman! Jag har en fråga till Cecilia Malmström. Den handlar om medborgarnas Europa kopplat till det låga valdeltagandet som vi faktiskt ser runt om i hela Europa. Vi har under många år nu kunnat läsa och höra att Europa ska göra det medborgarna förväntar sig av oss, av Europa, och inte annat. Den här retoriken har också smugit sig in hos våra svenska ministrar, till exempel i ett tal av Beatrice Ask i mars då hon talade om varför Europa behöver ett kraftfullt Stockholmsprogram.

Då undrar jag: Är det så att ett fördjupat samarbete på det rättsliga området verkligen är det som människor till exempel här i Sverige förväntar sig att EU ska ägna sig åt? När vi läser om de opinionsyttringar som finns är det miljö och jobb som ligger högst i topp här. Valdeltagandet är lågt överallt. Gör verkligen EU rätt saker?

Anf. 34 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Fru talman! Tack för frågan, Bodil Ceballos! Jag är lite osäker exakt på hur frågan löd, men jag förstår problemställningen. Ja, det är riktigt att det har kommit en mängd undersökningar de senaste veckorna som visar just på att det är ganska få som känner till valet till Europaparlamentet och som kommer att rösta. I samband med detta har man också frågat om prioriteringar. Inte förvånande kommer miljöfrågorna på första plats i nästan hela Europa. Det tycker jag är glädjande för det är en av regeringens prioriteringar, och vi kommer också under det svenska ordförandeskapet att ha klimatfrågan som vår allra viktigaste fråga och hoppas att genom vårt ordförandeskap kunna bidra till att EU på toppmötet i Köpenhamn kommer till ett avtal om en post-Kyotoöverenskommelse.

Kampen mot den gränsöverskridande brottsligheten kommer inte på första eller andra plats, men den kommer på tredje, fjärde eller femte plats om man tittar runt omkring. Vi vet att det finns ligor i Europa som handlar med människor – barn, flickor – och med narkotika och vapen, och då behöver man naturligtvis också ett polisiärt samarbete som kan motarbeta detta.

Jag tror att medborgarna förväntar sig ett resultat av detta, och vi kommer också att lyfta fram det under vårt ordförandeskap.

Prot. 2008/09:101
16 april

Anf. 35 BODIL CEBALLOS (mp):

Fru talman! Då måste jag ställa en följdfråga. Vi pratar nu om Stockholmsprogrammet, och snart ska vi få ett meddelande från kommissionen. Men Cecilia Malmström är förmodligen inblandad i frågan redan nu och kan kanske förklara lite grann för oss vad detta meddelande kommer att innehålla.

Jag vet en del vad gäller migrationsområdet i synnerhet, för det har vi helt enkelt fått veta mer om, men övrigt rättsligt samarbete har jag inte alls lika stor kunskap om i nuläget. Jag tror att även medborgarna i vårt land har mindre uppfattning om vad det verkligen kommer att innebära.

Jag skulle vilja att Cecilia Malmström berättar lite grann för oss om vad detta Stockholmsprogram kommer att innehålla.

Anf. 36 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Fru talman! Det är kort tid att göra detta på, men jag ska försöka göra det lite översiktligt i alla fall.

Exakt vad som kommer att stå i kommissionens meddelande vet vi ännu inte, men statsrådet Tobias Billström jobbar med de här frågorna tillsammans med Beatrice Ask och vi har nära kontakt med kommissionen och de andra medlemsländerna.

Det handlar om ett stort och omfattande program inom det som man på EU-språk kallar för den tredje pelaren, det vill säga polisiärt samarbete, civilrättsligt samarbete och migrations- och asylsamarbete. Det handlar om hur vi ska bekämpa den gränsöverskridande brottsligheten och terrorismen. Det handlar om, som Bodil Ceballos själv var inne på, asyl- och migrationsfrågor. Det handlar om en del civilrättsligt samarbete, och det handlar om – som Sverige gärna vill lyfta fram – också den lite mer mjuka sidan, nämligen brottsoffers situation. Det finns också europeiska brottsoffer. Det har tyvärr kommit lite grann i skymundan den senaste tiden. Det är frågor vi hoppas kunna lyfta fram.

Jag ser fram emot att antingen jag själv eller berörda statsråd kan återkomma till riksdagen och redogöra mer i detalj för vad programmet kommer att innehålla. Det kommer att bli en mycket viktig fråga under det svenska ordförandeskapet. Vi vet att det är en fråga som berör medborgarna inte bara i Sverige utan också runt omkring i Europa.

Skatten på diesel

Anf. 37 HOLGER GUSTAFSSON (kd):

Fru talman! Jag vill ställa min fråga till jordbruksministern.

Det är inte så länge sedan som vi var på barrikaderna för dieselskatten. I klimatpropositionen flaggas det för att återbetalningen av koldioxidskatten för dieseln ska trappas ned.

Frågestund

Jag representerar Skaraborg, och det finns många bönder där som inte riktigt förstår den politiken. Vi var många ute på barrikaderna därför att detta var en skatt som gjorde skillnad mellan svenska bönder och bönder i Europa när det gäller konkurrensproblemen. Nu backar regeringen och tar tillbaka återbetalningen i ett antal steg framöver. Det innebär att bönderna kommer att komma tillbaka till en situation där de får svårt att konkurrera.

Hur kunde det bli så galet? Vad kan vi göra åt det?

Anf. 38 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! I de båda propositioner som nyligen presenterades för riksdagen, nämligen klimat- och energipropositionerna, är det helt riktigt som ledamoten påtalar att det finns förslag på skatteförändringar, innebärande att pålagor för hushåll och för företag kommer att öka på det som smutsar ned i vår omgivning. Skälet till att skatterna höjs är att vi vill minska den påverkan som vi får från bland annat koldioxid i vår miljö.

I propositionerna och i de artiklar som har presenterats i samband med introduktionen av de båda propositionerna är det angivet att hushåll och företag ska kompenseras. Vad beträffar jordbruket specifikt kan det dessutom noteras att det i vår regeringsförklaring finns en passus om att konkurrenskraften ska vara likställd med övriga Europa.

Anf. 39 HOLGER GUSTAFSSON (kd):

Fru talman! Det har ställts frågor om kompensation. Det har utlovats att det skulle komma i form av kanske sänkta avgifter i något annat sammanhang. Men det har varit svårt att få fram beskeden. Det har getts löften men dock inga besked om var och när. Sverige borde jämföra med vad som händer i de andra europeiska länderna. Om de också höjer kostnaderna för bönderna kan man förstå det, men vi har inte sett det än.

Finland har haft sin förhandling i klimatfrågan. Där säger jordbruksministern att han är nöjd med den situation som de finska bönderna får. Jag skulle önska att vi kunde säga detsamma för svenska bönder.

Anf. 40 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Låt oss se klimat- och energipropositionerna som möjligheter, Holger Gustafsson. Den fotosyntes som de gröna näringarna kan bistå oss med i mänskligheten, att producera bland annat energi, innebär faktiskt en möjlighet för de gröna företagarna. Den hoppas jag och förutsätter jag att de gröna företagarna kommer att ta. En förutsättning för att utnyttja möjligheterna i propositionerna är faktiskt att alternativet, nämligen det som smutsar ned naturen, blir dyrare. Annars kommer inte den gröna energin fram.

Till fakta. Skatten föreslås höjas 2011. Vi har två budgetpropositioner fram till 2011. Det kommer att komma kompensation till hushåll och företag. Det är utlovat i propositionerna och det är utlovat i samband med presentationerna av de båda propositionerna.

Det går inte att bara jämföra enskildheter. Jag skulle till exempel kunna jämföra räntekostnader mellan olika länder i EU. Vi har för närvarande en låg räntekostnad, vilket påverkar kapitalintensiva företag, till exempel lantbruk, mycket.

Anf. 41 SIV HOLMA (v):

Fru talman! Jag vill ställa frågan till näringsminister Maud Olofsson, tillika svenska folkets ägarrepresentant i de statliga företagen.

Maud Olofsson har enligt tidningsuppgift ställt sig bakom LKAB:s tvivelaktiga behandling av ett hundratal villaägare i Malmberget. Bakgrunden är att gruvan i Malmberget ska utvidgas och att ett stort antal bostäder på grund av rasrisken måste flyttas.

LKAB har lyckats komma över 100 villaägares hem i Malmberget till underpris för att komma åt marken. LKAB tycks också ha gjort detta genom att ha lämnat oriktig och ofullständig information. Dessa villaägare satte sig inte till motvärn och fick därför så låg ersättning att de inte kunde skaffa sig nya ersättningsvillor på orten. Däremot har ett fyrtiotal andra villaägare som inte accepterade LKAB:s information och som satte sig till motvärn fått nya ersättningsvillor.

Anser Maud Olofsson att det är viktigt att alla blir behandlade på ett sjyst och korrekt sätt? Avser Olofsson, som svenska folkets ägarrepresentant för LKAB, att uttala sig för att även de nämnda 100 villaägarna som inte har erbjudits ersättningsvillor ska få sådana?

Anf. 42 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Jag tror att riksdagens ledamöter, och också Siv Holma, skulle bli olyckliga om jag skulle börja lägga mig i detaljer om hur LKAB sköter flyttningen av Gällivare–Malmberget och Kiruna. Det är naturligtvis en bolagsfråga. De har att följa exakt samma lagstiftning som vilka privata företag som helst, och de ska också bete sig sjyst mot de villaägare och andra som de har att göra med.

Min bild är att det naturligtvis är svårt, en jätteutmaning, att flytta ett helt samhälle, en hel stad. Från tid till annan fattar LKAB olika beslut beroende på vilka problem som ska lösas. Vi har fullt förtroende för att LKAB sköter detta på ett bra sätt. Det är ytterst styrelsen som är ansvarig för allt detta. Om det finns saker och ting att klaga på får man vända sig till LKAB:s ledning och styrelse som har att ansvara för att förflyttningen av städerna och samhällena sker på ett bra och funktionellt sätt.

Anf. 43 SIV HOLMA (v):

Fru talman! Jag bor i Kiruna. Det är nästa ort som kommer att bli tvungen att under en 30-årsperiod flytta delar av staden till förmån för LKAB:s expansion. Vi är många som undrar om vi i Kiruna ska vara lika oroliga som villaägarna i Malmberget. Rekommenderar näringsministern oss att vi ska sätta oss till motvärn för att vi ska få rättmätiga ersättningar? Eller kommer näringsministern att agera på ett sådant sätt att Malmbergsbor och Kirunabor kan känna sig lugna och trygga i vetskapen att ett statligt företag har en bättre ägar- och affärsetik än ett privat företag?

Anf. 44 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Jag tycker att både privata och statliga ägare ska ha en bra moral och en bra etik. De ska sköta sig och följa den lagstiftning som finns. Jag tror att det finns otroligt stora möjligheter både i Gällivare–

Frågestund

Malmberget och i Kiruna tack vare att man har hittat ny malm. Det är å ena sidan en dramatisk förändring som sker för enskilda när de måste flytta hus och hela städer. Å andra sidan måste man från tid till annan hitta lösningar som passar just här och nu. Det är det LKAB försöker göra. Vi i Malmfältgruppen försöker att finnas med som stöd vid dessa förändringar. Det finns inga kommuner i Sverige som har ett sådant stöd och en sådan uppbackning för vad som sker som just Gällivare–Malmberget och Kiruna. Flera statsråd och flera myndigheter är inblandade.

Båda orterna kommer att gå en positiv framtid till mötes. Det är klart att det är en stor förändring för många, och jag förutsätter att LKAB sköter sitt förhållande till dem som är berörda.

Förslaget om avstängning av grundskoleelever

Anf. 45 MATS PERTOFT (mp):

Fru talman! Min fråga går till utbildningsminister Jan Björklund.

I tisdags redovisade utbildningsministern sina nya förslag om hårdare tag i skolan. Nu får vi både försittning och kvarsittning. Förslaget är också att skollagen ska ändras så att stökiga elever kan stängas av från den obligatoriska grundskolan.

Jag kan hålla med om att stökiga elever kan vara jobbiga för sin omgivning. Jag tycker också att de borde straffas. De behöver bestraffas med uppmärksamhet, tydliga regler, mängder av respekt och en del kärlek.

Men det vi behöver tänka mest på i detta sammanhang är att skolans huvuduppgift är att ge eleverna kunskaper. Därför är min fråga till ministern: Vilka kunskaper får de avstängda grundskoleeleverna? Vart kommer de att ta vägen när de är borta från skolan i en eller två veckor?

Jag vill med denna fråga försäkra mig om att elever som stängs av inte hamnar i dåligt sällskap ute på stan i stället. Då riskerar deras problem att bli större och mycket värre.

Anf. 46 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Tack för frågor om ordningssituationen i skolan! Det hör inte till vanligheterna att Mats Pertoft ställer frågor om de problemen. Men de finns där – det finns stora problem i den svenska skolan när det gäller ordning.

När det handlar om möjligheten att stänga av elever talar vi naturligtvis om en mycket långtgående, extrem situation. Varje år inträffar det i Sverige vid ett antal tillfällen att en hel högstadieskola i princip måste stängas därför att det blir för våldsamt. Jag kan ta ett exempel. Det var en högstadieskola i Landskrona som fick stängas några dagar för något år sedan när det hade skjutits fyrverkeripjäser i korridorerna. Då skickar man hem alla elever, därför att det är den lagliga möjlighet som finns i dag. Man behöver göra det för att lugna ned situationen. Det går inte längre att ha elevgruppen samlad i den akuta situationen.

Jag tycker att det är mycket bättre att rektor i en sådan situation har möjlighet att skicka hem dem som bråkar och att övriga elevers undervisning inte ska behöva avbrytas. Det är ju i den mycket långtgående, extrema situationen avstängning kan komma i fråga. Det räcker inte att

Anf. 47 MATS PERTOFT (mp):

Fru talman! Jag ställde en annan fråga till utbildningsministern, nämligen: Vad händer med de elever som blir avstängda under den tid de är avstängda? Hur säkerställer man att de får den kunskap de behöver? Hur säkerställer vi att vi inte vältrar över ansvaret från skolan till socialtjänsten eller polisen? Dessa är ofta elever som annars driver runt på gator och torg, och att då bara stänga dem ute från vuxensällskapet och vuxenvärlden tycker jag är ganska märkligt.

Min fråga är fortfarande: Vad ska hända med dessa elever när de är avstängda från skolan? De har ofta inte den familjesituationen att de har vuxna som tar hand om dem hemma.

Anf. 48 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Vad hände med de 300 som blev avstängda i Landskrona när hela skolan skickades hem tre dagar? Den frågan ställer inte Pertoft, utan det är alltid mest synd om dem som bråkar när Pertoft yttrar sig. Det är det som gör mig lite upprörd, att det aldrig någonsin handlar om alla de andra eleverna som straffas fast de sköter sig.

Den elev som stängs av har självklart ett mycket stort behov av att få stöd och hjälp för att komma upp på rätt spår igen. Det är ingen tvekan om det. Det räcker inte med en avstängning – det inbillar inte jag mig. Det behövs mängder av åtgärder för elever som är i den här situationen för att få dem på rätt spår igen.

Vad som händer den vecka eller de dagar när eleven är avstängd blir naturligtvis upp till det enskilda fallet. I en del fall kommer man överens med hemmet om att eleven är hemma. I andra fall finns det inte fungerande hem, och då får man naturligtvis organisera någonting annat för den eleven, skolan själv eller ihop med socialtjänsten.

Det går inte att skriva in i lagen exakt hur man ska göra i det enskilda fallet, utan lagförslaget nu innebär att man får en befogenhet att stänga av. Det är en befogenhet som man i dag saknar och som innebär att man skickar hem hela skolan i stället.

Kvinnors företagande

Anf. 49 ANNIKA QARLSSON (c):

Fru talman! Min fråga går till näringsminister Maud Olofsson.

Det finns en outnyttjad kapacitet i Sverige som handlar om kvinnors kapacitet och kvinnors kreativitet när det gäller företagande. Det är en fråga som näringsministern har drivit och jobbat med väldigt hårt. För två år sedan hade Centerkvinnorna stämma i Alingsås, och där hade vi många olika idéer och förslag. Nu ska vi träffas i helgen igen i Borlänge.

Jag skulle vilja höra lite grann om vad som har hänt när det gäller tillgången på riskkapital, för vi vet att just kvinnor fortfarande har svårt att få tillgång till det.

Frågestund

Anf. 50 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Ja, det händer rätt mycket när det gäller kvinnors företagande. Vi har satt i gång ett program där vi satsar 100 miljoner kronor per år för att just stärka kvinnor och deras företagande. En av delarna i det är att klara finansieringen, och där har vi gett ändrade regler till Almi när det gäller deras mikrokrediter. Tidigare kunde man få maximalt 50 000 kronor, och nu kan man få upp till 250 000 kronor. När vi går in och tittar på utnyttjandet av detta ser vi att just det lånet är väldigt uppskattat av gruppen kvinnor. Därför tänker vi fortsätta med den delen.

Låt mig också säga att jag tror att det ligger mycket i att förnya den svenska välfärden. Hela världen frågar efter svenska välfärdslösningar. Kvinnor jobbar oftast i den offentliga sektorn och har mycket kunskap. Om vi skulle få mer avknoppningar och mer öppningar inom den svenska välfärden skulle vi få fler kvinnor som startar företag och som skulle kunna sälja den tjänsten utomlands. Det är ett mål för svensk företagssamhet att åstadkomma det, tycker jag.

Anf. 51 ANNIKA QARLSSON (c):

Fru talman! En annan fråga som finns med i det här är kopplad till trygghetssystemen. Jag vet att det har tillsatts en utredning för att se över det, och jag skulle vilja höra hur långt den frågan har kommit.

Den andra delen som finns med är frågan om representationen i styrelser. När det gäller de statliga bolagen vet vi att det är bättre, men de privata är inte lika långt framme, för att uttrycka det mildt – de är riktigt dåliga emellanåt. Finns det något arbete som pågår inom det området för att stärka kvinnors situation när det gäller att bli representanter i styrelser och finnas med i ledningsgrupper och liknande?

Anf. 52 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! När det gäller social trygghet håller vi på att bereda utredningen och remissvaren för att kunna komma med ett bra förslag. Syftet är helt enkelt att göra det mer jämställt mellan att vara anställd och att vara företagare. Det här är inte minst viktigt för kvinnor som startar och driver företag: när man ska vara föräldraledig, att man har möjlighet att sköta sitt företag och få hjälp under en sjukdomstid och så vidare. Det här är otroligt viktigt för många kvinnor som står i valet och kvalet: Törs jag bli företagare eller inte?

När det gäller representation i de statliga styrelserna har vi jobbat mycket medvetet och sett till att vi nu har hälften kvinnor i styrelserna. Vi har i dag – jag har inte räknat den sista omgången – 33 procent kvinnor som ordförande. Därför kan vi säga till de privata bolagen: Det går visst att få fram kvinnor!

Sedan har vi startat en utbildning för kvinnliga ledare som också ska kunna träda in och vara beredda att ta på sig de här uppdragen. Vi har skrivit till valberedningarna i de privata aktiebolagen och begärt in uppgifter om hur de ser på den kvinnliga representationen i deras styrelser, därför att det har man lovat att man ska ge besked om. Jag väntar med spänning på de uppgifterna.

Anf. 53 BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! Jag vänder mig till Cecilia Malmström.

Vi kan i vårbudgeten läsa att arbetslösheten kommer att öka till 12 procent 2011. Vi ser att massarbetslösheten är runt knuten. I vårbudgeten finns det inga insatser som motverkar den jobbkris och välfärds-kris som vi kan se. Det finns inga insatser när det gäller utbildning för de arbetslösa, inga investeringar som kan motverka den djupa kris som vi ser och som drabbar väldigt många människor.

Men alla är inte lottlösa. Regeringskansliet får i tilläggsbudgeten 141 miljoner till, och det är med anledning av ordförandeskapet i Europa. Med den miljard som regeringen tillförde för året blir det en total satsning på drygt 1,1 miljard. Min fråga till ministern är om detta är en rimlig prioritering.

Anf. 54 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Fru talman! Budgeten för det svenska ordförandeskapet har varit 890 miljoner. Det är obetydligt mer än vad ordförandeskapet kostade 2001, trots att vi nu är 27 länder och det numera är helt andra typer av frågor som ska diskuteras.

I budgeten som lades fram i går som innehåller en rad satsningar – det har både mina kolleger här och Anders Borg i kammaren i går redogjort för när det gäller arbetslösheten och förstärkningar för välfärden – finns det ett tillägg på 80 miljoner, om jag inte tar fel, som är ett slags reservpott för oförutsedda utgifter under ordförandeskapet. Vi har budgeterat för det fall att det skulle behövas insatser. Läget har ju förändrats ganska dramatiskt – vi vet inte hur situationen i Tjeckien är och vad som kan krävas från oss i samband med ordförandeskapet. Vi har ett mycket stort och viktigt toppmöte inför Köpenhamn. Det är alltså ett slags reserv för detta.

Den summa som Berit Andnor hänvisar till känner jag inte till, utan det är 80 miljoner som är en reservpost till ordförandeskapet.

Anf. 55 BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! Det är ingen som ifrågasätter att det krävs förstärkningar av resurser för att klara ordförandeskapet bra. Det tycker vi socialdemokrater också.

Men det finns ett stort anslagssparande inom Regeringskansliet på nästan 1 miljard. Till det har man lagt nästan 1 miljard i budgeten för i år. Nu vill man plussa på detta ytterligare. Vi tycker att det är orimligt att i den situation vi är satsa så oerhört mycket resurser just på ordförandeskapet. Det kan inte vara rimligt i en situation när man måste prioritera. När vi har en massarbetslöshet, när man säger sig inte ha råd att investera i utbildning och kompetensutveckling, tycker vi socialdemokrater att detta är helt orimligt. Menar ministern verkligen att detta är en rimlig prioritering inför ordförandeskapet?

Anf. 56 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Fru talman! Som sagt är budgeten inte på 1 miljard utan på 890 miljoner, vilket är mycket lite. Det är obetydligt mer än vad Socialdemokraterna satsade 2001, när EU var hälften så stort. Det är mindre än vad många andra länder satsar. Med tanke på att det kanske är det svåraste ordförandeskapet på 15–20 år vi står inför med väldigt mycket osäkerhetsmoment har vi avsatt en liten reservpost för oförutsedda händelser. Det svenska ordförandeskapet infaller när det infaller. Vi har förhoppning om att vi ska kunna fatta beslut under både våren och hösten som hjälper till att återskapa Europas konkurrenskraft och få effekter på både jobb och sysselsättning tillsammans med den nationella politik som Sverige också bedriver. Den har både mina kolleger här i dag och finansministern i går mycket tydligt redogjort för när det gäller de svenska jobben och den svenska välfärden.

Detta är alltså en reservpost för oförutsedda utgifter under det svenska ordförandeskapet. Den kanske inte kommer att behöva användas, men som Berit Andnor väl känner till måste sådant budgeteras i förväg.

Vattenbruket

Anf. 57 ÅKE SANDSTRÖM (c):

Fru talman! Jag har en fråga till jordbruksministern. Den handlar om vattenbruk, det vill säga odling av fisk och skaldjur. FN:s livsmedelsorganisation FAO framhåller att vattenbruket måste öka radikalt om vi ska fortsätta att konsumera fisk i den omfattning vi gör i dag. Sverige har också i jämförelse med våra grannländer en liten omfattning av vattenbruket. En färsk utredning visar att vi har stora potentialer för detta, särskilt i de djupa och ofta kalla norrländska vattnen, inte minst för odling av röding.

Hur ser jordbruksministern på dessa möjligheter, och vilka åtgärder är han beredd att vidta för att utveckla denna verksamhet?

Anf. 58 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Jag har sett möjligheter i att utveckla vattenbruksverksamheten i olika och alla delar av Sverige. Jag har gjort det med utgångspunkt i att vi har EU:s längsta kustlinje. Jag har gjort det med utgångspunkt i att vi har mängder av rinnande vattendrag och därtill en stor mängd sötvattenssjöar i alla delar av landet.

Vi har en möjlighet att i ett antal av dem utveckla en näringsverksamhet som kan ge jobb och sysselsättning och därtill näringsriktig och fin mat i affärer och på våra matbord. Detta kan ske i en tid då vi behöver fler jobb och fler företag i alla delar av landet.

Av det skälet har jag tillsatt en utredning, som jag för bara någon vecka sedan fick resultatet av. Man pekar på att de möjligheter som jag såg finns.

Anf. 59 ÅKE SANDSTRÖM (c):

Fru talman! Tack, jordbruksministern, för svaret! Jag vet att det också finns ambitioner i utredningen. Har jordbruksministern och departemen-

tet kunnat ta ställning till dem, och vilken tidsplan och vilka ambitioner finns att förverkliga dem? Vilket tidsperspektiv handlar det om?

Prot. 2008/09:101
16 april

Anf. 60 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! I nämnda utredning finns en mängd förslag om hur de möjligheter som jag och utredningen ser skulle kunna tas till vara i olika delar av landet. Utredningens förslag kommer i närtid att gå ut på remiss. Efter det får vi ta ställning till vilka förslag som är möjliga och rimliga att genomföra för att förverkliga de idéer som både utredningen och jag har, nämligen att utveckla fler företag i alla delar av landet när det gäller vattenbruk.

Att i dag ange någon tidsaxel, innan remissen ens är utskickad, är för mig tyvärr omöjligt, även om jag skulle vilja det. Jag ser alltså stora potentialer i den här verksamheten.

Hushållstjänster

Anf. 61 HELENA BARGHOLTZ (fp):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till näringsministern. Den handlar om hushållstjänster.

I snart två år har vi haft möjlighet till skattereduktion för utgifter i hushållsarbete upp till 50 000 kronor per år. Reformen bedömdes medföra möjligheter och skapa nya varaktiga jobb som städning, tvätt och barnpassning. Skattereduktionen skulle minska svartjobben och underlätta vardagen för många, bland andra arbetande familjer och ensamstående föräldrar.

Från och med den 1 juli i år får hushållen skattelättnaden direkt och behöver alltså bara betala hälften av den angivna arbetskostnaden. I samband med att beslutet om detta togs framfördes kritik av att någon utvärdering av det nuvarande systemet inte har gjorts. Jag vill därför fråga näringsministern: Har det gjorts någon utvärdering, och om så inte är fallet, planerar näringsministern att ta initiativ till en sådan?

Anf. 62 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Tack för frågan, Helena Bargholtz! Låt mig först säga att vi gjorde en utvärdering innan vi införde detta. Egentligen konstaterade vi att det är bättre att man får subventionen direkt, för man blir mer benägen att handla om man direkt ser hur billigt det är. Vi hade tittat på andra länder som hade liknande system. Det hade varit bättre att från början införa det system som nu kommer den 1 juli.

Anledningen till att vi startade tidigt var att vi ville komma i gång. Det var också rätt tänkt. Vi ser att det är många företag som har kommit i gång. Det är många familjer och många äldre som beställer detta och är otroligt nöjda med att kunna köpa hushållsnära tjänster. Fler och fler gör det.

Många arbetslösa går direkt från arbetslöshet in i den här sektorn, och den professionaliseras och blir bättre på alla sätt och vis.

Jag tror att vi har rätt god kunskap om att ju mer vi kan stimulera kunden, genom att kunden ser priset direkt, desto bättre kommer det att

Frågestund

gå för den här branschen. Det är också det som ligger till grund för den förändring som görs från den 1 juli.

Anf. 63 HELENA BARGHOLTZ (fp):

Fru talman! Tack för det svaret, näringsministern! Jag är glad över att höra detta eftersom jag själv köper en sådan här hushållsnära tjänst och är väldigt nöjd med det. Men kan man alltså konstatera att det har skapats fler jobb? Det förefaller så, men finns det något belägg för detta? På samma sätt undrar jag: Hur är det med statens kostnader för den här reformen?

Anf. 64 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Ja, det har skapats väldigt många nya jobb. Nu har jag inte den aktuella siffran i huvudet, men den senaste jag såg var att det hade skapats 10 000 nya jobb. Om jag inte missminner mig hade 80 procent av dem som gått in i jobb i denna sektor kommit från arbetslöshet. Det har alltså haft otroligt bra effekt.

Man pratade mycket nedlåtande om pigjobb, inte minst från oppositionen. Det viktigaste för mig att framhålla är att detta handlar om en professionalisering av städjobb. Det är duktiga män och kvinnor som kommer hem till familjer och gamla och hjälper till med det som de vill ha hjälp med. Det sker till ett rimligt pris, och man får också ett underlåtande i vardagen. Då får vi både trygghet för dem som jobbar i den här sektorn – social trygghet, pensioner och så vidare – och en trygghet för dem som tar emot. Det är gamla som känner sig osäkra och så vidare. Nu vet de att det är en professionalisering av den här tjänsten.

Vi skapar jobb och tillväxt. Jag hoppas verkligen att det kommer att ske mer i den privata tjänstesektorn, för här finns fler jobb att skapa.

Stöd till Somalia

Anf. 65 LARS JOHANSSON (s):

Fru talman! Jag tänkte ställa min fråga till migrationsminister Tobias Billström. Den gäller den nu ganska aktuella frågan om Somalia.

Det handlar inte bara om att det nu förbereds en transport av, tror jag, två korvetter och kanske ytterligare något fartyg för att understödja skyddet av matleveranser till bland annat Mogadishu. När man pratar med somalier som bor i Sverige, bland andra Abdullahi, som var här för någon vecka sedan och som är försvarsminister i regionregeringen i Somaliland, förstår man att de menar att lösningen inte är att västvärlden går in med vapen och försöker skydda sig mot pirater. I stället måste man stödja det som sker i landet. Det är ju ett av världens fatigaste länder, och människor där måste ha någon annan livsuppehållande ersättning att leva för.

Då är min fråga: Vad tänker regeringen göra i nästa steg för att skapa de förutsättningarna?

Anf. 66 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Fru talman! Den här frågan kanske snarast skulle ha gått till biståndsministern, men jag kan konstatera åtminstone en punkt där det finns en

beröring med migrationsområdet, nämligen det så kallade Göteborgsinitiativet, som jag tror att Lars Johansson själv är bekant med. Där ägnar man sig bland annat åt det mycket framgångsrika projektet Somali Return, vilket innebär att somalier som har fått avslag på sina asylansökningar eller som har beviljats uppehållstillstånd men sedan vill återvända till Somalia får yrkesutbildning och möjlighet att återvända dit.

Det är mycket framgångsrikt. Jag har själv besökt det här initiativet. Jag vet att det just nu är ungefär åtta personer, till att börja med, som har fått sjuksköterskeutbildning och som vill återvända till de delar av Somalia som fungerar, där de då kommer att kunna göra en bra insats.

Jag tycker att det är ett utmärkt exempel på hur man kan använda svenska skattebetalares pengar på ett effektivt och bra sätt för att understödja en återuppbyggnad och ett fungerande samhälle i Somalia med hjälp av de migranter som har kommit hit och som då ska återvända eller återvändra.

Anf. 67 LARS JOHANSSON (s):

Fru talman! Jo, det är riktigt att Göteborgsinitiativet har ett sådant engagemang. För närvarande utbildas faktiskt 700 i Somalia, via lokalanställda somalier. Det är det som är själva poängen, att man på det sättet skapar möjligheter till sysselsättning och också möjligheter att återvända.

Men min fråga är fortfarande aktuell, för att det här är en del av insatsen, som finns på tio platser för närvarande, tio olika skolor. Men det går att göra mer. Det är det jag är ute efter.

Man borde göra mer än att bara diskutera militära insatser, för det kommer inte att lösa problemet. Det kommer bara att innebära att vi kommer att få ytterligare konflikter. Det är den diskussionen som jag nu menar är den centrala. Det handlar om att man lyssnar in vad som pågår bland människor i Somalia. Det gäller både sådana som bor i Sverige och sådana som bor i Somalia. Det handlar om vad man kan göra för att stödja fredsprocessen och återuppbyggnadsarbetet. Det är det som är det centrala.

Där bör det tas ytterligare initiativ, och då är min fråga: Vilka ytterligare initiativ är regeringen beredd att ta?

Anf. 68 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Fru talman! Jag är migrationsminister och inte biståndsminister. Jag kan naturligtvis inte här i kammaren redogöra för biståndsinsatserna. Det skulle falla utanför ramen för min ämbetsutövning som statsråd.

Däremot kan jag naturligtvis spinna vidare på den tråd som Lars Johansson själv har börjat på. Om jag inte missminner mig tror jag till och med att ledamoten sitter i styrelsen för sagda Göteborgsinitiativ – han är till och med ordförande; vad bra – och därmed är väl bekant med den här verksamheten.

Det är ju fantastiskt också att det inte bara är 8, som jag sade, utan 700 personer som ingår i det här projektet och som utbildas för att kunna göra tjänst nere i Somalia. Det är fantastiskt bra. Det är bara att fortsätta med den verksamheten och se till att de människor som vill återvända till sitt ursprungsland för att hjälpa till att bygga upp det här får den adekvata utbildningen.

Finns det möjlighet att gå in och göra insatser med de pengar som till exempel kan fås från EU:s återvändandefond eller EU:s flyktingfond är det naturligtvis någonting som vi kan diskutera. Men jag tycker, som sagt var, att det är bra att Lars Johansson själv drar i gång den här diskussionen, för den visar hur mycket som händer när det gäller Somalia.

Utbildningsinsatser mot arbetslösheten

Anf. 69 MARIE GRANLUND (s):

Fru talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till statsrådet Björklund. Det gäller jobbkrisen.

Ungdomsarbetslösheten rusar nu i höjden och närmar sig 25 procent. Jag tänker självklart även på arbetslösheten för andra åldersgrupper. Och i går levererades en vårproposition utan några aktiva åtgärder.

Jag skulle vilja fråga varför utbildningsministern inte ser som sin främsta uppgift att faktiskt driva på utbildningsinsatser när det är kris. Det satsas på passiva åtgärder men inte på det som man faktiskt skulle kunna använda sig av nu.

Söktrycket till högskolan är rekordstort just nu. Vad gör regeringen då? Man bygger ut högskolan med sju och en halv plats. När det gäller komvux är det 400 platser, vilket innebär ungefär 1,3 platser per kommun.

Varför föredrar utbildningsministern passiva åtgärder i stället för utbildning som också kan vara en brygga mot framtiden?

Anf. 70 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Det måste råda något missförstånd när det gäller de siffror som Marie Granlund läser upp.

Bara under hösten och fram till årsskiftet byggs yrkesvux ut för 10 000 individer. Det är sanningen. Beslutet är redan taget här i riksdagen, men utbyggnaden sker under hösten och fram mot kommande årsskifte.

10 000 individer kommer att beredas plats på yrkesvux, som är en ny form av komvux som är väldigt yrkesinriktad.

Yrkeshögskolan startar den 1 juli. Den kunde ha startat 1996 om inte den socialdemokratiska regeringen då hade avbrutit det hela. Det fanns en utredning under den dåvarande borgerliga regeringen. Men den startar alltså den 1 juli i år och byggs ut med ett antal platser.

När det gäller högskolan fanns det vid senaste årsskiftet ungefär 10 000 lediga platser. Vi vet inte än hur situationen nu ser ut. Vi kan förutse att det är ett ökat söktryck, men än så länge finns det ingen sammanställning över exakt hur söktrycket ser ut för hösten. Regeringen följer detta och är alltid beredd att vidta ytterligare åtgärder. Men just nu sker det en stor utbyggnad i Sverige när det gäller både yrkesvux och yrkeshögskolan.

Anf. 71 MARIE GRANLUND (s):

Fru talman! Det är en sanning med modifikation, för i slutet av den här mandatperioden har man inte ens kommit upp till den nivå på den

kommunala vuxenutbildningen, inklusive yrkesvux, som var 2006 – och då var det högkonjunktur.

Nu hade man kunnat tänka sig, med anledning av den här jobbkrisen, att det skulle vidtas åtgärder. Det är nämligen bättre att man utbildar sig än är i passiva åtgärder.

Vad gör man då? Man anslår 400 platser, 1,3 per kommun. Det är ett håån. Man bygger ut högskolan med sju och en halv plats. Det är Karolinska Institutet som får sju och en halv plats.

Yrkeshögskola är jättebra. Det vet utbildningsministern att vi tycker. Men en yrkeshögskola är ingenting utan sina utbildningar. Inte heller där kommer man att nå de nivåer som var 2006, när det var högkonjunktur. I stället väljer man att satsa på passiva åtgärder i utvecklingsgarantin. Jag tycker att detta är anmärkningsvärt.

Anf. 72 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Jag är överraskad över hur Marie Granlund kan veta hur många platser det finns i komvux mot slutet av den här mandatperioden. Det vet nämligen inte jag. Jag är intresserad av att veta hur Marie Granlund kan veta det.

Vi följer utvecklingen, och blir krisen djupare är det klart att det kan finnas anledning att återkomma på det här området.

Marie Granlund upprepar gång på gång att det är 400 platser. Jag vill säga att det är 10 000 nya platser i yrkesvux som från nu och fram till kommande årsskifte kommer att byggas. Det är inte 400 platser. Det är 10 000 platser, för 10 000 individer.

Yrkeshögskolan byggs ut, jämfört med nu. Och enligt den senaste prognosen fanns det 10 000 lediga platser i den svenska högskolan. Skulle det vara så att de fylls och det blir lång kö får vi återkomma med förslag till riksdagen. Men där är vi inte än, utan detta är det senaste underlag som finns.

Vi har lediga platser i högskolan, och yrkesvux byggs ut mycket kraftigt just nu.

Miljöteknikföretagen

Anf. 73 PER ÅSLING (c):

Fru talman! Jag vill vända mig till näringsminister Maud Olofsson.

Den globala konjunkturedgången och problem på finansmarknaden skyndar på och tidigarelägger stora strukturförändringar i näringslivet. Behovet av att möta klimatutmaningar bidrar dessutom till omdanande förändringar.

I kölvattnet av detta skapas dock möjligheter. Jag tror att det finns en anledning till att finanskrisen och klimatkrisen kommer samtidigt, att lösningen ligger i att hantera dessa utmaningar parallellt genom att satsa på en grön omställning där miljöteknik och innovation genererar nya företag, nya arbetstillfällen och minskade klimatutsläpp.

Men finanskrisen innebär tyvärr att många av de miljöteknikföretag som vi vill ska växa och bidra till lösningen när det gäller klimatfrågan och generera tillväxt har svårt med tillgång på kapital.

Mina frågor är då: Vad kan regeringen göra för att underlätta tillgången på riskkapital för våra miljöteknikföretag? Och vilka åtgärder i övrigt vidtar regeringen för att underlätta och stärka tillväxten bland miljöteknikföretagen?

Anf. 74 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Tack så mycket för frågan! Jag tror att det är mycket viktigt att ställa den, inte minst just nu. Jag tror nämligen också, precis som Per Åsling säger, att klimatkrisen är en gyllene möjlighet, inte bara för Sverige utan för hela Europa. Därför kommer klimat- och energiomställningen att vara en viktig fråga under vårt ordförandeskap.

När det gäller kapital till de här bolagen har vi bland annat förstärkt kapitalsidan hos Almi för att kunna möta en ökad efterfrågan på kapital, som finns när inte banksektorn fungerar.

I förra budgeten satsade vi 3 miljarder kronor på klimat- och energisatsningar, också för att stödja framväxten av detta.

Vi har satt av 875 miljoner för att kommersialisera ny energiteknik och klimatteknik. Vi jobbar med exportsatsningar där vi försöker lyfta fram svenska företag så att de ska komma ut på marknaden.

Vi vidtar alltså en hel rad åtgärder för att stärka den här sektorn. Och man kan lägga till det som jordbruksministern gör på sitt område.

Vi har många satsningar, och jag tror att Sverige kan vara världsledande om vi fortsätter att göra den här typen av satsningar också framöver.

Anf. 75 PER ÅSLING (c):

Fru talman! För att snabba på tillväxten i vår ekonomi är det viktigt att vi identifierar framtidsbranscher, och miljöteknik är absolut en sådan. Det handlar om ett brett spektrum. Jag tänker på energi, fordon och andra industriverksamheter.

Vi har varit i en tätposition när det gäller vindkraft. Vi är det när det gäller värmepumpar. Jag tror att förutsättningarna är goda för att vi ska ta en tydlig tätposition på flera miljöteknikområden.

Anf. 76 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Låt mig också säga att den klimatenergiöverenskommelse som den här regeringen tog beslut om spelar en stor roll för att ge signaler till hela den här sektorn om att vi nu är på väg åt det här hållet. Om vi ska ha hälften förnybar energi fram till 2020, om vi ska minska energiförbrukningen med 20 procent fram till 2020, om vi ska minska klimatutsläppen med 40 procent fram till 2020, ha förnybara bränslen med 10 procent och en fossilfri fordonsflotta 2030 är det klart att vi behöver teknikutveckling och företag som går i den riktningen.

Då är det precis som Eskil Erlandsson sade alldeles nyss. Då måste vi använda styrmedel så att vi styr bort från det som är miljöskadligt och därmed också stimulerar efterfrågan på de produkter som företagen har.

Jag och många med mig kommer under ordförandeskapet att lyfta upp just eco-efficient economy som ett sätt att ta Europa ur krisen. Just i det här området finns mycket av svaren på hur vi ska skapa jobben fram-

Anslaget till Sametinget

Frågestund

Anf. 77 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s):

Fru talman! Jag vill ställa min fråga till jordbruksminister Eskil Eriksdotter. I tilläggsbudgeten som lades fram för riksdagen i går kan vi läsa att Sametingets anslag kommer att minska med 5 miljoner kronor. Skälet anges från regeringen vara att bidra till finansieringen för bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar. Men det anges inget skäl eller motiv till att anslaget tas bort från Sametinget.

Både Riksrevisionen, finansutskottet och konstitutionsutskottet har betonat att såväl anslagsökningar som anslagsminskningar ska motiveras utförligt. Så min fråga till statsrådet är: Vad är motivet till att Sametinget med en budget på 43 miljoner blir av med 5 av dem? Och vad är det Sametinget ska avstå från att göra?

Anf. 78 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! När det uppstår brister på vissa konton, vilket det har gjort i det fall som ledamoten relaterar, är vi ibland tvingade att ta till åtgärder för att återställa balansen på de konton som är övertecknade. Detta har skett i detta fall.

En av de åtgärder som vi har vidtagit är att ta från de så kallade förvaltningsanslag som våra myndigheter har. Vi har gjort det med kunskapen och vissheten om att de har förstärkts ganska kraftigt under de senaste åren. Jag har gjort bedömningen att vi har kunnat göra det utan att för den skull ta ifrån dem de möjligheter att agera som de ska ha.

Anf. 79 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s):

Fru talman! Att Sametinget har fått någon förstärkning är för mig okänt. Däremot har Sametinget fått ett anslag för 2009 för projektering av den nya sametingsbyggnaden. Om det är det statsrådet menar är en förstärkning är min fråga vad som kommer att hända med projekteringen om Sametinget tvingas lämna tillbaka de pengarna.

Det har också kommit till min kännedom att Fastighetsverket, som normalt sett är den som hanterar byggnationer åt staten, väntar på ett direkt uppdrag från regeringen för att kunna sätta i gång den här sametingsbyggnaden. Vad som kommer från Regeringskansliet är väl att man fortfarande bereder det.

Min fråga är då till statsrådet: Vad händer med sametingsbyggnaden om Sametinget blir av med projekteringsmedlen? Det kommer inga signaler från Regeringskansliet.

Anf. 80 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Ledamoten gav själv svaret. Frågorna kring en sametingsbyggnad är under beredning i Regeringskansliet tillsammans med att vi bereder en samepolitisk proposition.

Frågestund

Anf. 81 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! Jag har en fråga som jag vill rikta till Maud Olofsson. I går beslutade riksdagsstyrelsen att inkomstgarantin när det gäller riksdagsledamöter som slutar sitt uppdrag inte ska omfattas av jobbskatteavdraget. Samma beslut gäller för svenska EU-parlamentariker. För min del anser jag att det är rimligt att samma princip gäller för statsråd.

Kommer regeringen med anledning av detta att fatta ett liknande beslut gällande för statsrådets inkomstgaranti?

Anf. 82 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Jag måste erkänna att uppgiften som Peter Hultqvist ger nu är en nyhet för mig. Jag lovar gärna att ta reda på vad som gäller och återkomma när det gäller svaret på frågan. Men för mig är det en nyhet. Jag har inte hängt med i de delarna. Jag lovar att återkomma med ett svar.

Anf. 83 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! Det här är en principfråga. Det går att utifrån en princip agera och ge ett svar. Jag respekterar om Maud Olofsson vill återkomma i ärendet, men det går också att ha en principiell uppfattning.

Nu är läget att riksdagsstyrelsen har fattat det här beslutet när det gäller riksdagsledamöter. Är det inte rimligt att regeringen gör samma sak när det gäller statsråd?

Anf. 84 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Jag tror att Peter Hultqvist har respekt för att jag gärna vill se vad det är för beslut och på vilka grunder man har fattat det beslutet och sedan få återkomma med ett besked. Den diskussion som ni har fört här är det bra om jag får redogjord för in till regeringen. Sedan kan vi återkomma med besked till er.

EU:s militära insats i Somalia

Anf. 85 MAX ANDERSSON (mp):

Fru talman! Min fråga gäller EU:s militära insats i Somalia. Det ligger underligt nog på jordbruksministerns bord. Ministern får väl välja vem som svarar.

Ett av de problem som har drabbat Somalia sedan statens sönderfall är att utländska fiskefartyg har utnyttjat det faktum att det inte är någon som skyddar landets vatten. Man fiskar illegalt och plundrar landets naturresurser. Det är ett av skälen till framväxten av piratverksamhet i Somalia.

Nästa vecka har Spanien begärt att jordbruksministrarna i EU ska diskutera om att använda operation Atalanta för att skydda spanska fiskefartyg i området. Min förhoppning som miljöpartist är att regeringen kommer att agera för att om det gäller fartyg som har fiskat illegalt och bedrivit rovfiske EU:s militära insatser inte ska användas för att skydda plundring av naturtillgångar.

Anf. 86 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Det är riktigt som ledamoten påstår att Spanien har begärt att frågan kommer upp på nästkommande jordbruks- och fiskeminsterråd. Min inställning och det framförande jag kommer att göra under den punkten går ut på att jag tycker, precis som ledamoten, att vi inte ska behandla den här frågan. Jag vill hänvisa den till utrikesministrarnas råd som har att hantera de här aktuella insatserna i Somalia.

Anf. 87 MAX ANDERSSON (mp):

Fru talman! Jag förstår mycket väl att jordbruksministern håller med om att det är absurt att jordbruksministrarna ska diskutera militära insatser. Men jag vill ändå fråga om regeringen har någon åsikt i själva saken. Ska militära insatser kunna användas för att skydda plundring av naturtillgångar? Jag hoppas på ett principiellt förhandsuttalande.

Anf. 88 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Jag överlåter de principiella uttalandena i denna såväl som andra utrikespolitiska saker till utrikesministern.

Kultur och tillväxt

Anf. 89 ANNE MARIE BRODÉN (m):

Fru talman! Jag vill ställa frågan till näringsministern. Det handlar om att vi nu här precis efteråt ska ha en debatt om kulturen och kulturens betydelse på olika sätt. Inte minst kultur och hälsa är ett område som jag arbetar mycket med. Jag vet att ministern intresserar sig mycket för kultur och tillväxt.

Därför vill jag ställa frågan: Vad händer inom det området? Vad kan vi se framför oss för initiativ från ministern när det gäller just kultur och tillväxt? Det berörs också i Kulturutredningen på ett väldigt bra sätt.

Anf. 90 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Jag tackar så mycket för frågan. Jag tror att det här är ett område som kräver ännu mer insatser på många håll och kanter. Lena Adelsohn Liljeroth och jag har haft ett antal aktiviteter med de kreativa näringarna, där vi försöker koppla ihop mer traditionell näringspolitik med de kreativa näringarna. Syftet med det är att fler ska kunna leva på sin kulturutövning. Fler kulturarbetare ska kunna vara entreprenörer och tjäna pengar på sitt kunnande.

Det finns ett ungdomsperspektiv på detta som är viktigt. Jag genomför nu dialoger kring sammanhållningspolitiken runt om i Sverige. En sak som lyfts fram är att ungdomar som startar företag ofta finns i dessa näringar. De startar annorlunda relativt framgångsrika företag som tilltalar en global marknad.

Vi i min generation måste börja tänka lite nytt för att möta den unga generationen och de kreatörer och entreprenörer som växer fram. Då måste också våra instrument se annorlunda ut. De är anpassade, om jag får raljera lite, till skruv- och mutterföretagen och inte till de företag som växer fram och som jag ser som något mycket positivt.

Anf. 91 TREDJE VICE TALMANNEN:
Med detta är dagens frågestund avslutad. Jag ber att få tacka medverkande statsråd och ministrar.

8 § (forts. från 6 §) Polisfrågor (forts. JuU22)

Anf. 92 TREDJE VICE TALMANNEN:
Det replikskifte som inte hanns med före frågestunden utgår eftersom replikanten har strukit sig.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 11 §.)

Folkbildning och friluftsliv

9 § Folkbildning och friluftsliv

Föredrogs
kulturutskottets betänkande 2008/09:KrU7
Folkbildning och friluftsliv.

Anf. 93 SIV HOLMA (v):

Fru talman! Vänsterpartiet utgår från att folkbildning är både fritt och frivilligt. Folkbildningen erbjuder ett klimat som gynnar alla människors lika värde, jämställdhet mellan könen och det mångkulturella samhället, ett livslångt lärande och samspel mellan människor i alla åldrar. Folkbildningen ger utrymme åt människor med olika politisk tillhörighet och olika religioner likaväl som åt människor utan politisk eller religiös tillhörighet. Fritt och frivilligt är grunden. Med för många byråkratiska direktiv riskerar vi att få mer likformighet än mångfald.

I dag tjänar folkbildningens metoder och pedagogiska insikter som inspiration för övriga utbildningar. Att förhålla sig till människors tidigare livserfarenhet och kunskaper är själva utgångspunkten för folkbildningens pedagogik. Det handlar om att inom ramen för en demokratisk miljö ta till vara deltagarnas historia. Tillsammans med våra nordiska grannländer förvaltar vi folkbildningens traditioner och bildningsvägar. Till folkbildningens styrka hör att den förmår fånga upp nya rörelser i en ständigt föränderlig värld. Den dynamik som detta skapar är en förutsättning för att fler ska kunna delta i samhällsbyggandet. Folkbildningens stora utmaning är att ständigt öppna fönster mot sin omvärld och betrakta den med nya ögon.

Fru talman! I betänkandet *Folkbildning och friluftsliv* behandlar kulturutskottet 26 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2008. Jag yrkar bifall till reservation 1 som Vänsterpartiet och Socialdemokraterna gemensamt står bakom.

Våren 2006 antog riksdagen en ny folkbildningsproposition som den socialdemokratiska regeringen tillsammans med Vänsterpartiet hade utarbetat. Vi betonade att folkbildningen är en angelägenhet för hela samhället och att ansvaret för det ekonomiska stödet till folkbildningen delas mellan stat, landsting och kommuner.

I folkbildningspropositionen angav vi också en klar ambition att regeringen bör föra en dialog med Sveriges kommuner och landsting om deras bidrag till folkbildningen. Våren 2006, före valet, var s, v och mp också överens om att öka det statliga anslaget till folkbildningen med 500 miljoner kronor.

Det var naturligtvis glädjande att alliansregeringen höll med om att det behövdes en förstärkning i samma storleksordning men samtidigt beklagligt att alliansregeringen inte ville föra dialog med kommuner och landsting om deras ansvar för stöd till folkbildningen. Det är beklagligt eftersom det trots det statliga tillskottet finns skäl att känna sig orolig inför framtidens folkbildning. Det finns redan exempel på att kommuner, landsting och regioner begränsat eller upphört med sitt stöd till folkbildningen. I oroliga ekonomiska tider är det ännu viktigare att staten i samtal med kommuner, landsting, regioner och folkrörelser lägger fast hur det ekonomiska ansvaret för folkbildningen ska tas och fördelas.

Fru talman! Amatörkultur handlar om att skapa kultur av egen kraft. Amatörkulturen är en folkrörelse som spänner över hela det kulturella fältet. Det finns över 750 000 medlemmar i köror, teaterföreningar, hembygdsföreningar och mycket mer. Amatörkulturens bredd är en nödvändig rekryteringsbas för den professionella kulturen, och den professionella kulturen inspirerar amatörkulturen. De förutsätter helt enkelt varandra.

I dag är det nationella ansvaret för amatörkulturen uppdelat mellan olika aktörer: Ungdomsstyrelsen, Kulturrådet och Folkbildningsrådet. Amatörkulturen är dessutom starkt knuten till kulturutövarens ideella kraft. Det är därför den ofta tas för given, vilket gör att den lätt kommer på undantag i den kulturella debatten och därmed också i budgetsammanhang. Bristen på ett samlat nationellt ansvar och bristen på pengar är till men för amatörkulturens utveckling.

Jag anser därför att en arbetsgrupp bestående av representanter från Ungdomsstyrelsen, Folkbildningsrådet och Amatörkulturens samrådsgrupp bör ges i uppdrag att utreda hur det nationella ansvaret för amatörkulturen ska utformas.

Ytterligare en faktor som hämmar amatörkulturens utveckling är de bidragsregler som hindrar åldersintegrerad verksamhet. Vi vill inte ha bidragsregler som hindrar människor från att exempelvis sjunga i generationsblandad kör. Bidragsregler måste anpassas till amatörkulturens sätt att fungera. Regler behövs som stimulerar till mötesplatser med verksamhet där unga och gamla utövar kulturaktiviteter tillsammans.

Jag har personlig erfarenhet av att delta i amatörteater där människor från 2 år upp till över 80 år stod på scen sida vid sida och gestaltade ett vanligt sågverkssamhälle i början av 1900-talet.

I amatörkulturen skapas möten som överbryggar åldersmässiga, kulturella och etniska klyftor mellan människor. Jag yrkar därför bifall även till reservation 3, Ansvar för amatörkulturen.

Anf. 94 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (s):

Fru talman! I dag befinner vi oss mitt i en ekonomisk kris. Vi har de senaste månaderna nästan dagligen hört om nya varsel. Många har gått och många kommer den närmaste tiden att gå ut i arbetslöshet. Det är en

situation som för många innebär en katastrof, både ekonomiskt och personligt.

Vi hör om kommuner och landsting som inte får sina budgetar att gå ihop och som vädjar om ekonomisk hjälp från den borgerliga regeringen, men icke, det kommer inte några ökade anslag.

Varför tar jag då upp detta när dagens betänkande handlar om folkbildning och friluftsliv?

Jo, fru talman, det är nämligen så att det här betänkandet behandlar två socialdemokratiska motioner som tar upp det delade ekonomiska ansvaret för folkbildningen, det delade ansvaret mellan stat, landsting och kommun. Man hänvisar till den folkbildningsproposition som lades fram 2006, *Lära, växa och förändra*, där det just betonades att folkbildningen är en angelägenhet för hela samhället och att ansvaret för det ekonomiska stödet ska delas mellan stat, landsting och kommun. Det beslutades då, av en enig riksdag, att regeringen skulle ta initiativ till överläggningar med Sveriges Kommuner och Landsting.

I betänkandet hänvisar majoriteten till Kulturutredningen och förslaget om eventuella överenskommelser av det slag som har slutits på det sociala området mellan staten, den ideella sektorn och Sveriges Kommuner och Landsting. Men det som motionen pekar på är ju ett beslut som redan har fattats i Sveriges riksdag. Jag skulle i dag vilja att utskottsmajoriteten informerar oss om vad som har hänt. Har ansvarig minister initierat några överläggningar, och vad har man i så fall kommit fram till?

Jag är övertygad om att detta är en viktig fråga att driva på. Enligt Folkbildningsrådets senaste verksamhetsrapport har kommunernas anslag till studieförbunden från 1991 till 2007 minskat med närmare 40 procent. Från landstingen har de under samma period minskat med 11 procent.

Man kan också i årets rapport, precis som i förra årets, läsa om ett tiotal kommuner som ger 0 kronor till folkbildningen. Majoriteten av dessa är borgerligt styrda. Men hur kommer de siffrorna att se ut de kommande åren?

Vi vet att det med den tuffa ekonomiska situationen ute i kommuner och landsting också finns en risk att flera kommuner kommer att nolla eller minska sina anslag till folkbildningen. Det moderatstyrda Stockholm har enligt Folkbildningsrådets verksamhetsrapport redan minskat sitt anslag till studieförbunden från 41 kronor per invånare till 34 kronor per invånare. Stockholm ligger nu under genomsnittet i landet som är 41 kronor.

Vi socialdemokrater anser att folkbildningen behövs oavsett vilken konjunktur man befinner sig i, men möjligheten för deltagarna att vara med påverkas av deras ekonomiska situation. Det finns nu en stor risk att arbetslösa och andra resurssvaga grupper minskar sitt deltagande eller avstår helt från att delta i studiecirklar och folkhögskolekurser, trots att det kanske är just nu som folkbildningen behövs som allra mest. Med de minskade anslagen kommer deltagaravgifterna att bli allt högre, vilket kommer att stänga ute en stor del människor från folkbildningsverksamheten.

När regeringen nu för en politik som gör att Sverige är på väg mot massarbetslöshet vill vi socialdemokrater satsa på jobb och utbildning.

Vi har tidigare presenterat ett konkret krisprogram med fler än 100 000 jobb och utbildningsplatser.

Därför vill jag lyfta fram vår reservation som tar upp en stärkt roll för folkhögskolorna. Vi vill att folkhögskolorna ska användas på ett bättre sätt för att bistå dem som vill skaffa sig en ny utbildning eller dem som behöver komplettera tidigare utbildning. Sverige har en ungdomsarbetslöshet som är den näst högsta i hela Europa, och många skulle behöva läsa in eller komplettera sina utbildningar. Vi vet att folkbildningens pedagogik passar många som inte tidigare har tyckt att skolan har passat för dem. Vi vill utnyttja lågkonjunkturen för att stärka kompetensen i Sverige med ett kompetenslyft. Här ser jag folkhögskolan som en av flera viktiga aktörer för att hjälpa människor tillbaka till arbetslivet och till en ny utbildning.

Avslutningsvis, fru talman, vill jag säga några ord också om friluftsliv och friluftorganisationerna. Friluftsliv och hälsa hör ihop. Friluftorganisationerna tar ett stort ansvar för att bygga ett mer hälsosamt samhälle. Det är viktigt att uppmärksamma den icke organiserade idrottens betydelse för människors hälsa. Vi socialdemokrater anser därför att friluftslivets organisationer bör ges en högre status från samhällets sida och att ökad hänsyn bör tas till deras förebyggande arbete.

Svenskt Friluftsliv är en paraplyorganisation för 21 ideella friluftorganisationer i Sverige som tillsammans har 1,7 miljoner medlemmar, varav 300 000 är barn och unga. Svenskt Friluftsliv kan i dag jämföras med Riksidrottsförbundet som paraplyorganisation. Vi socialdemokrater tycker att friluftsrörelsen på samma sätt som idrottsrörelsen skulle kunna ges ansvar att administrera sina bidrag själv. Vi vill att regeringen ska tillsätta en utredning som har till syfte att utreda det framtida stödet till icke organiserad idrott och för det samlade Svenskt Friluftsliv.

Fru talman! Jag ställer mig bakom samtliga socialdemokratiska reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservationerna nr 1 och nr 4.

Anf. 95 ANNE MARIE BRODÉN (m):

Fru talman! Vi ska debattera folkbildnings- och friluftfrågor. Det är naturligtvis alltid glädjande att kulturen får ett utrymme här i kammaren.

I just det här betänkandet behandlar vi 16 motioner från den allmänna motionstiden som berör just folkbildning och 10 motioner som berör friluftfrågor.

Flera av de här motionerna lyfter fram viktiga frågor som även finns med i Kulturutredningen. Därav avstyrker utskottets majoritet dessa motioner, just med hänvisning till den utredning som nu är ute på remiss. Där tar man också upp och belyser det som flera av motionerna berör. Regeringen kommer att återkomma med en proposition som berör just de delarna. Remisstiden går ut den 15 maj.

Vidare finns det frågor om friluftslivets mål och visioner samt om bidrag till de frivilliga organisationerna. Här pågår ju ett beredningsarbete av ett utredningsförslag som just har lyft fram liknande frågor. Det ena betänkandet heter *Rörelser i tiden* och det andra heter *Myndigheter för miljön*, och de berör dessa frågor. Därav yrkas avslag på de motionerna.

Jag vet inte om Gunilla Carlsson har missat det, men där finns också med just hur man i framtiden ska fördela pengarna till friluftorganisat-

ionerna. Ska det ske förändringar? Man trycker också på vikten av att de frivilliga friluftsförbundena får ett bra stöd. Jag tror att vi egentligen är överens om det.

Jag vill ställa mig bakom utskottets samtliga förslag och yrkar därför avslag på motionerna.

Motionen om integrationsarbete anser vi delvis tillgodosedd just med tanke på allt det arbete som pågår.

Vi pekar också på den rapport som finns, *Folkbildning och lokal utveckling i förorten*, där man visar på vad folkhögskolorna och studieförbunden har för betydelse, inte minst för enskilda individer. Det sker ett spännande arbete, och jag kan varmt rekommendera läsning av den rapporten.

Fru talman! Av motionen som handlar om folkhögskolorna och folkbildningen framgår det att de har ett stort värde för individen. Även där är vi positiva i våra skrivningar.

När det gäller det stöd som man vill att folkbildningen ska kunna ge i fråga om EU-ordförandeskapet och EU-valet finns även det delvis tillgodosett med tanke på de 5 miljoner som man speciellt har öronmärkt till informationsinsatser till Folkbildningsrådet på detta område.

Fru talman! I Sverige är vi stolta över våra folkbildningstraditioner. De bidrar till att föra vidare kunskaper från en grupp specialister till en bredare allmänhet. Regeringen anser att den fria och frivilliga folkbildningen är mycket viktig. Men den kräver noggrann uppföljning och utvärdering i fråga om de pengar som delas ut. Det är självklart för oss moderater och hela alliansen att vi ska följa upp och utvärdera de skattepengar som ges. Det sker redan i dag, men det kan ske ännu bättre. Därför har Folkbildningsrådet tillsatt en expertgrupp som ska utveckla modeller för hur man ska mäta samhällsnyttan med folkbildningen.

Jag råkar vara ordförande i denna expertgrupp, och jag tror att det arbete som vi gör kommer att betyda att man inser att det är viktigt att satsa pengar också från den regionala och den kommunala nivån. Jag tror att man ibland inte har varit tillräckligt bra på att beskriva vad detta betyder för tillväxten, utvecklingen, folkhälsan med mera.

Vad vi vet i dag är att det är en miljon unika personer som har någon kontakt med folkbildningen. Det är imponerande siffror i sig.

Särskilt prioriterade områden är tillgänglighet för människor med funktionshinder, människors lika värde, folkhälsa, hållbar utveckling, det mångkulturella samhällets utmaningar och det livslånga lärandet. Alliansregeringen satsar därför över 3,2 miljarder kronor på folkbildningen 2009. Just de 5 miljoner som jag pekade på tidigare öronmärks till information om EU-frågorna som naturligtvis är speciellt viktiga i år.

Men det finns en del bekymmer, och det är det som har lyfts fram, nämligen att det är minskade anslag från regionala och lokala aktörer. Därför är det trots allt extra glädjande att Kulturutredningen verkligen har med diskussionen om portföljmodellen. Jag uppfattade inte riktigt om Socialdemokraterna och Gunilla Carlsson var emot portföljmodellen eller inte. Men här ser jag och vi i alliansen en möjlighet att just möta den diskussion som behöver ske i fråga om regionala och lokala stöd i en gemensam diskussion om den så kallade portföljmodellen. Jag uppfattar att det är korrekt skrivet i betänkandet att detta kan vara en utveckling för

folkbildningen, även om det i stora delar pekas på kulturen i stort och hur kulturen kan bli starkare regionalt och lokalt.

Amatörkulturen förs fram på ett positivt sätt i Kulturutredningen. Låt oss återkomma och ha en diskussion om denna viktiga verksamhet. Där delar jag Siv Holmas uppfattning om att vi här har mycket mer att diskutera och göra för att stärka amatörkulturen, och vi är öppna för att fortsätta diskutera detta.

Fru talman! Till sist vill jag lyfta fram frågan om friluftslivet och dess betydelse för människors hälsa. Här kan man inte nog understryka vikten av ett bra stöd till dessa organisationer. Vi moderater ser framför oss att regeringen kommer tillbaka med ett förslag som ger de bästa förutsättningarna för alla organisationer som kan bidra till folkhälsan, inte minst för barn och ungdomar.

Jag vill avsluta mitt anförande med att än en gång yrka bifall till förslaget i utskottets betänkande.

Anf. 96 SIV HOLMA (v) replik:

Fru talman! Jag har två frågor som jag skulle vilja ha svar på från Anne Marie Brodén. Den ena frågan handlar om regler för åldersintegrerade bidrag. Man vill stimulera på ett sådant sätt att människor från 0–100 år ska kunna vara tillsammans och göra olika kulturaktiviteter. Det nämner ni ingenting om i utskottets ställningstagande, utan ni hänvisar till Kulturutredningen. Vad är exempelvis Anne Marie Brodéns uppfattning i denna fråga?

Min andra fråga hänger ihop med att man ska föra samtal med kommuner, landsting och regioner om ansvaret för att finansiera folkbildningen – att folkbildningen är allas ansvar. Där hänvisar Anne Marie Brodén också till Kulturutredningen. Men jag tycker att det är viktigt att göra någonting nu.

Som Gunilla Carlsson framförde är det tyvärr många borgerliga kommuner som har gjort dessa neddragningar. Då är det viktigt att alla politiker som står bakom folkbildningspropositionen också drar sitt strå till stacken. Hur vill du, Anne Marie Brodén, agera i dessa frågor? Vill du bara avvakta Kulturutredningen, eller vill du agera nu?

Anf. 97 ANNE MARIE BRODÉN (m) replik:

Fru talman! Jag ska börja med den sista frågan. Nej, det är inte så att jag bara avvaktar. Men det är klart att jag ser denna portföljmodell som en möjlighet.

Däremot har vi i alliansen tagit upp detta med ansvarig minister och pekat på vad som händer. Men jag vill ändå korrigera Siv Holma. Det är inte enbart borgerliga kommuner som gör på detta sätt. Det finns många andra exempel. Om det är en kommun med mycket inflyttning är det klart att det påverkar bidraget på det sättet att det slås ut på fler invånare. Man får därför vara lite försiktig med dessa siffror. Men visst är det bekymmersamt om staten, vilket alliansregeringen har gjort, ger mer pengar och kommuner och landsting drar in.

Nu får kommuner och landsting mer pengar enligt vårpropositionen, tvärt emot vad Gunilla Carlsson sade tidigare. Det handlar om samman-

lagt 17 miljarder. Förhoppningen är ändå att det ska komma just dessa saker till del. Det tror jag nog kommer att lösas.

Men vi har, som sagt, tagit upp frågan. Vi tycker också att den här portföljmodellen absolut kan ligga till grund för en fortsatt dialog och diskussion.

När det gäller åldersgränsen är det väl ganska naturligt att vi hänför till Kulturutredningen eftersom man också där pekar på en ökad dialog och diskussion om detta. Regelverket som det ser ut i dag ligger fast, men vi återkommer med förslag om hur amatörkulturen ska stödjas. Om det då är just åldersgränsen som är det viktigaste att ändra eller om det är andra saker som är viktiga får vi återkomma till.

Anf. 98 SIV HOLMA (v) replik:

Fru talman! När det gäller amatörkulturen är bristen på pengar och regler om åldersintegrerade bidrag en del i det hela. Samtidigt handlar det också om, som jag sade i mitt anförande, att man samordnar det nationella ansvaret. Det är ett sätt att höja statusen och att synliggöra amatörkulturverksamheten som en viktig del i kulturpolitiken.

När det gäller att man i vårbudgeten föreslår mer resurser till kommuner och landsting kan vi konstatera att differensen i fråga om dessa pengar fortfarande är tydlig. Jag har sett uppgifter om att pengarna innebär att 10 000 anställda måste sägas upp inom kommunsektorn. Man behöver alltså inte vara Einstein för att förstå vad det kommer att innebära för folkbildningen.

Jag tycker att det har varit väldigt tydligt när man har lyssnat på finansministern att han vill värna välfärdens kärna. Jag har aldrig hört honom tala om att kulturen är en del av välfärdens kärna, vilket jag beklagar väldigt mycket.

Jag tror att det är viktigt att man agerar på ett sådant sätt att man för dessa samtal. Om man från regeringen hade fört samtal med kommunsektorn skulle man inte ha gett så snålt tilltagna statsbidrag som man har gjort, oavsett om de kallas tillfälliga eller om de gäller tills vidare. Jag tror att man biter sig själv i svansen. Jag tror att det kommer att bli mycket svårt att klara sig när denna lågkonjunktur är över och allt detta kommer att vändas till något positivt. Risken är då att kulturen kommer att bli den stora strykpojken.

Anf. 99 ANNE MARIE BRODÉN (m) replik:

Fru talman! Först vill jag tacka för de frågor som ställts. Jag tror att det är viktigt att vi alla är medvetna om att vi är inne i en oerhört kraftig lågkonjunktur. Det är naturligtvis bekymmersamt för kommunerna. Samtidigt var det ju bara häromdagen som fick vi klart för oss vad kön till sjukvården kostar. Man kan räkna fram att det kostar över 1 miljard när människor får vänta på sjukvård. Jag tror att det är likadant på många andra områden. Ibland måste man se över sina kostnader.

I mitt län, i landstinget i Halland, hade vi för några veckor sedan en debatt där ett socialdemokratiskt landstingsråd sade: Absolut ingen skattehöjning och absolut inga nya pengar in i svarta hål. Vi måste se över våra egna utgifter och kostnader.

Jag tror att det är ett gemensamt ansvar här. Det handlar alltså om att också kommuner och landsting försöker se över vad pengarna används till.

Jag kommer tillbaka till det som sades om kulturen som strykpojke eller ej. Nej, jag tror att det är upp till alla oss som arbetar med kulturfrågor att hävda att kulturen är bra för tillväxten och för hälsan och att vi har ett gemensamt ansvar när det gäller att lyfta fram hur lönsamt det är att satsa på folkhälsan. Där har kulturen absolut en roll. Jag ser alltså inte riktigt så mörkt på detta som vår ordförande i kulturutskottet här gör. Men självklart är det här året bekymmersamt. Just därför får kommuner och landsting en förstärkning. Låt oss hoppas att den blir ett bra stöd i det fortsatta arbetet!

Anf. 100 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (s) replik:

Fru talman! I mitt anförande ställde jag en fråga till majoriteten. Frågan gällde ansvaret för folkbildningen. Jag lyfte också fram det beslut som fattades förra mandatperioden när det gäller folkbildningspropositionen och förslaget om att starta en dialog. Jag minns inte, men det är väl ungefär ett år sedan vi hade en motsvarande debatt. Då ställde jag samma fråga till majoriteten, alltså om ministern hade tagit något initiativ. Jag fick till svar att han inte hade gjort det, utan det hänvisades till kommunernas självstyre. Man sade att vi inte ska peta i var de ska lägga sina pengar. Det menar inte jag att vi ska göra, och det var inte heller andemeningen i propositionen. I stället handlade det just om att man ville ha en dialog mellan stat, kommun och landsting om ansvaret.

Som jag sade i mitt anförande: Visst, vi har gett mer pengar från statligt håll. Men pengar har samtidigt försvunnit från andra delar. Kommunerna hör till dem som har minskat sitt anslag med 40 procent. Det är klart att det då inte blir mer pengar till folkbildningen. Vi kan stå här och säga att det är så viktigt med folkbildningen och med det nationella målet. Tidigare i dag i utskottet hörde vi hur viktigt det är med folkbildning. Beträffande de nationella kulturpolitiska målen gäller det inte bara staten utan hela vägen. Därför tycker jag att vi här har ett ansvar att trycka på; så är det definitivt, särskilt som vi enigt har fattat beslut här i riksdagen.

Nu har vi en minister som tillhör den borgerliga alliansen. Återigen frågar jag er i den borgerliga majoriteten: Vad gör ansvarig minister? Det hade varit roligt om han var kvar här. Han var ju med på frågestunden men lämnade sedan kammaren. Jag har inte hört honom tala så mycket om folkbildning. Anne Marie Brodén får i stället svara på min fråga som jag återigen ställer: Vad gör ansvarig minister för att få i gång en dialog?

Anf. 101 ANNE MARIE BRODÉN (m) replik:

Fru talman! Som jag tidigare nämnt sker här en dialog och förs en diskussion. När vi i vår alliansgrupp mött ministern har vi lyft fram just bekymret med att det hela fortsätter som det gör. Precis som vi sade i förra årets debatt kan vi inte gå in och bestämma över hur kommunerna eller regionerna – eller, för den delen, landstingen – ska prioritera när det gäller deras egna pengar.

Visst har vi – om vi vill folkbildningen väl, vilket vi alla här i kammaren vill – ett gemensamt ansvar för att betydelsen av folkbildningen

fortsatt lyfts fram. Jag har varit både kommun- och landstingspolitiker, så jag vet att man när man sitter i budgetberedningar alltid måste klara av att prioritera. Den kritik som ibland riktas mot politiken – ganska mycket nu mot oppositionen – gäller just att man inte klarar att prioritera. Det är väl något som vi inte ska hamna i, utan här får man göra sina prioriteringar.

Vad jag i mina inlägg menat är att vi, om vi lyckas få fram att folkbildningen och kulturen har en oerhört stor betydelse i samhället, kan få loss mer resurser till det förebyggande arbetet. Integrationen har – det ger man här exempel på – betydelse för hur människor mår, för hur individen växer och klarar mer själv och så vidare. Därmed har man en större chans att få en större del av kakan när det gäller den prioritering som görs ute i landet.

Som sagt: Vi har lyft fram frågan med ministern. Jag beklagar att ministern inte är kvar här i kammaren, vilket jag hade önskat.

Anf. 102 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (s) replik:

Fru talman! Det är väl bara att hoppas på att ni fortsätter att trycka på här. Det är helt uppenbart – det ser man i Folkbildningsrådets rapporter – att det verkligen behövs.

I mitt anförande tog jag också upp det faktum att vi nu befinner oss i en lågkonjunktur. En mängd människor går ut i arbetslöshet, och många är än så länge varslade men kommer framgent att bli av med sitt arbete.

Vi i oppositionen har sagt att vi vill satsa på utbildning, på kompetensutveckling. Folkhögskolorna, folkbildningen, är, tycker jag, en mycket viktig aktör i det arbetet. Under förra krisen, under krisåren på 1990-talet, satsade vi på Kunskapslyftet. Kanske kunde man också nu satsa på ett kunskapslyft där folkhögskolorna skulle kunna vara en viktig aktör.

Hur ser Anne Marie Brodén på en satsning på ytterligare utbildningsplatser och på att folkhögskolorna då skulle kunna vara en viktig aktör?

Som jag tagit upp vill vi ha en utredning som får titta på friluftorganisationernas möjligheter att själva administrera sitt bidrag, precis som Riksidrottsförbundet gör. I ditt anförande hänvisade du, Anne Marie Brodén, till en pågående utredning. Men när jag läser i betänkandet står det bara att man föreslår en utredning om en översyn av ansvarsfördelningen av strategier för genomförandet av friluftspolitiken. Kanske kunde jag få ett klagörande där och kanske också en synpunkt på hur majoriteten ser på möjligheterna att lägga över ansvaret på friluftorganisationerna – precis som det i dag är för Riksidrottsförbundet – att själva fördela bidragen. De har ju en paraplyorganisation i och med Svenskt Friluftsliv.

Anf. 103 ANNE MARIE BRODÉN (m) replik:

Fru talman! Jag börjar med det sistnämnda. Jo, det har lagts fram ett förslag om att ta bort Friluftsrådet. Svenskt Friluftsliv skulle då, precis som Gunilla Carlsson pekat på, kunna få ansvaret att i myndighets ställe fördela bidrag till de olika medlemsorganisationer som finns därunder. Vad man tittar vidare på är väl om det är möjligt att göra så. I dag finns pengarna egentligen hos oss, i budgeten. Men på något sätt är Naturvårdsverket, Friluftsrådet och Svenskt Friluftsliv inblandade.

Jag har själv väckt en motion om den här frågan. Jag har därför tagit reda på lite mer, så jag kan glädja Gunilla med att säga att saker är på gång. Vi får se hur det där landar.

När det gäller den andra delen, det vill säga utbildningssatsningar och vad som eventuellt kommer till hösten, kan jag säga att det i Folkbildningsrådet förs en diskussion om vad man skulle kunna bidra med, ställa upp med, just när det gäller folkhögskolorna och studieförbunden. Vi får återkomma till den diskussionen och se vad den landar i. Man har i alla fall tagit fram ett förslag och för en dialog med regeringen om hur det här skulle kunna utvecklas.

Visst ser också vi möjligheten att folkhögskolorna till exempel på olika sätt hjälper till i en situation där många är berörda av det som nu händer.

Tidigare har vi ju också diskuterat om det ska vara en 16-årsgräns eller inte beträffande folkhögskolorna. Låt oss återkomma också till diskussionen och se vad den landar i.

Anf. 104 ANDERS ÅKESSON (c):

Fru talman! Jag börjar med att yrka bifall till utskottsmajoritetens förslag i betänkandet. Våldigt kort tänker jag uppehålla mig vid folkbildningen. I betänkandet hanteras frågor om både folkbildning och friluftsliv.

Som de föregående talarna här har lyft fram är folkbildningen väldigt viktig. Därför är det bra att alliansregeringen medgav en rejäl anslagshöjning som det första den gjorde 2006 i budgetpropositionen för 2007.

Det som påpekas i motionerna Kr224 och Kr240 är helt riktigt: att stat, region och kommuner finansierar folkbildningen.

Det är också rätt, fru talman, som utskottet konstaterar att stat, region och kommun självständigt fattar beslut om nivån på anslag till folkbildningen. Det är utmärkt att Kulturutredningen, som just nu är på remiss och väcker ett väldigt stort engagemang, inte minst hos amatörkulturorganisationer och folkbildningsorganisationer, tydligt lyfter fram folkbildningen som något mycket viktigt just för amatörkulturen och för dess spridning över landet. Symbiosen folkbildning och amatörkultur tydliggörs på ett väldigt bra sätt i Kulturutredningen.

Det är en klok slutsats som görs och ett bra förslag till beslut som framförs i Kulturutredningen att även folkbildningsorganisationer och studieförbund ska ingå i den dialog som eventuellt leder fram till en överenskommelse om samarbete av det slag som tidigare skett mellan staten, Sveriges Kommuner och Landsting och den ideella sektorn vad gäller det sociala området. Ett sådant förfaringssätt – en dialog och en överenskommelse där även folkbildningsorganisationerna finns med – skulle ytterligare stärka sambanden mellan folkbildning, kommunal och regional sektor och kultur. Jag är övertygad om att det ytterligare skulle stärka folkbildningens roll i de kommuner, alliansstyrda och socialiststyrda, som till äventyrs övervägt att skära ned eller skurit ned anslagen till folkbildningen.

Fru talman! Det här är ett långt bättre tillvägagångssätt än pekpinningar från riksdagen, pekpinningar som omedelbart skulle uppfattas som inskränkningar i det kommunala självstyret, att åstadkomma ett ökat regionalt och primärkommunalt engagemang och stöd för folkbildningen.

Än en gång yrkar jag bifall till utskottsmajoritetens förslag till beslut.

Anf. 105 SOLVEIG HELLQUIST (fp):

Fru talman! Vi är många som har erfarenhet av folkbildning. Men använder man ordet folkbildning är min erfarenhet att det finns en och annan som inte vet vad ordet står för. Talar man däremot om studieförbund och folkhögskolor vet de flesta vad det är fråga om.

Själv kom jag i kontakt med folkbildningen i unga år. Det var som studiecirkelledare i nybörjarengelska. Vi hade grupper av män och kvinnor med olika bakgrund, och det är med glädje jag ser tillbaka på den tiden. Förutom att cirkeln gav möjligheten att lära känna nya människor, lära sig nybörjarengelska, få skratt och prata om livet i stort var det en extra kurs då alla hade med sig egna bakverk. Det här är exempel på vad studiecirkel kan ge.

Jag känner flera som har goda erfarenheter av att studera på folkhögskola. Just nu finns en man som jag känner på Biskops Arnö för att förverkliga sin dröm att bli fotograf. Han hade vernissage på Södermalm i slutet av januari, och det var roligt att det kom väldigt mycket folk.

Mycket har sagts, och jag kan bara betona att folkbildningen har gamla anor. Den spelar och har spelat en betydelsefull roll för kunskap och bildning och gör så fortfarande. Siv Holma har betonat att den ska vara fri och frivillig, och det vill jag också göra. Jag vill själv kunna bestämma innehåll och arbetsformer för min undervisning, fritt från centralstyrning och politiska pekpinnar. Folkbildningen fyller en funktion med nischer som andra utbildningsaktörer inte vare sig kan eller ska fylla. Även studieförbunden har en betydelsefull roll.

Folkbildningen, folkhögskolorna, studieförbunden är viktiga, och därför har regeringen satsat på den här verksamheten och ökat bidraget för 2007 med 490 miljoner. Totalt för 2009 handlar det om 3,2 miljarder. Jag tycker att regeringen tar den här verksamheten på fullt allvar. Dessutom, precis som nämns i motioner, måste vi lära mer om EU, EU-valet och ordförandeskapet. Regeringen satsar de facto 5 miljoner detta år och 5 miljoner ytterligare två år framåt. Det är mycket angeläget. Det är allvarligt, som jag ser det, att vi svenskar inte riktigt kommit med på banan när det gäller vårt EU-medlemskap.

Nu till friluftslivet: Friluftslivet handlar om hälsa, gemenskap och glädje. Friluftsliv är både hälsosamt och lönsamt – kultur och hälsa, friluftsliv och hälsa. Redan Carl von Linné visste det på 1700-talet.

Jag har skrivit under en motion till utskottet om friluftsliv. Jag är glad att utskottet har gillat den, i alla fall punkt 5 i motion Kr281, om det är rätt uppfattat. I vilket fall som helst tycker jag och mina kolleger som skrivit under den att friluftsliv är en mycket viktig sak och skulle gärna se att man kommer fram till att det behövs lite mer resurser för den här delen framdeles. Vi får se vad utredningen kommer fram till därvidlag. Jag för min del tycker, och jag tror flera andra, att vi ska lyfta fram den här frågan.

Med det yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 106 LARS-AXEL NORDELL (kd):

Fru talman! Alltsedan den legendariske nykterhetskämpen och riksdagsmannen Oscar Olsson, även kallad Oscar med skägget, genomförde

den första studiecirkeln år 1902 har folkbildningen varit ett viktigt redskap för svensk folkrörelse och för demokratiutvecklingen i vårt land.

Folkbildningen syftar till att på ett demokratiskt och jämlikt sätt få medborgarna att ta till sig ny kunskap och nya värderingar. Folkbildningens unika roll ligger framför allt i dess pedagogik, dess demokratiska roll och dess kunskapssyn. Folkbildningen ska i grunden vara fri från statlig styrning och frivillig för deltagarna.

Vad skiljer då folkbildningen från utbildningen? Ett sätt att definiera folkbildningens särart är att säga: Utbildning ger färdighet, medan folkbildning ger värdighet.

Folkbildningen är en viktig pedagogisk resurs som ska utgå från deltagarnas egna kunskaper och erfarenheter. Det är bara studieförbund som kan vara anordnare av statsbidragsberättigad folkbildningsverksamhet. Detta görs ofta tillsammans med olika organisationer, och det kan vara en fördel.

Samtidigt som folkbildningen är fri och frivillig har staten angett fyra syften och sju verksamhetsområden som motiv för den statsbidragsberättigade folkbildningsverksamheten.

Fru talman! Som framgår av kulturutskottets betänkande ska statens stöd syfta till att ”stödja verksamhet som bidrar till att stärka och utveckla demokratin”. Staten förväntar sig att folkbildningen ska ”bidra till att göra det möjligt för människor att påverka sin livssituation och skapa engagemang att delta i samhällsutvecklingen.” Folkbildningen förväntas också ”bidra till att utjämna utbildningsklyftor och höja bildnings- och utbildningsnivån i samhället”. Det fjärde syftet är att ”bidra till att bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet”.

Självfallet vill jag som kristdemokrat slå vakt om det kommunala självstyret. Men det håller inte att bortse från att kulturpolitiken och folkbildningen är viktiga pusselbitar i det kommunala och regionala utvecklingsansvaret och dess utvecklingsstrategi. Det kommer också till uttryck i den portföljmodell som förespråkas i den nyligen presenterade Kulturutredningen.

Jag kan känna sympati för det som Socialdemokraterna för fram i sin reservation om hur vissa kommuner lever upp till det delade ekonomiska ansvaret för folkbildningen. Det är oroande när kommuner inte anser sig ha råd att prioritera folkbildningen. Det finns också exempel på kommuner som visserligen anslår pengar men som avskaffat långsiktiga, förutsägbara bidragssystem för folkbildningen för att i stället stödja kortsiktiga enskilda insatser som studieförbunden gör och som ibland inte ens behöver handla om folkbildning. Det är oroande.

Många kommuner efterfrågar också insatser från studieförbundens sida för verksamheter riktade mot barn och ungdomar. Men faktum är att grunden för folkbildningen är studiecirkeln som vänder sig till vuxna som i grupper om max tolv personer träffas minst tre gånger med sammanlagt nio studietimmar eller maximalt 40 veckor under ett år. Där har vi studiecirkeln.

I en reservation från Vänsterpartiet efterfrågas anpassningar av bidragsreglerna för att åstadkomma en större åldersintegrering. Det var just på grund av detta behov som studieformen annan folkbildningsverksamhet infördes. Den är ett viktigt komplement till studiecirkeln. Annan folkbildning genomförs med friare och flexiblare former än i studiecir-

keln, som det står i betänkandet. Och utifrån den enkla tumregeln korta, långa, unga och många kan valet av denna verksamhetsform motiveras. Studiegrupper kan antingen mötas vid ett enskilt tillfälle eller så kan verksamheten pågå i 40 veckor. Deltagarna kan vara under 13 år, och antalet personer i gruppen ska vara mer än tolv. Denna flexibilitet är helt okej i just annan folkbildning, och jag tycker att det fångar in det behov som efterfrågas.

Fru talman! Mot bakgrund av det som redovisas i betänkandet anser jag att de olika motionärernas krav blivit tillgodosedda. Därmed yrkar jag avslag på de reservationer som föreligger, samtidigt som jag yrkar bifall till förslaget i kulturutskottets betänkande.

(Applåder)

Anf. 107 GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s):

Fru talman! Sverige är bäst i klassen när det gäller det livslånga lärandet i Europa. Enligt Europeiska kommissionens senaste avstämning ligger Sverige bäst till, på så vis att 35 procent av alla svenskar mellan 25 och 64 år deltar i någon form av utbildning och bildningsverksamhet. Och vi ligger i framkant tack vare folkbildningen. Mätningen visar att Sverige har en unik position när det gäller det livslånga lärandet. Rapporten visar också att sambandet mellan utbildning och demokrati är något som är folkbildningens grund.

Sverige är i topp efter många år av satsningar på just folkbildning. Detta förpliktar. Därför tycker jag, med medhåll från både Svenska folkbildningsförbundet och Folkbildningsrådet, att detta borde tas upp under ett svenskt EU-ordförandeskap. Sverige satsar många tiotals miljoner på detta EU-ordförandeskap. För jobbens skull borde även folkbildningen få vara med. Exempelvis skulle kompetenslyft eller kunskapslyft ute i Europa kunna vara jobben till gagn. Bättre utbildning möjliggör nya jobb. Och, som sagt, detta har inte bara drivits av oss här i kammaren utan även av Folkbildningsförbundet.

Fru talman! Jag vill också säga några ord om folkhögskolornas rådande konjunkturläge. Vi ser att sökandet till skolorna är markant högre än förra året. Det innebär att konkurrensen om platserna ökar. De som inte får plats är många gånger sökande med utländsk bakgrund och kvinnor i synnerhet. En önskan vore att ett nytt kunskapslyft, som också har nämnts här tidigare, skulle kunna komma till stånd och ge utbildning och i förlängningen jobb. Folkhögskolorna har alltid spelat en viktig roll vad gäller integrationen.

Det livslånga lärandet är ett signum för Sverige och utbildningssystemet, och detta får det inte ges avkall på. Vi ska fortsätta vår tradition och även framdeles ge det en framskjutande roll.

Till sist, fru talman, vill jag yrka bifall till reservation 7.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 11 §.)

Kammaren beslutade kl. 15.56 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

10 § Beslut om ärende som slutdebatterats den 15 april

UU15 Mänskliga rättigheter i svensk utrikespolitik

Punkt 2 (Beslut om internationella insatser)

1. utskottet

2. res. 1 (v, mp)

Votering:

234 för utskottet

37 för res. 1

78 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 s, 79 m, 22 c, 20 fp, 18 kd

För res. 1: 3 s, 19 v, 15 mp

Frånvarande: 32 s, 18 m, 7 c, 8 fp, 6 kd, 3 v, 4 mp

Lars Lilja (s) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Punkt 4 (SRHR-frågor)

1. utskottet

2. res. 2 (s, v, mp)

Votering:

139 för utskottet

132 för res. 2

78 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 79 m, 22 c, 20 fp, 18 kd

För res. 2: 98 s, 19 v, 15 mp

Frånvarande: 32 s, 18 m, 7 c, 8 fp, 6 kd, 3 v, 4 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

11 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

KU19 Kommittéberättelse 2009

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU22 Polisfrågor

Punkt 1 (Polisens yttre organisation)

1. utskottet
2. res. 1 (s, v, mp)

Votering:

139 för utskottet

131 för res. 1

79 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 79 m, 22 c, 20 fp, 18 kd

För res. 1: 97 s, 19 v, 15 mp

Frånvarande: 33 s, 18 m, 7 c, 8 fp, 6 kd, 3 v, 4 mp

Punkt 12 (Polisutbildning, m.m.)

1. utskottet
2. res. 10 (s, v, mp)

Votering:

140 för utskottet

130 för res. 10

1 avstod

78 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 s, 79 m, 22 c, 20 fp, 18 kd

För res. 10: 97 s, 19 v, 14 mp

Avstod: 1 mp

Frånvarande: 32 s, 18 m, 7 c, 8 fp, 6 kd, 3 v, 4 mp

Punkt 25 (Internationellt samarbete)

1. utskottet
2. res. 17 (s, v, mp)

Votering:

139 för utskottet

132 för res. 17

78 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 79 m, 22 c, 20 fp, 18 kd

För res. 17: 98 s, 19 v, 15 mp

Frånvarande: 32 s, 18 m, 7 c, 8 fp, 6 kd, 3 v, 4 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KrU7 Folkbildning och friluftsliv

Punkt 1 (Kommuners och landstings ansvar för stöd till folkbildningen)

1. utskottet

2. res. 1 (s, v)

Votering:

153 för utskottet

117 för res. 1

79 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 78 m, 22 c, 20 fp, 18 kd, 15 mp

För res. 1: 98 s, 19 v

Frånvarande: 32 s, 19 m, 7 c, 8 fp, 6 kd, 3 v, 4 mp

Punkt 2 (Ansvar för amatörkulturen)

1. utskottet

2. res. 3 (v)

Votering:

158 för utskottet

20 för res. 3

93 avstod

78 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 4 s, 79 m, 22 c, 20 fp, 18 kd, 15 mp

För res. 3: 1 s, 19 v

Avstod: 93 s

Frånvarande: 32 s, 18 m, 7 c, 8 fp, 6 kd, 3 v, 4 mp

Punkt 3 (Stärkt roll för folkhögskolorna)

1. utskottet

2. res. 4 (s)

Votering:

155 för utskottet

97 för res. 4

19 avstod

78 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 s, 79 m, 22 c, 20 fp, 18 kd, 1 v
14 mp

För res. 4: 97 s

Avstod: 18 v, 1 mp

Frånvarande: 32 s, 18 m, 7 c, 8 fp, 6 kd, 3 v, 4 mp

Prot. 2008/09:101

16 april

Punkt 10 (Bidrag till frivilligorganisationer)

1. utskottet

2. res. 7 (s)

Votering:

166 för utskottet

102 för res. 7

3 avstod

78 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 79 m, 22 c, 20 fp, 18 kd, 13 v, 14 mp

För res. 7: 98 s, 4 v

Avstod: 2 v, 1 mp

Frånvarande: 32 s, 18 m, 7 c, 8 fp, 6 kd, 3 v, 4 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

*Riksbankens
förvaltning 2008*

12 § Riksbankens förvaltning 2008

Föredrogs

finansutskottets betänkande 2008/09:FiU23

Riksbankens förvaltning 2008 (framst. 2008/09:RB1, framst. 2008/09:RB2 och redog. 2008/09:RRS19).

Anf. 108 MAX ANDERSSON (mp):

Herr talman! Mitt inlägg handlar om EMU. För snart sex år sedan röstade en stor majoritet av svenska folket i en folkomröstning nej till att Sverige skulle gå med i EMU. Det är något som vi i Miljöpartiet är glada över.

Det finns andra länder inom EU som också har varit kloka nog att hålla sig utanför EMU. Danmark och Storbritannien har grundlagsfästa undantag i EU:s fördrag som gör att de garanterat har rätt att slippa gå med i EMU. Det är bra för dem.

Från Miljöpartiets sida vill vi att Sverige ska få samma grundlagsfästa rätt att hålla sig utanför EMU.

Utskottets majoritet har argumenterat för att det är onödigt. Miljöpartiet anser att det vore bra om man kunde få ett grundmurat undantag från EMU. Vi märker att det finns en del debattörer som är EMU-positiva och argumenterar för att Sverige inte har någon rätt att hålla sig utanför det europeiska monetära katastrofprojektet. De säger att vi är skyldiga.

Det är inte riktigt så. Man kan diskutera en del och gräva ned sig i detaljer om huruvida det förhåller sig på det viset. EU-kommissionen har i alla fall deklarerat att man inte har för avsikt att tvinga in Sverige i EMU. Det är bra. Men det skulle rensa luften om vi kunde få ett grundmurat undantag. Det är det som Miljöpartiet har motionerat om att vi vill ha.

Det skulle vara bättre inför nästa folkomröstning om EMU – om det blir en sådan – om vi kunde få svart på vitt på att Sverige har rätt att hålla sig utanför, något som vi från Miljöpartiet hävdar är en synnerligen god

idé. Det har flaggats från en del håll att man vill väcka EMU-debatten igen.

Herr talman! Jag yrkar bifall till Miljöpartiets reservation.

Anf. 109 SONIA KARLSSON (s):

Herr talman! Riksbankens räkenskaper för 2008 påverkades kraftigt av den pågående finanskrisen. Omslutningen av Riksbankens balansräkning mer än tredubblades under 2008 till följd av Riksbankens åtgärder för att dämpa och motverka finanskrisens effekter, från omslutningen 2007 på 212 miljarder kronor till drygt 700 miljarder kronor 2008.

Samtidigt har Riksbankens vinst nästan tredubblats jämfört med nivån 2007. Riksbankens verksamhet gav under 2008 en vinst före bokslutsdispositioner på nästan 11,2 miljarder kronor. Det är en ökning med hela 7,1 miljarder kronor jämfört med 2007. Vinstuppgången beror bland annat på stigande räntetäkter på obligationer i valutareserven samt extra räntetäkter till följd av den kraftigt ökade utlåningen till svenska banker i spåret av finanskrisen.

En genomgång av olika centralbankers åtgärder som Riksbanken redovisade i sin penningpolitiska rapport i februari i år visar dessutom att Riksbankens balansräkning under hösten 2008 växte snabbare än balansräkningarna för till exempel Europeiska centralbanken – ECB – Bank of England och Förenta staternas centralbank Federal Reserve.

I samband med utskottets betänkande senare i vår om utvärderingen av Riksbankens penningpolitik under de gångna tre åren kommer utskottet närmare att granska och beskriva Riksbankens åtgärder under den finansiella krisen.

Värdet på utelöpande sedlar och mynt i samhället sjönk under 2008 med drygt 2 miljarder kronor. Enligt Riksbanken innebär minskningen ett tredebrott eftersom värdet på utelöpande sedlar och mynt stadigt ökat de senaste åren. Minskningen kan enligt Riksbanken bero på att kontantflödena i samhället blivit mer effektiva samt att allmänhetens användning av betalkort ökat.

Det är möjligt att vi nu ser ett tredebrott, möjligen kan också finanskrisen och lågkonjunkturen ha spelat in, men detta får kommande utvärderingar visa.

Utskottet välkomnar att Riksbanken i årsredovisningen för 2008 redovisar uppgifterna över det så kallade seignoraget, det vill säga Riksbankens avkastning på den utelöpande sedel- och myntstocken.

Seignoraget är grundfundamentet i Riksbankens ekonomi, och för 2008 beräknas seignoraget till nästan 5 miljarder kronor, en ökning jämfört med 2007 då det beräknades till 4,4 miljarder kronor.

Riksbankens avkastning på tillgångar under 2008 har varit större än 2007, vilket bland annat kan förklaras av den stora extra utlåningen till bankerna.

Utskottet anser att det är viktigt att seignoraget redovisas offentligt för att allmänheten ska få en allsidig bild av Riksbankens verksamhet och resultat, och utskottet utgår nu ifrån att Riksbanken hädanefter löpande redovisar seignoraget i kommande årsredovisningar.

Finansutskottet har i sin granskande roll stor nytta av diskussionerna med riksbanksfullmäktige bland annat om fullmäktiges arbete med att utveckla kontrollfunktionen.

Det är ett enigt utskott som föreslår att riksbanksfullmäktige och direktionen beviljas ansvarsfrihet för sin verksamhet och sin förvaltning under 2008, att balans- och resultaträkning fastställs och att riksdagen godkänner fullmäktiges förslag till disposition av Riksbankens vinst 2008. Förslaget innebär att Riksbanken levererar in 5,9 miljarder kronor till statsbudgeten.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till finansutskottets förslag.

Anf. 110 LARS ELINDERSON (m):

Herr talman! Jag vill, liksom föregående talare, yrka bifall till finansutskottets betänkande nr 23 och avslag på den reservation som har lämnats i betänkandet.

Sonia Karlsson har på ett bra och tydligt sätt sammanfattat innehållet i betänkandet, så jag ska dra ned något på min inledning.

Riksbankens verksamhet har under 2008 i hög grad påverkats av finanskrisen och de åtgärder som har vidtagits för att upprätthålla stabiliteten i vårt kredit- och betalningssystem. Omslutningen av bankens balansräkning har mer än tredubblats under året.

Utskottet tillstyrker att riksbanksfullmäktige och direktionen beviljas ansvarsfrihet för sin verksamhet och sin förvaltning under 2008 och föreslår att riksdagen fastställer Riksbankens resultat- och balansräkning samt godkänner förslaget till disposition av bankens vinst.

Betänkandet behandlar samtidigt tre motioner från den allmänna motionstiden, två motioner om Sveriges förhållande till euron och en motion om att införa en svensk tjugokrona. Utskottet föreslår att alla tre motionerna avslås.

Jag vill också tillägga att finansutskottet under varje mandatperiod gör en mer genomgående och genomgripande utvärdering av Riksbankens penningpolitik och senare under våren kommer att återkomma med en sådan utvärdering för åren 2006–2008. I den utvärderingen kommer den pågående finanskrisen och Riksbankens åtgärder för att bevara den finansiella stabiliteten att behandlas mer utförligt.

Utskottet har inte funnit något i sin granskning som kräver någon åtgärd eller något särskilt uttalande från riksdagens sida och tillstyrker därför i likhet med Riksrevisionen att riksbanksfullmäktige och Riksbankens direktion beviljas ansvarsfrihet för sin verksamhet och sin förvaltning av Riksbanken under 2008. I likhet med Riksrevisionen tillstyrker även utskottet att Riksbankens resultat- och balansräkning i årsredovisningen för 2008 fastställs.

Avslutningsvis, herr talman, skulle jag vilja säga några ord med anledning av reservationen. Jag har all respekt för att Vänsterpartiet och Miljöpartiet står fast vid sin uppfattning om det gemensamma valutasamarbetet och Sveriges förhållande till euron. Jag skulle ändå vilja rekommendera en viss försiktighet i slutsatserna om huruvida vi har gynnats eller missgynnats av att stå utanför den inre kärnan i det monetära samarbetet.

Max Andersson gjorde sig skyldig till ett faktafel i sin inledning. Han hävdade att Sverige står utanför EMU. Det är inte sant. Sverige har valt att ännu inte besluta att ta det tredje steget in i valutasamarbetet och införa den gemensamma valutan euro.

Det är redan i dag uppenbart att betydelsen av samarbetet inom euroområdet spelat en stor roll i arbetet med att möta den finansiella krisen, inte bara i Europa utan i världen i dess helhet och att detta också har varit viktigt för oss, trots att vi har valt att inte ansluta oss till den gemensamma valutan än. Man kan föreställa sig hur utvecklingen hade varit i ett Europa med ytterligare 16 valutor av vilka i varje fall tolv skulle upplevas som skvalpvalutor på den finansiella stormens hav.

Alla medlemsländer, även de som har undantag från det tredje steget i samarbetet och även de som självmant har valt att stå utanför eller att ännu inte genomföra det tredje steget, har gynnats och haft glädje av det breddade och fördjupade samarbetet inom det finansiella och monetära område som EMU-samarbetet innebär.

Samarbete på det här området är en förutsättning för att vi ska kunna undvika kriser av den typ som vi drabbats av under senare år liksom för att möta motsvarande finansiella problem som uppstår på andra håll i världen.

Nu inleder vi samarbetet för att skapa en stabilare finansiell infrastruktur i Europa och i världen. Då kommer det att krävas nya regelverk, gränsövergripande tillsyn och kontroll och en fungerande beslutsordning, nationellt och internationellt. EMU-samarbetet är den naturliga arenan för ett sådant samarbete i Europa på samma sätt som Internationella valutafonden förmodligen kommer att få en viktigare roll på den globala nivån.

Som jag ser det är det dags att börja diskutera Sveriges ställning i det här sammanhanget igen. Personligen är jag övertygad om att den dagen snart kommer då en majoritet av svenska folket inser att det är tryggare att också vi ingår fullt ut i EMU-samarbetet och också ansluter oss till den gemensamma valutan.

Anf. 111 MAX ANDERSSON (mp) replik:

Herr talman! Jag tror att jag tappade räkningen på hur många gånger Lars Elinderson använde ordet ”samarbete” i sitt inlägg, men det var väldigt många. Man skulle nästan kunna tro att EMU inte hette EMU, Ekonomiska monetära unionen, utan att det var någon form av samarbete och inte en union.

Det är en union. Det handlar inte om att man samarbetar mellan olika centralbanker och valutor. Det handlar för de länder som går med i EMU:s tredje steg om att deras valutapolitik och deras penningpolitik upphör att existera som egen politik. Det är inte fråga om samarbete, Lars Elinderson.

Jag tror också att det är väldigt oklokt för länder att vara med, framför allt nu, när krisen är här. Den svenska exportindustrin har haft väldigt stora fördelar av att vår valuta har kunnat anpassa sig nu i krisläget och kunnat sjunka. Det har gjort att vi har kunnat få bättre förutsättningar för våra svenska exportföretag att klara sig i det här mycket allvarliga krisläget.

Då går Moderaterna och säger: Ja, vi borde egentligen ha varit med!

Jag tror att om Volvo klarar sig har det lite att göra med att varje Volvobil som säljs nu till USA ger ungefär 15 000 kronor mer än vad den hade gjort om vi hade varit medlemmar i EMU, enligt beräkningar som Leif Pagrotsky har genomfört.

Varför vill Moderaterna i sin blinda EU-entusiasm inte se att en valuta för hela EU är ett problem? Det är inte en lösning.

Anf. 112 LARS ELINDERSON (m) replik:

Herr talman! EMU-samarbetet är i grunden ett samarbete. EMU-samarbetet bygger på ett samarbete mellan den europeiska centralbanken och de nationella centralbanker som fortfarande finns. Man har en gemensam valuta, men man har inte en gemensam upplåning eller finansiering av den egna, nationella budgeten.

EMU-samarbetet bygger på ett samarbete mellan den inre kärnan inom det så kallade euroområdet och dem som ännu inte anslutit sig, men också ett samarbete mellan de nationella centralbankerna och den europeiska centralbanken.

Självklart innebär det problem och svårigheter att samordna en gemensam penningpolitik i ett stort valutaområde. I en situation då vi har lugn och ro på de internationella finansiella valutamarknaderna är det en fördel – jag håller med om det – att stå utanför. Men i den situation som vi upplevde under förra året och under 2007 och kommer att uppleva även i framtiden kommer vi flerfaldigt att få betala kostnaden för att stå utanför.

Jag vill ställa en fråga till Max. Hur tror Max att de 16 nationella valutorna hade klarat av den här finansiella turbulensen, och hur hade man kunnat samordna en politik för att möta den finansiella krisen i Europa, om inte de övriga hade varit så kloka att de hade enats om att gå samman i ett gemensamt valutaområde? Hur hade de små valutorna sett ut? Jo, de hade drabbats på precis samma sätt som vi gör.

När vi var ensidigt beroende av export, på 50- och 60-talen, kunde vi spela på valutakursförändringar och gynnas av detta. Men när till exempel en Volvobil har ett importinnehåll på över 60 procent gynnas vi inte längre av att sälja bilar utomlands. 40 procent av vinsten får vi; resten får vi betala i form av dyrare kostnader för att importera delar till produktionen.

Anf. 113 MAX ANDERSSON (mp) replik:

Herr talman! På frågan hur jag tror att Europas länder hade klarat sig om de inte hade varit med i EMU tror jag att svaret är ganska enkelt. De hade klarat sig bättre. Det är väldigt enkelt.

Det faktum att vi importerar mycket av det som vi sedan exporterar i bearbetat skick innebär att vinsten som man gör av att vi har en fallande kronkurs nu i krisen blir mindre än vad den annars skulle ha blivit.

Jag kan ju använda ett auktoritetsargument, även om det är lite billigt med sådana. Men om du inte litar på mig kan du väl lyssna på vad din egen moderata finansminister har sagt. Anders Borg har ändå gått ut och sagt att tack vare att vi inte är medlemmar i EMU just nu klarar vi krisen bättre. Om Lars Elinderson inte litar på honom i den frågan vet jag inte vad jag ska använda för argument.

Jag har ytterligare en fråga: Ser Lars Elinderson inte problemet med att länder inte kan anpassa sin penningpolitik utifrån sin konjunktur? Även SNS har sett problemet med att vissa länder haft helt fel penningpolitik på grund av att de varit med i EMU:s tredje steg. Irland är ett av de länder som drabbats hårdast eftersom deras ränta varit för låg. Också

Spanien har drabbats. SNS har dessutom sagt att fastighetsbubblan i Storbritannien hade varit värre om de hade varit med i EMU:s tredje steg.

Upplever inte Lars Elinderson det som ett problem att man inte kan anpassa politiken efter förhållandena i landet?

Prot. 2008/09:101

16 april

*Riksbankens
förvaltning 2008*

Anf. 114 LARS ELINDERSON (m) replik:

Herr talman! Jag tycker att Max Andersson vid något tillfälle ska ta ett samtal med finansministern om dessa frågor. Jag tror att Max Andersson får hitta på något annat argument än att hänvisa till finansministern, för jag vet vilken uppfattning finansministern har i de här frågorna. Att det just nu inte är lämpligt eller ens möjligt att aktualisera frågan om att ansluta den svenska kronan till euron är en sak. I en finanskris gör man inte så. Dessutom finns det andra problem att lösa just nu. Jag tror dock att jag ligger närmare finansministern i uppfattning när det gäller frågan om den framtida anslutningen till euron.

Samtidigt vill jag säga att jag blir minst sagt förvånad över påståendet att de små europeiska valutorna skulle ha klarat den finansiella krisen bättre. Jag har aldrig hört några påståenden i den riktningen vad gäller hanteringen av den finansiella krisen. Alla som sysslar med detta är helt på det klara med att det hade varit svårt för Europa att klara ett samordnande krispaket för att möta den finansiella krisen om man inte hade haft den inre kärnan av samarbete inom euroområdet.

Jag är övertygad om att även vi som stått utanför har gynnats av det. På sikt kan vi naturligtvis fundera över om vi kan stå utanför och gynnas av det samarbete som vi själva inte vill bidra till. Det är en djupt ideologisk fråga. Den grundläggande principen är att om vi ska dra nytta av samarbetet inom euroområdet så ska vi också bidra till samarbetet. Det är min grundläggande syn i den frågan.

Sedan kan jag hålla med om att det alltid finns problem med en sammanhållen penningpolitik. Vi har sådana problem nationellt i de små länderna också. De stora ekonomierna i Europa, som Tyskland och Frankrike, hade samma problem redan tidigare, men det kan man hantera med andra åtgärder.

Anf. 115 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! Efter de tidigare talarna från Socialdemokraterna och Moderaterna finns det föga att tillägga när det gäller själva huvudfrågan, Riksbankens förvaltning 2008. Jag är glad att kunna tillstyrka den.

Jag vill bara lägga till en enda sak utöver det som Socialdemokraterna framförde, nämligen att Riksbankens kapital ökat icke obetydligt under förra året vilket är en styrka för Riksbanken. Det är nu uppe i 70 miljarder kronor, alltså en betydande summa.

Herr talman! Det som i första hand föranledde mig att gå upp i talarstolen gäller motionerna. I den första motionen, som vi inte behandlat här, föreslås att det ska införas en tjugokrona. Då vill jag erinra om att dåvarande Stockholms Spårvägar en gång framförde argumentet att man borde införa ett femtonöresmynt. Jag tror att det var klokt att inte införa det den gången, trots att det hade passat dem väldigt bra just då. Det är ett mått på att man kanske ska vara försiktig med att införa nya myntvalörer.

Det andra jag vill ta upp är Max Anderssons inlägg. Den som har gjort en resa har ofta något att berätta, heter det. Man kan också översätta det till tyska. Jag har gjort tre resor den senaste tiden. En gick till Danmark, en till Haparanda–Torneå, och en till Irland. Det jag lade märke till i Danmark, som formellt inte har euro men i praktiken är anslutet till den, var att det blivit dyrt i Danmark. De följer eurokursen. Min och andra svenskers lön mätt i euro har minskat. Det har blivit väldigt dyrt.

Sedan kom jag till Haparanda och noterade att det vid Ikeavaruhuset en sen söndagseftermiddag var en ström av bilar. Nästan alla var finskregistrerade. Man kan fråga sig vad det beror på. Det beror på att man i Finland upplever att Ikea i svenska priser har en ständig realisation på sina varor med 20–25 procent. Vår köpkraft har alltså minskat även på det området.

Eftersom Max Andersson nämnde Irland måste jag säga att det finns andra orsaker där. Som svensk upplevde jag att det hade blivit ganska dyrt på Irland; jag var där för bara tio dagar sedan och undersökte olika saker.

Jag tror, herr talman, att valutaspekulanternas vänförening, som har en god vän i Max Andersson, bör slå vakt om sina vänner. Svenska folket, som är i en situation där allas våra löner mätta i euro under det senaste året urholkats med 20–25 procent, kan hålla sig för skratt. Om vi ständigt och jämt ska hålla på att gynna valutaspekulanterna i Europa går jag hellre med och skapar arbetslöshet i den sektorn än i alla andra sektorer som nu plågas av att den svenska kronan har blivit så svag.

Anf. 116 MAX ANDERSSON (mp) replik:

Herr talman! Det var roligt att bli anklagad för att vara medlem i valutaspekulanternas vänförening med tanke på att jag har motionerat om införande av Tobinskatt. Jag brukar rösta för det vid de tillfällen då den debatteras i kammaren. Jag måste säga att det är första gången jag har blivit anklagad för att vara vän av valutaspekulation, framför allt från ett parti som jag har för mig är motståndare till just Tobinskatt. Det må dock vara som det är med det.

Den som har gjort en resa har ofta något att berätta, sade Gunnar Andrén. Det hade varit bra om Gunnar Andrén även hade dragit några slutsatser av de resor han gjort. På grund av att vår valuta fallit mer i förhållande till euron har det blivit bättre för vår exportindustri. Det har även blivit bättre för vår turistindustri. Det kommer folk från andra länder och handlar i Sverige, vilket minskar arbetslösheten. I alla fall i exempelvis Haparanda tror jag att det ger någon liten effekt som måste ses som positiv. Det är också en slutsats man kan dra.

Den kris som vi nu är drabbade av är allvarlig, och den måste betalas på något sätt. Fördelen med att ha en egen valuta är att vi också kan ha en egen penningpolitik och stimulera ekonomin. Fördelen med att ha en egen valuta är att den kan falla för att kompensera för dollarfallet, vilket gör att vår exportindustri får bättre möjligheter att överleva. Att det sedan innebär att Gunnar Andrén får en något dyrare semester är någonting som vi helt enkelt får leva med.

Anf. 117 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Herr talman! Som alla hörde gjorde sig Max Andersson ytterligare en gång till stor vän av de stora valutaspekulationernas ekonomi. Han tycker att det är bra att svenska folket har blivit fattigare. I och för sig är det väl riktigt att några industrier har dragit nytta av det stora kronfallet. Det gäller hela skogsindustrin just nu, eftersom de i huvudsak har priserna i den valutan. Det döljer den kris som råder. Volvo och Saab, som har stor import i andra valutor, är inte lika glada kan jag tala om för Max Andersson.

Framför allt är det på det sättet att svenska folket, som jag värnar om mer än Max Andersson gör, totalt sett på lönesidan har förlorat köpkraft gentemot stora delar av Europa. Det tycker jag är det verkligt allvarliga. Om Max Andersson nu är en så stor vän av valutaspekulationen må det vara honom fritt. Men jag tycker att vi ska bygga vårt välstånd på något annat än att den svenska valutan blir svagare och svagare.

Anf. 118 MAX ANDERSSON (mp) replik:

Herr talman! Jag tror att Gunnar Andrén blandar ihop valutaspekulation med flytande växelkurs. Jag önskar att han tar och reder ut begreppen lite mer för sig själv, för det är två helt olika saker.

Sammanfattningsvis kan jag väl bara säga att det är viktigt att vår exportindustri klarar sig, att vår industriproduktion klarar sig, att vår träindustri klarar sig, att krisen blir lindrigare tack vare att bördorna delas. Att ha en övervärderad valuta i det här ytterst allvarliga läget skulle skada den svenska ekonomin. Det förvånar mig att Folkpartiet inte inser detta.

Anf. 119 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Herr talman! Jag har inte kunnat undvika att notera det förhållande att medan Max Anderssons parti har varit starka EU-motståndare under en följd av år har man i denna fråga bytt åsikt, även om jag vet att Max Andersson inte har gjort det. Det välkomnar jag; det är en bra åsiktsförändring som ni har gjort.

Sedan ska vi reda ut detta med valutakurser och växlingsförhållanden. Jag vet inte om Max Andersson har varit utanför denna byggnad under de senaste två tre åren. Men om han har varit det har han lagt märke till att det finns ett företag som heter Forex och som lever på valutaväxling; det har visserligen blivit bank nu också. Detta företag frodas kolossalt. Jag ska inte ställa någon fråga till Max Andersson, för han har ingen replikrätt, men jag kan tala om för Max Andersson att detta företag bygger och lever endast på en enda sak, nämligen att vi ska ha olika valutor. Jag tror för min del att svenska folket har fått betala väldigt mycket till ägarna av Forex, som har blivit rika på detta. Är det några som jag inte önskar så otroligt stor välgång när det gäller företagande är det växlingsbutiker. Något lägre sysselsättning i den formen av butiker och affärsverksamhet skulle jag välkomna. Däremot tycker jag att det skulle vara bra om vi hade högre sysselsättning inom basindustrin.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 22 april.)

Utvidgning av uppdrag för Sveriges Bostadsfinansieringsaktiebolag, SBAB (publ)

Föredrogs finansutskottets betänkande 2008/09:FiU39 Utvidgning av uppdrag för Sveriges Bostadsfinansieringsaktiebolag, SBAB (publ) (prop. 2008/09:104).

Anf. 120 CHRISTINA ZEDEL (s):

Herr talman! Till att börja med vill jag yrka bifall till reservationerna 1 och 3.

Herr talman! Vi är många som i den här talarstolen har ifrågasatt den borgerliga regeringens och riksdagsmajoritetens iver att sälja ut medborgarnas gemensamma tillgångar. Jag hoppas att svenska folket mer och mer börjar förstå att politik handlar om olika ideologier som styr partiernas beslut.

Vi har i dag en borgerlighet som på olika sätt försöker dölja det faktum att man vill ha en helt annan samhällsordning, där marknaden styr och de folkvalda ska ha så lite som möjligt att säga till om. Vi ska inte längre vara medborgare med rättigheter och skyldigheter utan kunder i ett marknadsanpassat samhälle.

Detta är inget nytt för högerregeringar. Skillnaden i dag är att man i fråga efter fråga försöker dölja denna agenda. Via beslut i kammaren undergrävs det svenska samhället, som byggts upp under många år och vars grundstenar är jämlikhet, trygghet och solidaritet.

Herr talman! Vi socialdemokrater ställer oss bakom det ärende som vi behandlar i dag och som handlar om en utvidgning av SBAB:s uppdrag. Däremot avvisar vi syftet som borgerligheten lyfter fram. Syftet är enligt deras beskrivning att förbättra företagets lönsamhet och därmed dess värde vid en framtida försäljning. Här är ännu ett exempel på den borgerliga regeringens ideologiskt betingade utförsäljning av statliga företag.

Vi socialdemokrater anser däremot att bolag med statligt ägande kan vara ett verktyg för att pressa priserna i Sverige och på så sätt underlätta för många skuldyngda familjer.

Enligt riksdagens utredningstjänsts beräkningar har SBAB:s agerande bidragit till att en familj med ett 2-miljonerkronorslån på sin bostadsrätt sparat omkring 14 000 kronor årligen genom ökad konkurrens och sänkta räntemarginaler. SBAB har med andra ord varit mycket framgångsrikt i att pressa lånekostnader. En utförsäljning av det statliga bolåneföretaget kan komma att få stora konsekvenser, då prispressen på boräntorna som SBAB tvingat fram riskerar att upphöra i och med att företaget säljs ut.

Redan det faktum att SBAB satts upp på utförsäljningslistan har försvagat bolåneinstitutets möjligheter att fungera som en effektiv konkurrent till de stora marknadsdominerade bankerna. Låt SBAB fortsätta att vara en pigg uppstickare som pressar kostnaden för konsumenternas bolån och bidrar till att förbättra villkoren för småspararna genom konkurrenskraftiga erbjudanden inom sparandet!

Det vore mer rakryggat av regeringen och riksdagsmajoriteten att redovisa sina egentliga avsikter med den här försäljningen och andra försäljningar av statliga företag. Berätta för svenska folket att företag som vi

gemensamt äger ska säljas ut och lämnas ut till marknads aktörer, oavsett om ett statligt ägande är till nytta för medborgarna! Utförsäljningarna görs av ideologiska skäl utan hänsyn till vilka konsekvenser de får för oss samhällsmedborgare.

Herr talman! En annan utförsäljning som är på tur gäller ett av Sveriges viktigaste företag, Nordea. Här vill regeringen sälja vårt gemensamma aktieinnehav. Nordea är den ledande finanskoncernen i Norden och Östersjöregionen. Nordea har utvecklats mycket starkt genom flera samgåenden mellan nordiska banker. Staten har under den här tiden varit en aktiv och ansvarstagande ägare. Nordea har också stor betydelse för Stockholms attraktionskraft som finanscenter i norra Europa.

Både Nordea och SBAB är goda exempel på hur ansvarstagande och långsiktigt ägande kan bidra till att skapa mycket större värden, såväl ekonomiska som samhälleliga, än utförsäljningens engångsintäkter.

Den dramatiska omvälvning som nu pågår på den globala marknaden för banker, försäkringsbolag och pensionsfonder är något som inte har upplevts på flera generationer. Vi har runt om i vår omvärld i flera fall sett att staten har visat sig vara den enda tänkbara ägaren som har tillräcklig kraft att ta ansvar för viktiga banker och försäkringsbolag, också i länder med traditionellt stark tilltro till den fria marknads förmåga att klara alla problem utan statlig inblandning.

Nordea är Nordens största bank och en av de lönsammaste och stabilaste. Staten som delägare ger den stabilitet som andra avundas i dagens orostider. Finanskrisen öppnar möjligheter för välskötta banker att förvärva delar av banker som har gått omkull eller råkat ut för förtroendekriser.

Det är inte bara en möjlighet för banker som har starka och seriösa långsiktiga ägare som till exempel staten att öka vinsten utan är även en skyldighet för dessa banker att ta ansvar och medverka till en snabb rekonstruktion av en gemensam finanssektor i akut kris.

Nordea skulle kunna vara den kraften. Men eftersom regeringen nu planerar att sälja banken inom kort är den begränsad i sina möjligheter att ta ansvar och aktivt delta i den dramatiska omvälvning som nu pågår.

Herr talman! Det är helt obegripligt att regeringen fortsätter sina ideologiskt betingade utförsäljningar när en hel omvärld efterlyser seriösa, ansvarstagande och långsiktiga ägare.

Regeringen bör verka för att Nordea och SBAB ges möjligheter att aktivt delta i omstruktureringen av bankmarknaden.
(Applåder)

Anf. 121 LARS ELINDERSON (m):

Herr talman! Jag tänkte inte bemöta Christinas förstamajtal. Jag förstår att det ideologiska och mycket känsloladdade tal hon höll i den här mycket konkreta frågan var en förpostfäktning inför vad som händer om drygt en vecka.

Jag ska nöja mig med att yrka bifall till utskottets förslag i finansutskottets betänkande och avslag på reservationen. Jag ska ändå föra ett litet resonemang om motiven både till den frågeställning som Christina tog upp och till att regeringen nu föreslår att man ska vidga SBAB:s verksamhetsuppdrag.

*Utvidgning av uppdrag
för Sveriges Bostads-
finansieringsaktie-
bolag, SBAB (publ)*

SBAB:s uppdrag är att verka på fullt konkurrensutsatta marknader. Statens kontroll av SBAB ska ske på samma villkor och på samma sätt som för andra aktörer på marknaden. Framför allt ska staten inte ge ekonomiska eller andra villkor för den statligt ägda banken som medverkar till en osund konkurrens på marknaden.

Huvudsyftet av den förändring av SBAB:s uppdrag som regeringen föreslår och som utskottet nu yrkar bifall till är att anpassa bolagets verksamhet till hur den marknad ser ut där bolaget verkar. SBAB:s konkurrenser är framför allt företag som har en allmän oktroj, det vill säga en rätt att bedriva en bredare bankverksamhet. Den begränsning som SBAB:s tidigare verksamhet har haft har inneburit svårigheter ur konkurrenssynpunkt både för SBAB och för konkurrenterna.

Frågan om ägandet är en helt annan sak. Ett av regeringens motiv till förändringen av SBAB:s uppdrag, utöver att förändra och förbättra konkurrensen på marknaden, är att göra SBAB mer attraktivt vid en framtida försäljning. För Socialdemokraterna är det statliga ägandet ett värde i sig. Vi delar inte den uppfattningen.

Staten har en övergripande uppgift att garantera att konkurrensen inom den finansiella sektorn fungerar tillfredsställande genom lagar och regelverk som gäller för samtliga aktörer på marknaden och genom tillsyn som sker inom sektorn oavsett ägare.

Utskottet vidhåller sin uppfattning att statens aktieinnehav i Nordea och SBAB på sikt bör säljas ut. Påståendet i motionen och här från talarstolen att det ska ske inom kort bygger nog på en medveten missuppfattning av hur läget ser ut på den finansiella sektorn.

Att sälja ut ett bolag på marknaden i dag vilket det än är skulle nog inte ligga i linje med skattebetalarnas och statens önskemål. Utskottet delar därför regeringens bedömning att en försäljning ska ske först då affärsmässiga grunder motiverar detta.

Jag kan hålla med om att SBAB har varit en press på övriga konkurrenser. Men det finns två sidor av det hela. Har pressen inneburit att personer som normalt inte har ekonomiska förutsättningar att köpa fastigheter fått möjlighet att göra detta kan det innebära en ökad risk för finansiell instabilitet.

Vi har sett i andra länder att lockpriser och fördelaktiga villkor i form av amorteringsbefrielse och annat kan leda till problem som vi sedan får hantera i andra sammanhang.

Herr talman! Avslutningsvis yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 22 april.)

Anmäldes och bordlades

Propositioner

2008/09:182 Beskattning av utomlands bosatta artister, m.fl.

2008/09:184 Ekonomiska villkor för ledamöter av Europaparlamentet

Skrivelse

2008/09:101 Årsredovisning för staten 2008

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för prop. 2008/09:100 *2009 års ekonomiska vårproposition*, som i dag hänvisats till utskott, skulle förlängas till *måndagen den 4 maj*.

Motioner

med anledning av prop. 2008/09:140 Ett användbart försvar

2008/09:Fö3 av Leif Pettersson m.fl. (s)

2008/09:Fö4 av Gunilla Wahlén m.fl. (v)

2008/09:Fö5 av Anders Karlsson m.fl. (s)

2008/09:Fö6 av Peter Rådberg m.fl. (mp)

med anledning av prop. 2008/09:176 Konkurrens på spåret

2008/09:T16 av Peter Pedersen m.fl. (v, s, mp)

15 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 16 april

2008/09:462 Ekonomiskt stöd till asylsökande

av *Bodil Ceballos* (mp)

till statsrådet Tobias Billström (m)

2008/09:463 Bistånd och målen för global utveckling

av *Bodil Ceballos* (mp)

till statsrådet Gunilla Carlsson (m)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 21 april.

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 15 april

2008/09:846 Svenska Spels ombud i glesbygd

av *Lennart Sacrédeus* (kd)

till finansminister Anders Borg (m)

2008/09:847 Stöd till i Irak fängslad svensk medborgare

av *Billy Gustafsson* (s)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2008/09:848 Miljöproblem på västkusten

av *Lars-Arne Staxäng* (m)

till miljöminister Andreas Carlgren (c)

den 16 april

2008/09:849 Försäljningen av svenska fiskekvoter

av *Jan-Olof Larsson* (s)

till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2008/09:850 Sanering av hamnbassängen i Oskarshamn

av *Krister Örnfjäder* (s)

till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2008/09:851 Ekologisk mat på möten under Sveriges ordförandeskap

av *Tina Ehn* (mp)

till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2008/09:852 Åtgärder mot hedersvåld

av *Esabelle Dingizian* (mp)

till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2008/09:853 Åtgärder mot e-avfall till utvecklingsländer

av *Rosita Runegrund* (kd)

till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2008/09:854 Inkludering av flyttbranschen i HUS-avdraget

av *Inger Davidson* (kd)

till finansminister Anders Borg (m)

2008/09:855 Mänskliga rättigheter i Kina

av *Annelie Enochson* (kd)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 21 april.

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 16 april

2008/09:829 Nationell strategi för turist- och besöksnäringen

av *Patrik Forslund* (m)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2008/09:835 Fällfångst av lodjur

av *Helena Leander* (mp)

till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2008/09:836 Ämnet slöjd i skolan

av *Sven Bergström* (c)

till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2008/09:837 Fri rörlighet i hela unionen

av *Ameer Sachet* (s)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 21 april.

18 § Kammaren åtskildes kl. 16.55.

Förhandlingarna leddes

av förste vice talmannen från sammanträdet början till ajourneringen kl. 13.55,

av tredje vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.56 och

av förste vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

MONICA HALL

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation	1
3 § Hänvisning av ärenden till utskott	1
4 § Förnyad bordläggning	2
5 § Kommittéberättelse 2009	2
Konstitutionsutskottets betänkande 2008/09:KU19	2
(Beslut fattades under 11 §.)	2
6 § Polisfrågor	2
Justitieutskottets betänkande 2008/09:JuU22.....	2
Anf. 1 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s).....	2
Anf. 2 LENA OLSSON (v).....	5
Anf. 3 MEHMET KAPLAN (mp)	7
Anf. 4 JOHAN PEHRSON (fp)	8
Anf. 5 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik	13
Anf. 6 JOHAN PEHRSON (fp) replik	13
Anf. 7 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik	14
Anf. 8 JOHAN PEHRSON (fp) replik	14
Anf. 9 LENA OLSSON (v) replik.....	15
Anf. 10 JOHAN PEHRSON (fp) replik	15
Anf. 11 LENA OLSSON (v) replik.....	16
Anf. 12 JOHAN PEHRSON (fp) replik	16
Anf. 13 KRISTER HAMMARBERGH (m)	17
Anf. 14 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik	20
Anf. 15 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik	20
Anf. 16 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik	21
Anf. 17 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik	21
Anf. 18 LENA OLSSON (v) replik.....	22
Anf. 19 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik	22
Anf. 20 LENA OLSSON (v) replik.....	22
Anf. 21 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik	23
Anf. 22 KARIN NILSSON (c).....	23
Anf. 23 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik	26
Anf. 24 KARIN NILSSON (c) replik	26
Anf. 25 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik	27
Anf. 26 KARIN NILSSON (c) replik	27
Anf. 27 INGER DAVIDSON (kd).....	27
(forts. 8 §).....	30
Ajournering	30
Återupptagna förhandlingar	30
7 § Frågestund	30
Anf. 28 TREDJE VICE TALMANNEN	30
<i>Ungdomsarbetslösheten</i>	30
Anf. 29 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s)	30
Anf. 30 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	31
Anf. 31 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s)	31

Anf. 32 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	31
<i>Deltagandet i valet till Europaparlamentet</i>	32
Anf. 33 BODIL CEBALLOS (mp)	32
Anf. 34 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	32
Anf. 35 BODIL CEBALLOS (mp)	33
Anf. 36 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	33
<i>Skatten på diesel</i>	33
Anf. 37 HOLGER GUSTAFSSON (kd)	33
Anf. 38 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c)	34
Anf. 39 HOLGER GUSTAFSSON (kd)	34
Anf. 40 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c)	34
<i>LKAB:s ersättning till villaägare i Malmberget</i>	35
Anf. 41 SIV HOLMA (v)	35
Anf. 42 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	35
Anf. 43 SIV HOLMA (v)	35
Anf. 44 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	35
<i>Förslaget om avstängning av grundskoleelever</i>	36
Anf. 45 MATS PERTOFT (mp)	36
Anf. 46 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	36
Anf. 47 MATS PERTOFT (mp)	37
Anf. 48 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	37
<i>Kvinnors företagande</i>	37
Anf. 49 ANNIKA QARLSSON (c)	37
Anf. 50 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	38
Anf. 51 ANNIKA QARLSSON (c)	38
Anf. 52 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	38
<i>Prioriteringarna i vårbudgeten</i>	39
Anf. 53 BERIT ANDNOR (s)	39
Anf. 54 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	39
Anf. 55 BERIT ANDNOR (s)	39
Anf. 56 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	40
<i>Vattenbruket</i>	40
Anf. 57 ÅKE SANDSTRÖM (c)	40
Anf. 58 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c)	40
Anf. 59 ÅKE SANDSTRÖM (c)	40
Anf. 60 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c)	41
<i>Hushållstjänster</i>	41
Anf. 61 HELENA BARGHOLTZ (fp)	41
Anf. 62 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	41
Anf. 63 HELENA BARGHOLTZ (fp)	42
Anf. 64 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	42
<i>Stöd till Somalia</i>	42
Anf. 65 LARS JOHANSSON (s)	42
Anf. 66 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m)	42
Anf. 67 LARS JOHANSSON (s)	43
Anf. 68 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m)	43
<i>Utbildningsinsatser mot arbetslösheten</i>	44
Anf. 69 MARIE GRANLUND (s)	44

Anf. 70	Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	44
Anf. 71	MARIE GRANLUND (s)	44
Anf. 72	Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	45
	<i>Miljöteknikföretagen</i>	45
Anf. 73	PER ÅSLING (c)	45
Anf. 74	Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	46
Anf. 75	PER ÅSLING (c)	46
Anf. 76	Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	46
	<i>Anslaget till Sametinget</i>	47
Anf. 77	HELENE PETERSSON i Stockaryd (s)	47
Anf. 78	Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c)	47
Anf. 79	HELENE PETERSSON i Stockaryd (s)	47
Anf. 80	Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c)	47
	<i>Statsrådets inkomstgaranti</i>	48
Anf. 81	PETER HULTQVIST (s)	48
Anf. 82	Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	48
Anf. 83	PETER HULTQVIST (s)	48
Anf. 84	Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	48
	<i>EU:s militära insats i Somalia</i>	48
Anf. 85	MAX ANDERSSON (mp)	48
Anf. 86	Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c)	49
Anf. 87	MAX ANDERSSON (mp)	49
Anf. 88	Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c)	49
	<i>Kultur och tillväxt</i>	49
Anf. 89	ANNE MARIE BRODÉN (m)	49
Anf. 90	Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	49
Anf. 91	TREDJE VICE TALMANNEN	50
8 §	(forts. från 6 §) Polisfrågor (forts. JuU22)	50
Anf. 92	TREDJE VICE TALMANNEN	50
	(Beslut fattades under 11 §.)	50
9 §	Folkbildning och friluftsliv	50
	Kulturutskottets betänkande 2008/09:KrU7	50
Anf. 93	SIV HOLMA (v)	50
Anf. 94	GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (s)	51
Anf. 95	ANNE MARIE BRODÉN (m)	53
Anf. 96	SIV HOLMA (v) replik	55
Anf. 97	ANNE MARIE BRODÉN (m) replik	55
Anf. 98	SIV HOLMA (v) replik	56
Anf. 99	ANNE MARIE BRODÉN (m) replik	56
Anf. 100	GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (s) replik	57
Anf. 101	ANNE MARIE BRODÉN (m) replik	57
Anf. 102	GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (s) replik	58
Anf. 103	ANNE MARIE BRODÉN (m) replik	58
Anf. 104	ANDERS ÅKESSON (c)	59
Anf. 105	SOLVEIG HELLQUIST (fp)	60
Anf. 106	LARS-AXEL NORDELL (kd)	60

Anf. 107 GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s).....	62	Prot. 2008/09:101
(Beslut fattades under 11 §.).....	62	16 april
Ajournering.....	63	
Återupptagna förhandlingar	63	
10 § Beslut om ärende som slutdebatterats den 15 april.....	63	
UU15 Mänskliga rättigheter i svensk utrikespolitik	63	
11 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	64	
KU19 Kommittéberättelse 2009.....	64	
JuU22 Polisfrågor.....	64	
KrU7 Folkbildning och friluftsliv.....	65	
12 § Riksbankens förvaltning 2008	66	
Finansutskottets betänkande 2008/09:FiU23.....	66	
Anf. 108 MAX ANDERSSON (mp).....	66	
Anf. 109 SONIA KARLSSON (s)	67	
Anf. 110 LARS ELINDERSON (m).....	68	
Anf. 111 MAX ANDERSSON (mp) replik.....	69	
Anf. 112 LARS ELINDERSON (m) replik.....	70	
Anf. 113 MAX ANDERSSON (mp) replik.....	70	
Anf. 114 LARS ELINDERSON (m) replik.....	71	
Anf. 115 GUNNAR ANDRÉN (fp)	71	
Anf. 116 MAX ANDERSSON (mp) replik.....	72	
Anf. 117 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	73	
Anf. 118 MAX ANDERSSON (mp) replik.....	73	
Anf. 119 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	73	
(Beslut skulle fattas den 22 april.).....	73	
13 § Utvidgning av uppdrag för Sveriges Bostadsfinansieringsaktiebolag, SBAB (publ).....	74	
Finansutskottets betänkande 2008/09:FiU39.....	74	
Anf. 120 CHRISTINA ZEDELL (s)	74	
Anf. 121 LARS ELINDERSON (m).....	75	
(Beslut skulle fattas den 22 april.).....	76	
14 § Bordläggning och beslut om förlängd motionstid	77	
15 § Anmälan om interpellationer.....	77	
16 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	78	
17 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	79	
18 § Kammaren åtskildes kl. 16.55.....	79	

Prot. 2008/09:101
16 april

Tryck: Elanders, Vällingby 2009